

THE INFLIGHT MAGAZINE

your complimentary copy

178 (6) / 2025

ON
AIR BULGARIA

The New
Superpowers

НОВИТЕ СУПЕРСИЛИ

Lost In
Translation

ИЗГУБЕНИ В ПРЕВОДА

Escape from
the Beach

БЯГСТВО ОТ МОРЕТО

LUXURY WITHOUT BORDERS

Christo Angelkov, Managing Partner at Bulgaria Sotheby's International Realty
Христо Ангелков, управляващ партньор в Bulgaria Sotheby's International Realty

OVER A
MILLION
READERS
PER YEAR!

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

ДА ТЕ СВЕТНА

ЗА ОТСТЪПКАТА НА ТОКА

„ЦЕНА НА ENERGOTO.BG ЗА ДЕНЯ“
е продукт, предлаган от „ЕЛЕКТРОХОЛД
ПРОДАЖБИ“ ЕАД в качеството му на
търговец на електрическа енергия, който
представява доставка на електрическа
енергия за небитови потребители с
търговска отстъпка.

ENERGOTO.BG

Енергийният продукт се предлага за снабдяване с ел. енергия за обекти с месечна консумация до 10 000 кВтч.

ОТКРИЙ ИСПАНИЯ С "БЪЛГАРИЯ ЕЪР"

Това лято пътувайте до слънчева Испания бързо, удобно и на изгодни цени с националния авиопревозвач. С кампанията си „Открий Испания“ през новия сезон „България Еър“ ви отвежда до едни от най-вдъхновяващите испански дестинации – Барселона, Палма де Майорка и Малага. Време е за нови приключения, средиземноморско слънце и незабравими преживявания.

БАРСЕЛОНА – градът на великия архитект Гауди, безкрайните плажове и динамичния нощен живот. Разходете се по Ла Рамбла, наслади се на шедеврите на модернизма и усетете пулса на каталунската столица. Барселона предлага несравнимо съчетание между култура, забавления и гастрономически изкушения.

МАЙОРКА – магнетичен островен рай на спокойствие, красиви плажове, ефектни коктейли, и нито следа от стрес и

напрежение. Тук ви очакват очарователни исторически забележителности, изтънчена кухня и чудесни възможности за разходки сред природата.

МАЛАГА – градът на Пикасо, на гревната история и автентичните испански вкусове. Опознайте стария град, насладете се на панорамните гледки и се отдайте на андалусийската кулинарна наслада. Малката перла на Коста дел Сол съчетава богато културно наследство с модерни развлечения и топъл средиземноморски климат.

Полетите от София до трите дестинации се изпълняват всеки вторник и събота през летния сезон, на цени от 129 евро с включени 10 kg ръчен багаж, безплатен check-in, напитки и храна на борда. "България Еър" продължава да лети и до испанската столица Мадрид пет пъти в седмицата, на цени от 115 евро.

DISCOVER SPAIN WITH "BULGARIA AIR"

This summer, travel to sunny Spain quickly, comfortably and at great prices with the national air carrier. With its "Discover Spain" campaign in the new season, "Bulgaria Air" takes you to some of the most inspiring Spanish destinations: Barcelona, Palma de Mallorca and Malaga. It's time for new adventures, Mediterranean sun and unforgettable experiences.

BARCELONA - the city of the great architect Gaudi, endless beaches and dynamic nightlife. Stroll along La Rambla, enjoy the masterpieces of modernism and feel the pulse of the Catalan capital. Barcelona offers an incomparable combination of culture, entertainment and gastronomic delights.

MALLORCA - a magnetic island paradise of tranquility, beautiful beaches, spectacular cocktails, and not a trace of stress and tension. Here you will find fascinating historical sights, exquisite cuisine and wonderful opportunities for walks in nature.

MALAGA - the city of Picasso, ancient history and authentic Spanish flavours. Explore the old town, enjoy the panoramic views and indulge in Andalusian culinary delights. The little pearl of the Costa del Sol combines a rich cultural heritage with modern entertainment and a warm Mediterranean climate.

Flights from Sofia to the three destinations operate every Tuesday and Saturday during the summer season, at prices from 129 euros including 10 kg of hand luggage, free check-in, drinks and food on board. "Bulgaria Air" continues to fly to the Spanish capital Madrid five times a week, at prices from 115 euros. ■

АТИНА Е МИТИЧНО БЛИЗО

Превърни мита в реалност
с директни полети от София до
Атина с България Еър!
Сега от града на боговете те
дели само един 75-минутен полет.
Пътувай удобно на цени от €75
в посока и изживей едно митично
пътешествие!

Билетът в икономична класа включва:

- 1 бр. ръчен багаж до 10 кг
- 1 бр. дамска/лаптоп чанта
- безплатен онлайн check-in
- безплатен кетъринг

ПРИЯТЕН
ПОЛЕТ

ПРИЯТНИ
ЕМОЦИИ

За пълни подробности, условия и възможности за UPGRADE посети www.air.bg

9 | BUSINESS
ECONOMY

14 | Пазарът в България още предлага най-ниските цени на имотите

Христо Ангелков,
управляващ партньор
в Bulgaria Sotheby's
International Realty

18 | Bulgarian Market Still Offers the Lowest Property Prices

10 | Предупреждение от Букурещ

12 | A Warning from Bucharest

24 | Потребление за показ

28 | Conspicuous Consumption

30 | Право на щастие, право на лукс

32 | The Pursuit of Luxury

37 | POLITICS

40 | Новите суперсили

Франция, Япония,
Великобритания са
минали величия. Кои
ще са най-влиятелните
страни в света
през 2050

44 | The New Superpowers

38 | Къде се живее най-добре?

Where is the best
place to live?

46 | Истории на грешния превоз

48 | Stories of Mistranslation

50 | Една планета за всички
One Planet for All

58 | SCIENCE
TECHNOLOGY

62 | Пет правила, за да живеем дълго

Продължителността
на живота зависи само
20% от гените, и 80% от
фактори, които можем
да контролираме

64 | Five Rules
to Live Longer

58 | Водородът става по-евтин от природния газ

60 | Is Hydrogen Becoming Cheaper Than Natural Gas?

66 | Пътувай за здраве

68 | Travel to Be Healthy

72 | Последният екип герой

76 | The Last Action Hero

79 | TRAVEL
LIFESTYLE

92 | Бягство от плажа

От Интерлакен до
Беласица и от Рига до
Каракол: пет дестинации
за прохладна Ваканция

92 | Escaping the Beach

80 | Афиш
Poster

82 | Елена Панапузу
84 | Helena Paparizou

87 | Завърщане в миналото

90 | Back to the Past

105 | Последен писък
Trendy Glasses

110 | Студени по характер

114 | Cold by Nature

THE INFLIGHT MAGAZINE

БОРДНОТО СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР ИМА СРЕДНА МЕСЕЧНА АУДИТОРИЯ
ОТ НАД 100 000 ДУШИ, ИЛИ НАД МИЛИОН ЧИТАТЕЛИ ГОДИШНО

THE INFLIGHT MAGAZINE ENJOYS AN AVERAGE MONTHLY AUDIENCE
OF MORE THAN 100,000 PEOPLE, OR OVER A MILLION READERS PER YEAR

ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Константин Томов
ktomov@bulgariaonair.bg

EDITOR-IN-CHIEF
Konstantin Tomov
ktomov@bulgariaonair.bg

ПРЕВОДАЧИ
Global Club

TRANSLATORS
Global Club

АВТОРИ
Бойко Василев
Димитър Кьосемарлиев
Емил Иванов
Ивайло Петров
Калин Ангелов
Калин Николов
Петър Йовчев

CONTRIBUTORS
Boyko Vassilev
Dimitar Kyossemarliev
Emil Ivanov
Ivaylo Petrov
Kalin Angelov
Kalin Nikolov
Petar Yovchev

ДИЗАЙН
BRAND NEW design
ИЗДАТЕЛ
ИНВЕСТИР МЕДИА ГРУП

DESIGN
BRAND NEW design
PUBLISHER
INVESTOR MEDIA GROUP

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
Виктория Мумкова

CEO
Victoria Mitkova

РЕДАКЦИОНЕН АДРЕС
1540 София, бул. Брюксел 1
office@bulgariaonair.bg
тел.: 02 448 40 70
www.bgonair.bg

EDITORIAL ADDRESS
1540 Sofia, 1 Brussels Blvd.
office@bulgariaonair.bg
phone: (+359) 2 448 40 70
www.bgonair.bg

БАНКОВА СМЕТКА

BANK ACCOUNT

IBAN: BG57 CECB 9790 1019 1023 03
BIC: CECB BG SF
Банка „ЦКБ“ АД – клон Варна
ISSN 1314-2216

Съгласно чл.7а, ал.1 от Закона за задължителното депозитиране на печатни и други произведения и за обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги (изм. и доп.ДВ бр.94 от 13.11.2018г.) действителен собственик на дружеството издател на списание "България он ер" е "Инвестор.БГ" АД, който публично дружество по Закона за публично предлагане на ценни книжа и е под надзора на Комисията за финансов надзор.

CONTRIBUTORS АВТОРИ

БОЙКО ВАСИЛЕВ е един от най-уважаваните телевизионни журналисти в България, водещ и продуцент на "Панорама" по БНТ. Доктор по социология, възпитаник на Софийския университет, специализирал е в Хайделберг, Германия. Автор е на десетки документални филми, включително "Деца на бащите", за който получи Голямата награда "Роберт Шуман" за 2007 година.

BOYKO VASSILEV is one of Bulgaria's most renowned television journalists, and the host and producer of the talk show Panorama (broadcast on the National Bulgarian Television). He holds a Ph.D. in sociology, is a Sofia University alumnus, and has specialized in Heidelberg, Germany. He has authored dozens of documentaries, including The Children of the Fathers, for which he received Bulgaria's 2007 Robert Schuman Journalism Award.

ИВАЙЛО НИКОЛОВ е независим икономист с професионален опит и интереси, свързани с политиките на икономическия преход, развитието на финансовата система, институционалните промени и европейската интеграция на България. Доктор по икономика, обучавал се в Bank of England, Европейската централна банка и Федералния резерв.

IVAYLO NIKOLOV is an independent economist with professional experience and interests related to economic transition policies, financial system development, institutional changes and Bulgaria's European integration. He holds a PhD in Economics and has trained at the Bank of England, the European Central Bank and the Federal Reserve.

MAZDA CX-80

8-степенен автоматик, 4x4, 6+1 места

Изберете между:

Diesel

3.3L, 6 цилиндъра, M-HYBRID 48V, 254+17 КС, 550+153Nm

Plug-in Hybrid

327КС, 62км пробег на ток, 6.8 сек 0-100км/ч

mazda.bg

CRAFTED IN JAPAN

DRIVE TOGETHER

ДИРЕКТНО ОТ ВАРНА ДО ПАРИЖ С "БЪЛГАРИЯ ЕЪР"

DIRECT FROM VARNA TO PARIS WITH BULGARIA AIR

За новия летен сезон "България Еър" разширява мрежата си от международни линии, оперирани от летище Варна. От 17 април за пръв път започнаха директни полети Варна - Париж - Варна, които ще се изпълняват до летище "Шарл дьо Гол" два пъти седмично - в понеделник и четвъртък. Цените са от 169 евро за едностранен билет в икономична класа. Полетите до Париж предлагат и удобни връзки до цял свят.

На 17 април бе възобновена и директната връзка между Варна и Франкфурт. Сезонната линия е планирана с две честоти седмично - в понеделник и четвъртък, а цените в икономична класа започват от 149 евро в посока.

От 15 юни „България Еър“ възобновява и директната си линия Варна – Прага – Варна с полети в сряда и неделя. Цените за едностранен билет в икономична класа започват от 119 евро в посока.

Полетите от Варна до трите дестинации ще се изпълняват с най-новите пополнения във въздушния флот на „България Еър“ - комфортните самолети Airbus A220.

В тарифата на икономична класа са включени 10 кг ръчен багаж, заедно с дамска чанта или лаптоп, както и кетъринг на борда с топъл сандвич, шоколадче, топли и студени напитки. Повече информация - на www.air.bg.

For the new spring-summer season, Bulgaria Air is expanding its network of international routes operated from Varna Airport. From April 17, direct flights Varna - Paris - Varna will start for the first time. They will operate to Charles de Gaulle Airport twice a week - on Mondays and Thursdays. Prices start from 169 euros for a one-way ticket in economy class. Flights to Paris also offer convenient connections to the whole world. On April 17, the direct connection between Varna and Frankfurt will also be resumed. The seasonal route is planned with two frequencies per week - on Mondays and Thursdays, and prices in economy class start from 149 euros per direction.

From June 15, Bulgaria Air is also resuming its direct route Varna - Prague - Varna with flights on Wednesdays and Sundays. Prices for a one-way ticket in economy class start from 119 euros.

Flights from Varna to the three destinations will be operated with the latest additions to the Bulgaria Air fleet - the comfortable Airbus A220 aircraft. The economy class fare includes 10 kg of hand luggage, along with a handbag or laptop, as well as on-board catering with a hot sandwich, chocolate, hot and cold drinks. More information - at www.air.bg.

ИНДИЯ НА ЕДНА РЪКА РАЗСТОЯНИЕ

INDIA AT YOUR FINGERTIPS

„България Еър“ сключи SPA договор с индийската авиокомпания Air India. Партньорството между двете авиокомпани позволява на пътниците от България да закупят само един билет за цялото пътуване между София и редица популярни градове в Индия, през трансферно летище в Европа и на по-атрактивни цени. Новото споразумение осигурява удобен достъп до дестинации като Делхи и Мумбай. Пътниците ще могат да се възползват от преференциални тарифи за билети, както и от възможности за трансфер на летището в Делхи до други дестинации в Индия. Комбинираните тарифи важат и за пътници от Индия, които желаят да открият България.

Bulgaria Air has signed a SPA agreement with Air India. The partnership between the two airlines allows passengers from Bulgaria to purchase only one ticket for the entire trip between Sofia and several popular cities in India, via a transfer airport in Europe and at more attractive prices.

The new agreement provides convenient access to destinations such as Delhi and Mumbai. Passengers will be able to benefit from preferential ticket rates, as well as transfer options at the Delhi airport to other destinations in India. The combined rates are also valid for passengers from India who wish to discover Bulgaria. ■

2, Al. Batenberg Str., 8000 Burgas, Bulgaria

info@hotelprimoretz.bg

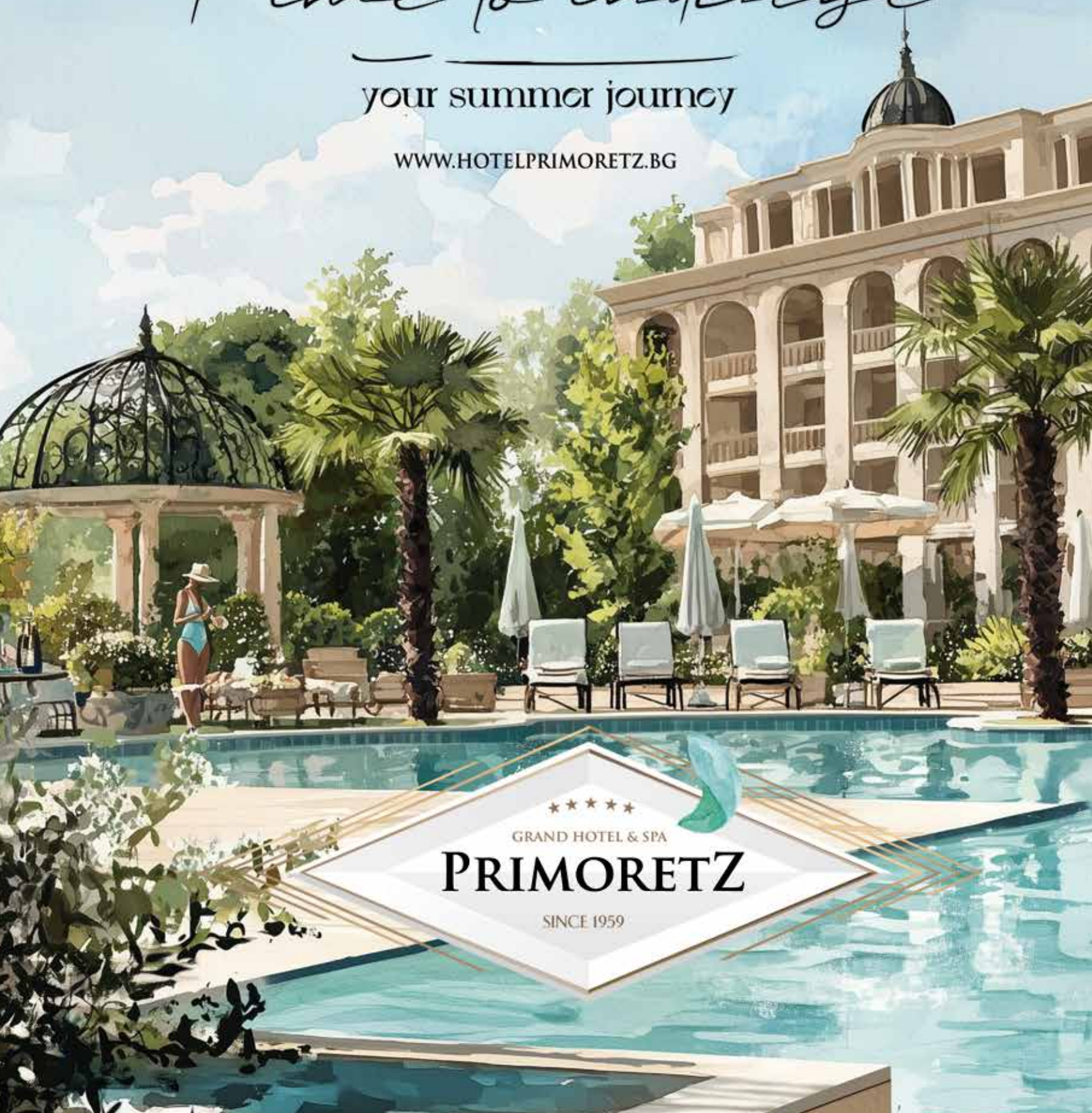
+359 56 8 12345

SEA
GARDEN
BURGAS

Time to indulge

your summer journey

WWW.HOTELPRIMORETZ.BG

GRAND HOTEL & SPA

PRIMORETZ

SINCE 1959

BANG &

A1 of a kind*

OLUFSEN

SOFIA, 53, CHERNI VRAH BLV.

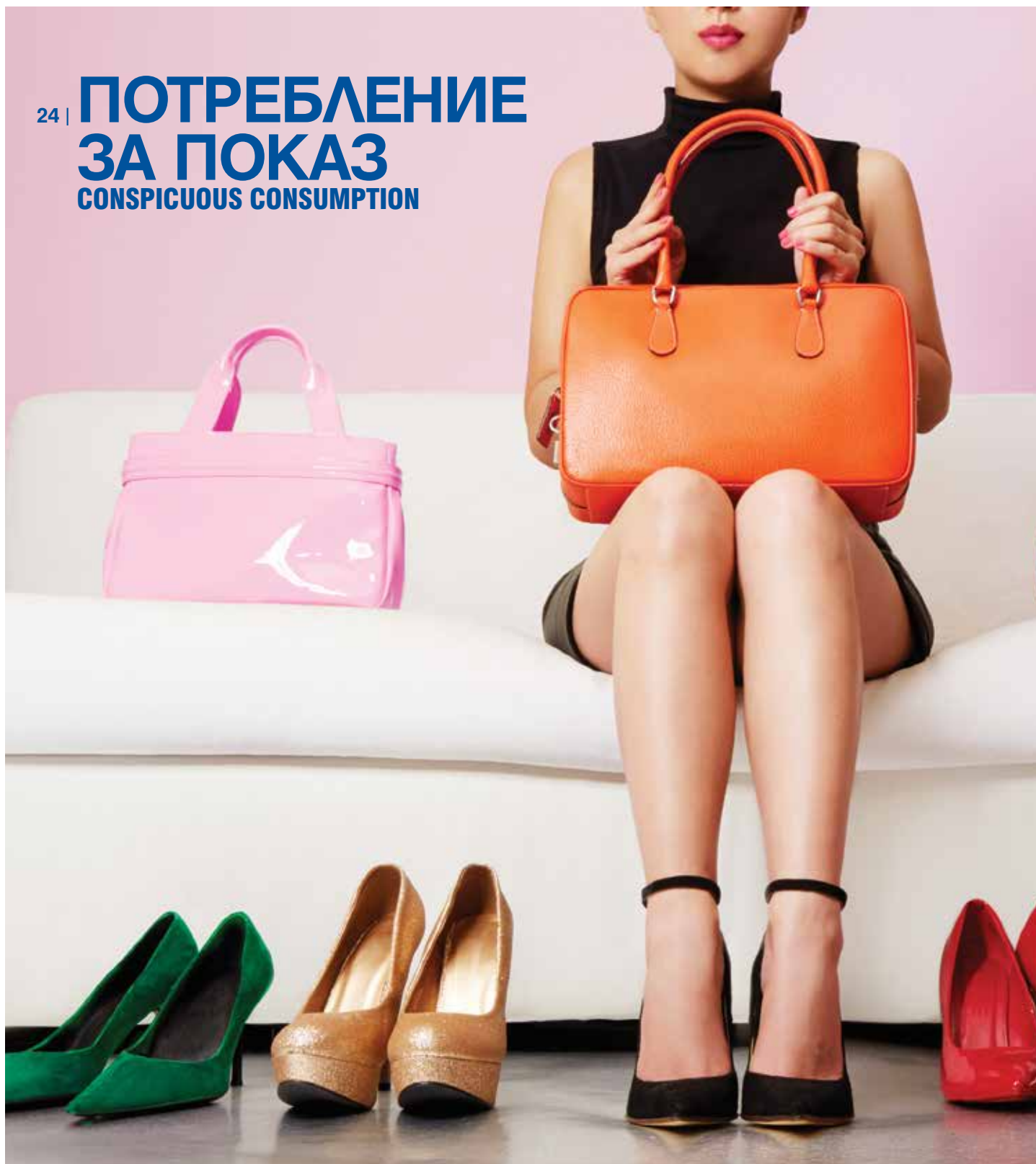
+359 2 8073757

SOFIA@BEOSTORES.COM

WWW.BEOSTORES.BG

B&B
O

24 | **ПОТРЕБЛЕНИЕ
ЗА ПОКАЗ**
CONSPICUOUS CONSUMPTION

14 | **ИНТЕРВЮ: ХРИСТО АНГЕЛКОВ**
INTERVIEW: CHRISTO ANGELKOV

10 | **ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ ОТ БУКУРЕЩ**
A WARNING FROM BUCHAREST

ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ ОТ БУКУРЕЩ

На всеки румънски гражданин вече се пада по 10,000 евро държавен дълг. По същия път ли върви България?

Ако гръцкият пример не е достатъчен, вече имаме и румънския. В началото на юли премиерът на Румъния Илие Боложан обяви поредица грастични мерки за справяне с рекордния бюджетен дефицит на страната - увеличаване на ДДС и акцизи, замразяване на заплатите в държавния сектор, допълнителен данък върху печалбите, здравна вноса за някои пенсионери... Боложан предупреди, че това е само първата част от общо три пакета с мерки, за да може страната да сложи в ред изпуснатите от контрол държавни финанси.

НОВИНИТЕ ОТ БУКУРЕЩ БИ ТРЯБВАЛО да бъдат следени внимателно и в София, защото България изглежда стъпила върху същия път, който Румъния измина в последните няколко години: на растящи популистки харчове, финансирани с нов дълг, и на отлагане на непопулярни решения и реформи "за следващия на власт". Последните официално публикувани данни за държавния дълг в ЕС са към третото приме-

сечие на 2024. Тогава българският дълг е 24% - чувствително по-висок, отколкото през 2023, но все още един от най-ниските в ЕС. Но това число ще се промени още със следващата публикация, когато ще бъде включен взетият нов дълг. Не е изключено до края на годината да надхвърли 30%. И това може да се окаже само началото. Приетият наскоро Национален средносрочен фискално-структурен план 2025-2028 дава оценка за развитието на дълга в следващите петнайсет години. Според базовия сценарий - тоест ако разходите си вървят, както са заложи в момента - държавният дълг на България ще надхвърли 55% от БВП до 2038 година. Дори и при съществена корекция в структурата на държавните разходи, дългът пак ще е над 45% от БВП - над два пъти повече от този през 2024.

А РАЗХОДИТЕ НЕ ВЪРВЯТ, КАКТО СА ЗАЛОЖЕНИ. Министерството на финансите публикува, макар и с необяснимо закъснение, данните към края на май. Те

показват бюджетно салдо на минус 2.6 милиарда лева, или 1.2% от прогнозния БВП. Разходите растат с 16.4% (4.8 милиарда лева) спрямо същия период на 2024. Приходите се увеличават само с 11.5%. При това немалко експерти смятат, че финансовото ведомство нарочно е отсрочило за по-късно през годината някои големи бюджетни плащания, като например увеличението на заплатите в МВР. Целта е била дефицитът да се овладее поне до началото на лятото и вземането на окончателното решение за българското приемане на еврото в Брюксел. Появиха се и подозрения, че българското правителство е прибегнало към т. нар. "гръцки номера" - с изваждането на някои стоки от потребителската кошница за ген или два, и с други подобни хитрости, колкото показателят за инфлацията да влезе в необходимите граници. Подобни неща вършеха гръцките правителства преди голямата финансова криза през 2008.

Държавен дълг на нива около 30% не е нещо неவிждано в най-новата българска история, разбира се. Но в миналото до тях се е стигало в условията на глобални кризи, докато сега става дума само за популистки харчове и за големи плащания към бизнеса - било чрез субсидии, било чрез определяне на цени над пазарните, което е често явление в енергетиката например.

**ДОНЯКЪДЕ Е ПОДВЕЖДАЩО И ИЗМЕР-
ВАНЕТО** на дълга само като съотношение към Брутният вътрешен продукт. В последните години брутният продукт на България, както и на Румъния, се увеличи значително - отчасти заради реалния икономически растеж, отчасти заради инфлацията и отчасти - заради въведената нова методика за изчисление на БВП. Остава обаче въпросът - основателно повдигнат във връзка с Румъния - каква част от икономическия растеж е резултат на изливането на взетите нови заеми в икономиката. И съответно какво ще стане с нея след спирането на това изливане. Впрочем числата са достатъчно красноречиви: през 2014 година Румъния е имала държавен дълг над 39% от БВП - което тогава се е равнявало на 261 милиарда леи. През 2019 дългът спада като съотношение до 35% от БВП, но е вече 373 милиарда леи. А в края на 2024 достига почти 1 трилион леи - 190 милиарда евро. Което прави по 10,000 евро на всеки румънски гражданин.

WORLD
OF
HYATT™

Посрещни щастieto

Резервирайте от тук

BE
MORE
HERE

Adults Only 16+

sales.bulgaria@hyatt.com

+359 888 020323

A WARNING FROM BUCHAREST

Every Romanian citizen now owes 10,000 euros in state debt. Is Bulgaria on the same path?

If the Greek example is not enough, we now have the Romanian, as well. In early July, Romanian Prime Minister Ilie Bolojan announced a series of drastic measures to deal with the country's record budget deficit - increasing VAT and excise duties, freezing salaries in the public sector, introducing an additional tax on bank profits... Bolojan warned that this is only the first part of a total of three packages of measures to enable the country to put in order its state finances.

THE NEWS FROM BUCHAREST should be followed closely in Sofia, because Bulgaria seems to have embarked on the same path that Romania has taken in recent years: the expansion of populist expenditure, financed with new debt, and the postponement of unpopular decisions and reforms "for the next guy". The latest officially published data on government debt in the EU is for the third quarter of 2024. At that time, the Bulgarian debt was 24% - significantly higher than in

2023, but still one of the lowest in the EU. But this number will change with the next publication, when the new debt taken will be included. Some experts say they wouldn't be surprised if it exceeds 30% by the end of the year. And this could be just the beginning. The recently adopted National Medium-Term Fiscal and Structural Plan 2025-2028 provides an assessment of the development of debt over the next fifteen years. According to the base scenario (meaning if spending goes as it is currently set), Bulgaria's government debt will exceed 55% of GDP by 2038. Even with an established correction in the structure of government debt, it will still be over 45% of GDP - over twice as much as in 2024.

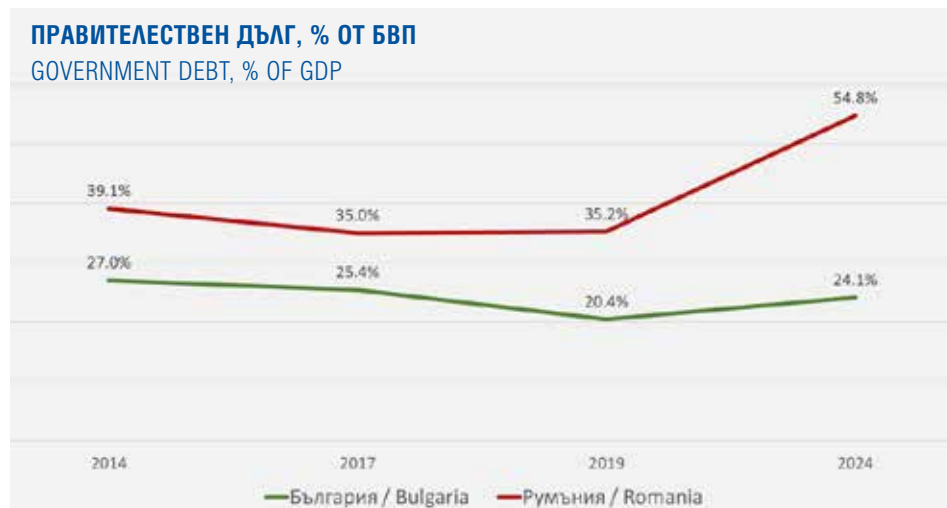
THE SPENDING, HOWEVER, is not going as planned. The Ministry of Finance published, albeit with an inexplicable delay, data as of the end of May. They show a budget balance of minus BGN 2.6 billion, or 1.2% of

the estimated GDP. Spending has grown by 16.4% (4.8 billion leva) compared to the same period in 2024. Revenues have increased by only 11.5%.

Moreover, many experts believe that the finance ministry has deliberately postponed some large budget payments, such as the increase in salaries in the Ministry of Internal Affairs, until later in the year. The goal was to control the deficit at least until the beginning of the summer, and the final decision on Bulgaria's adoption of the euro in Brussels. Suspicions have also arisen that the Bulgarian government has resorted to the so-called "Greek tricks" - removing some goods from the consumer basket for a day or two, and other similar schemes, as long as the inflation indicator falls within the required limits. Similar things were done by Greek governments before the great financial crisis in 2008.

Government debt at levels of around 30% is not something unprecedented in recent Bulgarian history, of course. But in the past, these levels were reached in the conditions of global crises, while now it is only about populist spending and large payments to businesses - either through subsidies or by setting prices above market levels, which is a common practice in the energy sector, for example.

IT IS ALSO SOMEWHAT MISLEADING to measure debt only as a ratio to Gross Domestic Product. In recent years, the gross product of Bulgaria, as well as Romania, has increased significantly - partly due to real economic growth, partly due to inflation and partly due to the new methodology for calculating GDP. However, a question remains: how much of the economic growth is the result of the pouring of new loans into the economy? And accordingly, what will happen to it after this pouring stops? By the way, the numbers are quite eloquent: in 2014, Romania had a government debt of over 39% of GDP - which then amounted to 261 billion lei. In 2019, the debt fell as a ratio to 35% of GDP, but was already 373 billion lei. And at the end of 2024, it reached almost 1 trillion lei - or 190 billion euros. Which makes 10,000 euros for every Romanian citizen.

DETELINA'S

nuts and dried fruits

detelina.com

ПАЗАРЪТ В БЪЛГАРИЯ ВСЕ ОЩЕ ПРЕДЛАГА НАИ-НИСКИ ЦЕНИ НА ИМОТИТЕ

Христо Ангелков, управляващ партньор в Bulgaria Sotheby's International Realty

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография МИРА ДЕРМЕНДЖИЕВА

Гн Ангелков, вече 4 години сте част от Sotheby's International Realty. Какви предимства ви носи участието в тази мрежа, чиито глобални продажби за миналата година са наполовина по-големи от Брутният вътрешен продукт на България?

Оперираме в сектора на недвижимите имоти от 1993, като семейната ни фирма се казваше "Ирис Естейтс", основана от майка ми. Аз се занимавам с имоти от 1999. В миналото сме консултирали наши клиенти в сектора на продажбите, разбира се, но основният ни бизнес беше висок клас наеми - работа с посолства, чужденци, имениджмънта на големи международни компании. По време на Covid-19 майка ми прехвърли компанията на мое име, а аз реших да я развивам, като привлече най-престижното име в луксозния сегмент в света, и да взема представителство за България на Bulgaria Sotheby's International Realty. Започнах процеса през 2020, отне около година и половина да го завърша. Беше трудно, нямаше полети, всичко се развиваше онлайн.

Работейки с този бранд, бизнесът е съвсем различен. Представяваме марка, която е на едно ниво с Louis Vuitton и Dior в премиум сегмента, и присъства в 84 държави към този момент. Всички офиси по света са свързани в една мрежа - referral network. Всеки клиент, който гоиде при нас, може да се обслужи в чужбина, в която дестинация би искал. Задават ни се високи нива

на качество на обслужване с клиента. Самата компания инвестира много в различни маркетинг-похвати, нови технологии и системи, които ние ползваме. Консултантите в нашата компания чувстват голяма увереност, представлявайки такъв бранд, а и клиентите ни възприемат по съвсем различен начин.

Какъв е профилът на типичния ви клиент? Какво е съотношението между чужденци, търсещи луксозен имот в България, българи, фокусирани върху вътрешния пазар, и българи, търсещи имоти в други страни?

Най-много работа продължаваме да имаме на местния пазар. При последната криза, която беше между 2009 и 2014 година, много чуждестранни компании напуснаха България, все още няма и кой знае колко голям приток на чужденци. Пазарът си е предимно местен.

Имаме и хора, които идват тук да живеят по наем, има и такива, които купуват. Голям плюс за нас е, че те разпознават марката от други места, и когато видят, че тя присъства и на българския пазар, ни търсят. Също така получаваме препоръки от офиси в други държави, които обслужваме.

Колкото до българи, които купуват имоти в чужбина, най-интересните дестинации са Италия, френската ривиера, Испания. Не говоря за Дубай - българите отдавна инвестират в имоти там, това е установен пазар. Същото важи и за Гърция.

Гърция може би не толкова във високите сегменти?

Да. Търсенето е основно в Северна Гърция, което е нисък към среден сегмент. Високият сегмент в Гърция е по островите, например Корфу, Лефкада, Миконос, разбира се и Атина, Пелопонес.

Кои дестинации според вас са с най-голям потенциал да растат в следващите години, от гледна точка на българския пазар?

Това, което очакваме след приемането на еврото и когато вече сме регулирани от Европейската централна банка и останалите регулатори на еврозоната, е да се увеличат инвестициите на чужди големи компании в България, както беше между 2006 и 2009. А също така да станем и интересна дестинация за релокация на хора от страни като Великобритания, Германия, Австрия, Франция. Тези хора, които са в пенсионна възраст, могат със западноевропейските си пенсии да имат много по-висок стандарт на живот тук. Даже не трябва да плащат данък, получавайки пенсията си в България, благодарение на споразуменията за избягване на двойното данъчно облагане. Смятам, че този сегмент ще се развие в бъдеще.

Каква е ролята на българите, които живеят в чужбина и планират да се завърнат след пенсионирането си? Това сериозен фактор ли е?

За момента - не. Но ако икономиката е в добра форма, заплатите растат и имаме стабилно правителство, ще има прилив на завръщащи се хора. Все пак България никак не е лошо място за живеене. А чужденците са особено привлечени от 10-те процента данък.

Някои европейски страни, като например Гърция, включват и инвестициите в имоти в обхвата на програмата Златна виза. Как гледате на такава практика? Би ли имало ползи за България да промени сегашната си политика в тази област?

За съжаление у нас спря тази програма. В момента действащата процедура е, при инвестиция над 300,000 евро, да получиш право на временно пребиваване, лична карта. Но за целта трябва 180 дни в годината да си тук, за да можеш да я подновиш за следващата година. И след 5-6 години вече може да кандидатстваш за паспорт. Това е твърде сложен процес. А на места като Кипър, Гърция, Португалия няма такова изискване за 180 дни пребиваване. И съответно програмата е много по-атрактивна.

В Гърция за получаването на "златна виза" е достатъчна инвестиция в имот

от 250,000 евро - една нормална къща в наши дни. Как гледате на такива програми като цяло?

Те изключително много развиват пазара на имоти. Виждаме го на много места: Кипър, Гърция, Португалия, Малта... Испания също има подобна програма. За Черна гора да не говорим - там златната виза бе огромен двигател за пазара...

...дори и без членство в Европейския съюз. Защо България според вас не желае да поддържа подобна програма?

Най-вероятно заради спазването на някои европейски регулации. Знаете - някои страни се съобразяват с тях, други - не толкова. В последните години имаше огромна миграция на украинци и руснаци. В Турция отвориха подобни схеми и имаше огромно търсене на турски паспорти. Много руснаци отидоха да живеят там. Доколкото имам информация, тези програми ще бъдат спрени и в страните от ЕС, които все още ги предлагат, заради натиск от Брюксел.

Един неизбежен въпрос: как очаквате прогнозираното членство в еврозоната да се отрази на имотния сектор в България? Възможно ли е, както предвиждат някои наблюдатели, да има пазарен бум преди въвеждането на еврото? И голем

суми в брой, съхранявани сега в буркани и под гюшека, да влязат в имотния пазар?

Те трудно биха влезли, защото трябва да се докаже произход на тези пари. Имотният пазар не е някаква машина за пране на пари. Инвеститорите, които строят и продават, също искат впоследствие да могат да разполагат със средствата си, да ги ползват, включително и в чужбина. Парите в брой трудно се реализират. В миналото може и да е имало подобни неща. Сега по-скоро не. Пазарът е твърде добре регулиран.

Възможно ли са някакви други ефекти? Дори чисто психологически? Все пак говорим за един пазар, който така или иначе работи в евро...

Да, всичките ни цени отдавна са в евро. Това, което се очаква, е един период до края на годината, в който ще има ръст на интереса в имотни инвестиции. Това вероятно ще повиши леко цените - до 10-15%. След това очакваме стабилност и постоянен ръст от около 6 до 10% на годишна база.

Говорим за София, или за страната като цяло?

За страната. Реално приток на хора има главно към София, Варна и още няколко по-големи града. Но и в останалите има ста-

билност, и там има строителство. Цените са различни, разбира се, но навсякъде има търсене и реализации.

Слушаме много спорове на тема надценени ли са имотите у нас. Няко изтъкват твърде голямата ножица между цени и наеми като доказателство за балон. Други настояват, че имотите в София например са все още подценени в сравнение с други столици от региона. Какво е вашето мнение?

Ние все още имаме най-ниските цени в Европа, погледнати на квадратен метър. Даже и в Букурещ и в Белград са по-високи цените на имотите. Нормално е в най-търсените централни части на всяка европейска столица да има цени от 10,000 евро на квадратен метър. Тук все още не сме ги достигнали. Отделни сделки в Докторската градина или по улица "Московска", които са най-скъпите райони, се случват при 7-8 хиляди евро на квадрат. Има оферти над тези цени, но те не се реализират.

В по-скъпите квартали на София цените за завършени апартаменти са 4-5 хиляди евро. Иначе средната цена в града е около 2500 евро. Но тук има една основна разлика между нашия пазар и пазарите в Западна Европа и Съединените щати. Ние тук калкулираме цените на квадратен метър и добавяме отгоре общите части. В Западна Европа се калкулира само чистата площ, и то с довършителни работи, докато тук продаваме на шпакловка и замазка. Така че, когато сравняваме цените тук и на Запад, трябва да сложим поне около 30% отгоре.

Какво очаквате от наемите?

Наемите се развиват много добре и цените се качиха изключително много. За това допринесоха и украинците, които се преселиха в България, защото те абсорбираха голяма част от средния сегмент на пазара. И има голям недостиг на луксозни апартаменти и къщи под наем. Цените за апартаменти под наем вече надхвърлят тези на офисите. Добре обзаведен апартамент или къща се отдава вече за над 20 евро на квадратен метър. Офисите вървят между 14 и 17 евро на квадратен метър.

Да поговорим малко и за самите типовے луксозни имоти. Променят ли се търсенето и нагласите на купувачите?

В нашия сектор винаги най-важното нещо е мястото. Нали знаем: Location, location, location! По-нататък вече се гледа качеството на имота, дали е ново строителство, какви довършителни материали са използвани. Вече доста строители започнаха да строят висок клас сгради, защото се конкурират и искат да покажат нещо различно на пазара. Третото нещо, което е изключи-

"Ние тук калкулираме цените на квадратен метър и добавяме отгоре общите части. В Западна Европа се калкулира само чистата площ, и то с довършителни работи, докато тук продаваме на шпакловка и замазка. Така че, когато сравняваме цените тук и на Запад, трябва да сложим поне около 30% отгоре"

чително важно, са услугите. Ако предлагаш услуги като почистване, отдаване под наем, консиерж и така нататък, това повишава много стойността на проекта. Надявам се също в най-скоро време да обявим първите branded residence, където определена голяма марка - гали хотелска верига, или дизайнерска къща - управлява сградата. Това вече дава много добавена стойност. В момента работим по няколко такива проекта.

Говори се, че в София поне 30% от жилищата са незаети - нито се ползват от собствениците, нито се отдават под наем. Никой не знае какви са тези жилища: стари панелки, нови жилища, купени с инвестиционна цел...

Те постепенно се абсорбират от пазара. Има такива жилища, в които хората просто са си паркирали парите. Нищо не ги правят, само ги държат за момента, в който ще ги препродадат или ще ги ползват геца-та им. Но и тези жилища все по-често се завършват и се отдават под наем. В София пазарът е динамичен, защото тук се стичат хора от цяла България, градът расте. Ако очакванията за релокация от чужбина се сбъднат, това ще е допълнителен стимул. Да не говорим колко ще се променят нещата, ако един ден планината Витоша живне...

Каква роля играят новите технологии в луксозния сегмент от пазара? Имат ли значение неща като енергийна ефективност и свързаност за клиентите?

Да. Огромно значение. В момента работим по един изцяло зелен проект от 100,000 квадратни метра - квартал Лозенец, в който се инвестират над 10 милиона лева за геотермална енергия. Кое то ще намали разходите за отопление и охлаждане със 75 %.

Зелените технологии, възобновяемата енергия - тези неща се търсят и качват нивото на всеки проект.

Какви рискове виждате за имотния пазар в България през следващите години?

Единственият риск, който виждам, е свързан с лихвите: ако банките приравнят лихвите към тези в Западна Европа, това може да окаже някакъв ефект върху пазара. Защото в момента ние имаме много атрактивни лихви - около 2.5 процента, докато в Европа достигат 4.5-5%. Но и там има тенденция за понижаването им. Освен това регулациите няма да влязат моментално. Банките са казали, че ще приравняват лихвите в рамките на две години от влизането в еврозоната. Освен това те твърдят, че по вече заварените кредити и ипотечи лихвите ще си останат на нивата, на които са подписани.

От години говорите за нуждата от ясно формулирано и по-стриктно спазвано законодателство в областта на имотния сектор. Къде според вас са най-съществените пропуски в момента?

В момента тече дискусия в парламента да се регулира брокерската дейност. Брокерите да не могат да работят без лицензи. Самите оферти и обяви да минават различни проверки, защото има изключително много фалшиви обяви, подвеждащи хората.

Не е рядкост брокери да се опитват да продават имоти, за които не са упълномощени...

Така е. За всеки имот, който се пуска в реклама, трябва да има сключен договор. Надявам се това да се случи, защото този сектор има огромна нужда да бъде регулиран. Сега, за съжаление, всеки може да стане брокер от днес за утре. Човек, който не си познава работата и не е обучен, може да подведе и купувача, и продавача. Ние например, когато привличаме нови брокери, които да работят при нас, ги обучаваме в рамките на 6 месеца - професионални курсове, международни обучения от нашия бранд, семинари с финансисти, юристи, счетоводители. На повечето места по света брокерският сектор е регулиран и има лицензи.

BULGARIAN MARKET STILL OFFERS THE LOWEST PROPERTY PRICES

Hristo Angelkov, Managing Partner at Bulgaria Sotheby's International Realty

By KONSTANTIN TOMOV / Photography MIRA DERMENDZHEVA

Mr. Angelkov, you have been part of Sotheby's International Realty for 4 years now. What advantages does participation in this network, whose global sales last year were twice the size of Bulgaria's GDP, bring?

We have been operating in the real estate sector since 1993. Our family company was called "Iris Estates", founded by my mother. I have been dealing with real estate since 1999. In the past, we have consulted our clients in the sales sector, of course, but our main business was high-end rentals - working with embassies, foreigners, and the management of large international companies. During Covid-19, my mother transferred the company to my name, and I decided to develop it by attracting the most prestigious name in the luxury segment in the world, and to take over the Bulgarian representation of Sotheby's International Realty. I started the process in 2020, and it took about a year and a half to complete it. It was difficult; there were no flights, and everything was developed online.

Working with this brand, the business is completely different. We represent a brand that is on a par with Louis Vuitton and Dior in the premium segment, and is present in 84 countries at the moment. All offices

around the world are connected in one referral network. Every customer who comes to us can be served abroad, in any destination they would like. The brand sets high levels of quality of customer service. The company itself invests a lot in various marketing techniques, new technologies and systems that we use.

The consultants in our company feel great confidence, representing such a brand, and the clients perceive us in a completely different way.

What is the profile of your typical client? What is the ratio between foreigners looking for luxury property in Bulgaria, Bulgarians focused on the domestic market, and Bulgarians looking for properties in other countries?

We continue to do the most work on the local market. During the last crisis, between 2009 and 2014, many foreign companies left Bulgaria, and there is still not much of an influx of foreigners. The market is mainly local.

We also have people who come here to live as renters, and there are those who buy. A big advantage for us is that they recognise the brand from other places, and when they see that it is also present on the Bulgarian market, they seek us out. We also receive

recommendations from offices in other countries.

As for Bulgarians buying properties abroad, the most interesting destinations are Italy, the French Riviera, and Spain. I am not talking about Dubai - Bulgarians have been investing in properties there for a long time, it is an established market. The same goes for Greece.

Greece probably not in the high segments?

Yes. The demand is mainly in Northern Greece, which is a low to medium segment. The high segment in Greece is on the islands, for example, Corfu, Lefkada, Mykonos, and also Athens and the Peloponnese, of course.

Which destinations do you think have the greatest potential to grow in the coming years, from the point of view of the Bulgarian market?

What we expect after the adoption of the euro and when we are already regulated by the European Central Bank and the other regulators of the eurozone, is an increase of the investments of large foreign companies in Bulgaria, as it was between 2006 and 2009. We also expect to become an interesting destination for the relocation of people from countries such as Great Britain, Germany, Austria, and France. These peo-

ple who are of retirement age can, with their Western European pensions, have a much higher standard of living here. They don't even have to pay tax when receiving their pension in Bulgaria, thanks to double taxation agreements. I think this segment will develop in the future.

What is the role of Bulgarians living abroad and planning to return after retirement? Is this a serious factor?

For the time being - no. But if the economy is in good shape, salaries are growing, and we have a stable government, there will be an influx of returning people. After all, Bulgaria is not a bad place to live. And foreigners are particularly attracted by the 10 per cent tax.

Some European countries, such as Greece, also include property investments in the scope of the Golden Visa program. What do you think of such a practice? Would it be beneficial for Bulgaria to change its current policy in this area?

Unfortunately, this program has been stopped in our country. Currently, the procedure allows, with an investment of over 300,000 euros, to obtain the right to temporary residence, an identity card. But for this purpose, you need to be here for 180 days a year in order to be able to renew it for the next year. And after 5-6 years, you can apply for a passport. This is a very complicated process. In places like Cyprus, Greece, and Portugal, there is no such requirement for 180 days of residence. And accordingly, the program is much more attractive.

In Greece, to obtain a "golden visa" an investment in a property of 250,000 euros is enough - a normal house these days. How do you view such programs in general?

They are developing the property market extremely well. We see it in many places: Cyprus, Greece, Portugal, Malta... Spain also has a similar program. Not to mention Montenegro - there the golden visa was a huge driver for the market...

...even without membership in the European Union. Why do you think Bulgaria does not want to maintain such a program?

Most likely because of compliance with some European regulations. You know - some countries comply with them, others - not so much. In recent years, there has been a huge migration of Ukrainians and Russians. In Turkey, similar schemes were opened and there was a huge demand for Turkish passports. Many Russians went to live there. As far as I know, these programs will also be stopped in the EU countries that still offer them, due to pressure from Brussels.

An inevitable question: how do you expect the predicted membership in the eurozone to affect the property sector in Bulgaria? Is it possible, as some observers predict, that there will be a market boom before the introduction of the euro? And large sums of cash, currently stored in jars and under mattresses, will enter the property market? They would have difficulty entering, because the origin of this money must be proven. The property market is not some kind of money laundering machine. Investors who build and

sell also want to be able to dispose of their funds later, to use them, including abroad. Cash is difficult to use. In the past, such things may have happened. Now, rather not. The market is too well-regulated.

Are there any other effects possible? Even purely psychological ones? After all, we are talking about a market that works in euros anyway...

Yes, all our prices have long been in euros. What is expected is a period until the

end of the year, in which there will be a growth in interest in property investments. This will probably increase prices slightly, up to 10-15%. After that, we expect stability and constant growth of about 6 to 10% on an annual basis.

Are we talking about Sofia, or the country as a whole?

About the country. A real influx of people exists mainly to Sofia, Varna and a few other larger cities. But the rest is stable, and there is construction there. Prices are different, of course, but there is demand and sales everywhere.

We hear a lot of arguments about whether properties in our country are overvalued. Some point to the too large gap between prices and rents as evidence of a bubble. Others insist that properties in Sofia, for example, are still undervalued compared to other capitals in the region. What is your opinion?

We still have the lowest prices in Europe, per square meter. Even in Bucharest and Belgrade, property prices are higher. It is normal for the most sought-after central parts of any European capital to have prices of 10,000 euros per square meter. Here we have not yet reached them. Individual deals in Doctor's Garden or on Moskovska Street, which are the most expensive areas, happen at 7-8 thousand euros per square meter. There are offers above these prices, but they are not realised.

In the more expensive neighbourhoods of Sofia, prices for finished apartments are 4-5 thousand euros. Otherwise, the average price in the city is around 2,500 euros. But there is also a fundamental difference between our market and the markets in West-

have gone up a lot. Ukrainians who moved to Bulgaria also contributed to this, because they absorbed a large part of the middle segment of the market. And there is a great shortage of luxury apartments and houses for rent. Rental prices for apartments already exceed those of offices. A well-furnished flat or house is already being rented for over 20 euros per square meter. Offices go for between 14 and 17 euros per square meter.

Let's talk a little about the types of luxury properties themselves. Are the demand and attitudes of buyers changing?

In our sector, the most important thing is always the place. You know: Location, location, location! Then we look at the quality of the property, whether it is new construction, and what finishing materials were used. Many contractors have already started constructing high-end buildings because they are competing and want to show something different on the market. The third thing that is extremely important is the services. If you offer services such as cleaning, subrenting, concierge and so on, this greatly increases the value of the project. I also hope that we will soon announce the first branded residences, where a certain large brand - whether a hotel chain or a design house - manages a building. This provides a lot of added value. We are currently working on several such projects.

It is said that in Sofia, at least 30% of the housing is unoccupied - neither used by the owners nor rented out. Nobody knows what these housing units are: old panel flats, new housing units bought for investment purposes...

They are gradually being absorbed by the market. There are such housing units in

things will change if one day Vitosha Mountain comes to life...

What role do new technologies play in the luxury segment of the market? Do things like energy efficiency and connectivity matter to customers?

Yes. They are hugely important. We are currently working on a completely green project of 100,000 square meters in the Lozenets district, in which over 10 million leva are being invested in geothermal energy. This will reduce heating and cooling costs by 75%. Green technologies, renewable energy - these things are sought after and raise the value of every project.

What risks do you see for the real estate market in Bulgaria in the coming years?

The only risk I see is related to interest rates: if banks align interest rates with those in Western Europe, this could have some effect on the market. Because we currently have very attractive interest rates - around 2.5 per cent, while in Europe they reach 4.5-5%. But there is a tendency for the rates to decrease there too. Moreover, regulations will not come into effect immediately. Banks have said that they will align interest rates within two years of entering the eurozone. Moreover, they claim that interest rates on existing loans and mortgages will remain at the levels at which they were signed.

For years, you have been talking about the need for more clearly formulated and more strictly observed legislation in the real estate sector. Where do you think the most significant gaps are at the moment?

There is currently a discussion in parliament to regulate brokerage activities. Brokers should not be able to work without a license. The offers and advertisements themselves must undergo various checks, because there are an enormous number of fake advertisements that mislead people.

It is not uncommon for brokers to try to sell properties for which they are not authorised...

That's right. For every property that is advertised, there must be a signed contract. I hope this happens because this sector is in great need of regulation. Now, unfortunately, anyone can become a broker on the spur of the moment. A person who does not know their job and is not trained can mislead both the buyer and the seller. When we attract new brokers to work with us, we train them within 6 months: professional courses, international training from our brand, seminars with financiers, lawyers, and accountants. In most places around the world, the brokerage sector is regulated and has licenses.

"In the more expensive neighbourhoods of Sofia, prices for finished apartments are around 4-5 thousand euros per square metre. Otherwise, the average price in the city is around 2,500 euros"

ern Europe and the United States. Here, we calculate prices per square meter and add the common areas on top. In Western Europe, only the clean living space is calculated, with the finishing works included, while here we sell with putty and screed. So, when comparing prices here and in the West, we should add at least about 30% on top.

What do you expect from rents?

Rents are developing very well, and prices

which people have simply parked their money. They do nothing with them, they just keep them for the moment when they will resell them or their children will live there. But these housing units are also increasingly being completed and rented out. In Sofia, the market is dynamic because people from all over Bulgaria flock here, and the city is growing. If the expectations for relocation from abroad come true, this will be an additional incentive. Not to mention how much

Полет от ново поколение с Airbus A220

НОВИ КРИЛЕ,
НОВИ ПРИКЛЮЧЕНИЯ

ПРИЯТЕН
ПОЛЕТ

ПРИЯТНИ
ЕМОЦИИ

www.air.bg

ЕЛЕКТРОХОЛД Е ОСНОВЕН ПАРТНЬОР НА 10-ТО ИЗДАНИЕ НА „ОПЕРА НА ВЪРХОВЕТЕ“ НА БЕЛОГРАДЧИШКИТЕ СКАЛИ

Събитието е част от лятната културна програма на община Белоградчик - „Сцена на върховете“, която включва оперни спектакли, класика, рок и поп, театър и кино

Електрохолд ще бъде основен партньор на десетото юбилейно издание на „Опера на върховете“ на Белоградчишките скали.

Събитието е част от богатата и разнообразна лятна културна програма на община Белоградчик - „Сцена на върховете“, също подкрепена от Електрохолд. Програмата ще продължи от 30 юни до 21 октомври и за пръв път тази година ще обедини опера, музика, танц, театър и кино, с участието на водещи изпълнители от България и чужбина. Освен оперни представления, програмата включва класически, фолклорни, поп и рок концерти, кино и театър.

Русенската опера ще представи шест постановки:

- 01.08. - ЗОРО - мюзикъл по музика на Gipsy Kings и Джон Камерън, с участието на Владо Зомбори;
- 02.08. - КАРМИНА БУРАНА - светска кантата от Карл Орф;
- 22.08. - ТРАВИАТА - опера от Джузепе Верди;

- 23.08. - СЕВИЛСКИЯТ БРЪСНАР - опера от Джоакино Россини;
- 29.08. - НАБУКО - опера в четири действия от Джузепе Верди;
- 30.08. - МАРС И ВЕНЕРА: ТЕНОРИ СРЕЩУ СОПРАНИ - галаконцерт-спектакъл; Ето и останалите спектакли и концерти:
- 07.08. - Пеещи артисти на Игор Марковски
- 08.08. - Тримата тенори - Юрий Николов (Камерна опера - Благоевград), Михаил Михайлов (Държавна опера - Русе и Камерна опера - Благоевград) и Георги Динев (Държавна опера - Стара Загора), и оперната прима Мария Магдалена
- 09.08. - Северняшки ансамбъл
- 14-15.08. - Свет Радославов - „златният“ цигулар на България
- 16.08. - Група „Тангра“
- 21.08. - Симфониета - Враца с концерт „С музиката на Андре Ришо“
- 24.08. - Миро
- 05.09. - Симфониета - Вигин с „Вълшебната флейта“ с участието на Мъжки хор на Държавна опера - Варна

- 06.09. - Шоу „Звук и светлина“
- 07.09. - Капански ансамбъл
- 08.09. - Веселин Маринов (за първи път в Белоградчик)

Откриването на летния културен фестивал на Белоградчик е на 30 юни с безплатно кино в Летния театър и прожекция на 12 български филма. Предвидени са и театрални постановки в читалището с участието на Асен Блатечки, Николай Урумов и други водещи български артисти, които ще продължат до 21 октомври.

Десетото юбилейно издание на „Опера на върховете“ и фестивалът „Сцена на върховете“ се организират от община Белоградчик с подкрепата на Министерството на туризма, Държавна опера-Русе, Електрохолд, Еврохолд България, Евроинс. Билети за спектаклите от „Опера на върховете“ са налични в мрежите на Eventim, Entase и Grabo.

Билети за програмата „Сцена на върховете“ могат да бъдат закупени чрез Eventim.

ПОТРЕБЛЕНИЕ ЗА ПОКАЗ

Покупката на ненужни стоки и услуги, само за да впечатлим ближния си,
е все по-важен фактор в глобалната икономика

Текст ИВАЙЛО НИКОЛОВ / Фотография iSTOCK

Лятото заема почетно място в семейния икономически календар. Още с приближаването му се разпалва ожесточена надпревара в личните разходи. В България този период стартира шумно с първия сезонен взрив на разточителство – абитуриентските балове. После консуматорската вълна се прехвърля към повтарящите се летни ритуали, свързани с почивки и пътувания. Също през тези месеци много семейства се стягат за допълнителни разходи за образованието на децата си, особено ако са избрали престижно (но и скъпо) учебно заведение.

ОТ ИКОНОМИЧЕСКА ГЛЕДНА ТОЧКА ЛЯТОТО не е просто сезон, а истински празник на харченето, стремежа към удоволствия и демонстрирането на социален статус.

Това изглежда добре за икономиката. Доказателство е туризмът – царството на потребителя, търсещ разтоварване и наслада. Приносът на туризма към световния брутен вътрешен продукт се изчислява на около 10% през 2024 година, като в този отрасъл са заети над 350 милиона души (което значи 1 от всеки 10 работни места по света).

Туризмът е пример за индустрия, възникнала в отговор на консуматорския подем. За разлика от предшествениците ни преди хилядолетия, днес отделяме време и средства за стоки и услуги, които в никакъв случай не са нужни за задоволяване на базисни физически потребности. Кога homo sapiens се е превърнал в homo consumericus (термин, използван от канадския професор по маркетинг Gad Sag)?

„КОНСУМИРАЩИЯТ ЧОВЕК“ СЕ Е ПОЯВИЛ преди няколко хиляди години. Дотогава хората са се прехранвали чрез лов и събиране на плодове, семена и други готови природни продукти. Постепенно обаче заживяват по-уседнало, развиват земеделие

и започват да отглеждат домашни животни. Това създава условия за производство на излишъци – количества храна, която надхвърля нуждите на личното оцеляване и може да се натрупва и използва за размяна. С течение на времето търговията и напредъкът в техническите средства за придвижване и комуникация разширяват географските граници на пазарите. Новите технологии увеличават производството. Луксозни и по-скъпи стоки, които не са от първа необходимост, стават достъпни вече не само за аристокрацията, а и за по-широки слоеве на обществото.

Интензивното потребление като културен феномен се утвърждава в края на Средните векове в Европа вследствие на колониалната търговия и повишението на жизнения стандарт. През XIX век в Англия е документирано, че все повече хора си позволяват по-красиви, макар и не непременно по-практични, грехи, мебели и домашни предмети. Интересът към модата става все по-масов. В САЩ в началото на миналия век настъпва революция в търговията на гребно. Там започват да се изграждат много универсални магазини и големи търговски центрове, става все по-популярно и пазаруването от разстояние чрез поръчки по пощата.

Светът днес прелива от стоки и услуги, разходите за които понякога приличат на чисто прахосничество. Това привлича любопитството на икономистите. Те започват да анализират причините за нарастващия стремеж към потребление и изразходване на средства, които са трудно обясними от рационална гледна точка.

В КРАЯ НА XIX ВЕК АМЕРИКАНСКИЯТ ИКОНОМИСТ Торстейн Веблен публикува знаменитото си произведение „Теория на безделната класа“, където показва консуматорското поведение като надпревара за статус и социален престиж. Веблен въвежда понятието „показно потребление“, целта на което е да впечатлява чрез де-

монстриране на материални възможности, власт и превъзходство. Същата цел има т.нар. „показно безделье“, при което се изтъква възможността за прекарване на време в дейности, които не са свързани с полагане на труд в традиционния смисъл за осигуряване на препитание.

Такива дейности някога са си позволявали само благородниците – лов, устройване на пищни тържества, далечни пътешествия или екстравагантни хобита. Атрибут на безделната класа е също отделянето на значителни средства за издръжка на прислуга и неработещи близки.

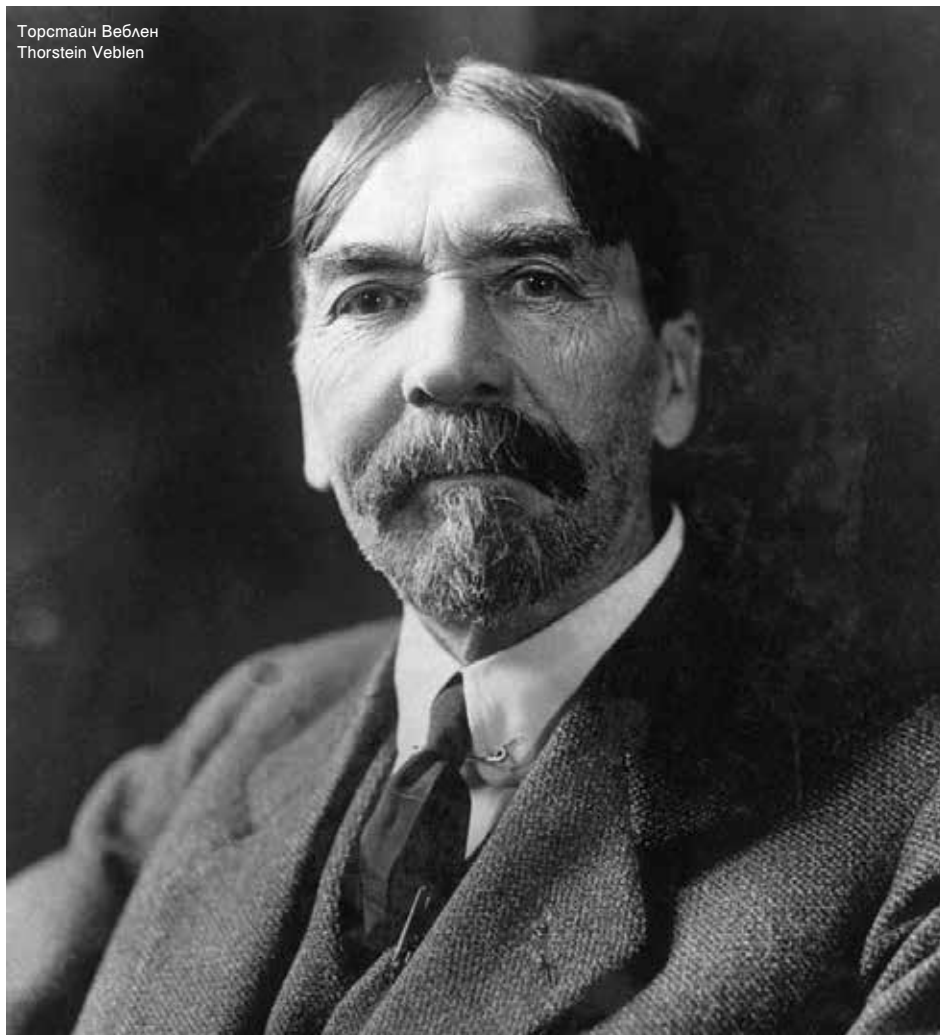
В днешно време възможностите за демонстриране на благосъстояние са разнообразни и все по-достъпни. Има много стоки, които икономическата теория обозначава като „вебленови стоки“ – за тях не важи обичайният закон за търсенето, а колкото по-скъпи са те, в толкова по-привлекателни се превръщат. Колко от нас са сме предпазени от изкушението да се покажем с определена марка автомобил, телефон, дреха, екзотично пътуване или нещо друго, за което околните ще си помислят каква висока сума сме платили? Такова търсене на показност се основава на допускането, че по-високата цена е знак за по-високо качество и по-висок престиж. Това обяснява защо когато се чудим какъв подарък да изберем, за да впечатлим някого, често просто избираме да купим нещо по-скъпо.

СХОДНИ ПРИЧИНИ ОБЯСНЯВАТ И ИНТЕРЕСА към т.нар. „снобски стоки“. В средата на миналия век груг американски икономист, Харви Лайбенщайн, нарича така стоките, които са желани не заради практичността им, а заради тяхната рядкост, екзотичност или като белег за принадлежност към престижна общност. Тук попадат някои луксозни марки часовници, модни аксесоари, редки или скъпи произведения на изкуството.

Колкото по-малко хора могат да си позволят да притежават подобни стоки, толкова по-привлекателни са те. И обратно – ако цената им падне и станат масово достъпни, интересът към тях ще се понижи.

ЯСНО Е, ЧЕ ПОКАЗНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ и показното безделье имат за цел да демонстрират и впечатляват. Какви обаче са дълбоките мотиви зад подобно поведение? Тази тема занимава Робърт Франк, съвременен американски икономист. В неговата теория за „статусната икономика“ водещи са биологични и еволюционни причини. Високият статус в групата йерархия е давал предимство за достъп до храна и други оскъдни ресурси, осигуряващи повече възможности

Торстейн Веблен
Thorstein Veblen

за оцеляване и създаване на поколение, съответно за предаване на гените. В този ред на мисли, съвременното показно потребление е също механизъм за сигнализиране на принадлежност към по-висок статус.

Това обяснява и защо удовлетворение носят не толкова абсолютните нива на доход и потребление, а относителните. Чувстваме се по-успели не заради абсолютния размер на нашите материални възможности, а ако сме ги подобрили във времето или в сравнение с онова, което виждаме у нашите съседи, приятели и близки.

ЕТО ЗАЩО ЖЕЛАНИЕТО НИ ЗА КОНСУМАЦИЯ и притежание на повече блага расте всеки път, когато хората, с които се сравняваме, показват благосъстояние, което е по-високо от нашето.

На фона на тези наблюдения става ясно, че homo consumericus поставя на изпитание класическите икономически теории. Хората невинаги се ръководят от най-рационални съображения, оптимизират използването на ограничени ресурси и всеки път пресмятайки очакваните

ползи и удовлетворение според размера на разходите и цената за тяхното постигане.

От тази гледна точка могат да бъдат обяснени все повече тенденции в потребителското поведение и даже в участието на трудовия пазар. Работата е източник на ресурси, осигуряващи стил и стандарт на живот – какво обаче става, когато демонстрацията на свободно време и неговото показно прекарване се превърнат във водещ сигнал за постигнат успех и статус? Нима това не е сред причините за растящия интерес към дистанционни и хибридни форми на работа и търсенето на нови баланси между работа и личен живот? Все по-големият интерес на индивидуалните инвеститори към финансовите пазари има ли връзка с очакването, че там доходът идва по-бързо, отколкото чрез „традиционна“ работа?

Еволюцията на homo consumericus протича пред очите ни, но едно е ясно – той също като homo sapiens никога не е обичал усилния труд. Днес обаче показното потребление и безделье изглеждат по-постигжими от когато и да било в човешката история.

The background of the advertisement features a series of interlocking gears of various sizes and colors (green, yellow, orange) arranged in a descending staircase pattern from the top right towards the bottom left. Each gear holds a different type of fresh food: the top gear has lemons, the second has a bunch of green basil, the third has a carrot, an onion, a tomato, and a small jar of jam, the fourth has a pear, an apple, and an avocado, and the bottom-most gear holds a white plate with a variety of nuts including almonds, walnuts, and hazelnuts.

Блатина·булгарплог
www.slatina-bulgarplod.com

СЛАТИНА БУЛГАРПЛОД

пазарът,
който избира

Не всеки продукт попада под прожекторите на най-голямото тържище в България. В **СЛАТИНА БУЛГАРПЛОД** ще откриеш само внимателно подбрани плодове и зеленчуци, съхранявани при идеални условия. С модерна инфраструктура, сертифицирани складове и ежедневен контрол, пазарът обслужва хиляди търговци и производители ежедневно.

А КОГАТО КАЧЕСТВОТО Е КРИТЕРИЯТ – НЯМА КОМПРОМИСИ.

CONSPICUOUS CONSUMPTION

Purchasing unnecessary goods and services only to impress others is becoming an increasingly important factor in the global economy.

By IVAYLO NIKOLOV / Photography ARCHIVE

Summer holds an honourable place in the family economic calendar. As it approaches, a fierce competition in personal spending begins. In Bulgaria, this period kicks off with a bang with the first seasonal spending spree – proms. Then the consumer wave shifts to the same repeating summer to repetitive summer rituals associated with holidays and travel. Also, during this month, many families prepare for additional expenses for their children's education. Especially if they've chosen a prestigious (and expensive) university.

FROM AN ECONOMIC POINT OF VIEW, SUMMER IS NOT JUST A SEASON, but a real celebration of spending, striving for pleasure and demonstrating social status. This seems good for the economy. The proof is tourism – the realm of the consumer seeking relaxation and enjoyment. Tourism's contribution to global gross domestic product is estimated at around 10% in 2024, with over 350 million people employed in the sector (meaning 1 in 10 jobs worldwide).

Tourism is an example of an industry which emerged in response to the consumer boom. Unlike our predecessors thousands of years ago, today we spend time and money on goods and services that are by no means necessary

to satisfy basic physical needs. When did homo sapiens become homo consumericus (a term, used by the Canadian marketing professor Gad Saad)?

The 'consumer' appeared several thousand years ago. Up until then, people had subsisted on hunting and gathering fruits, seeds and other natural products. However, they gradually settled down, developed agriculture, and began to raise domestic animals. This creates conditions for the production of surpluses – the amount of food that exceeds the needs of survival and can be stored and used for exchange. Over time, trade and advances in transportation and communication technologies expanded the geographical boundaries of markets. New technologies increased production. Luxury and more expensive goods, which were not essential, became accessible not only to the aristocracy but also to wider sections of society.

INTENSIVE CONSUMPTION AS A CULTURAL PHENOMENON BECAME widespread at the end of the Middle Ages in Europe as a result of the colonial trade and increased living standards. In the 19th century in England, it was documented that more and more people allowed themselves more beautiful, although not necessarily practical, clothes, furniture and household items. Interest in fashion is becoming increas-

ingly common. At the beginning of the last century, a revolution took place in retail trade in the United States. Many department stores and large shopping centres began to be built there, and distance shopping by mail order became increasingly popular.

The world today overflows with goods and services, the cost of which sometimes seems like pure waste. This has attracted the curiosity of economists. They have begun to analyse the reasons for the growing desire to consume and spend money, which is difficult to explain from a rational point of view.

IN THE END OF THE 19TH CENTURY, THE AMERICAN ECONOMIST Thorstein Veblen publishes his famous work 'The Theory of the Leisure Class' in which he describes consumers' behaviour as a competition for status and social prestige. Veblen introduces the term 'Conspicuous consumption' which means to impress by demonstrating material wealth, power and superiority. 'Conspicuous leisure' has a similar meaning – the opportunity to spend time on activities that are not related to work in the traditional sense of providing a livelihood. Such activities were once reserved only for the nobility – hunting, lavish feasts, distant travels, or extravagant hobbies. Another attribute of the leisure class is the allocation of significant

funds for the maintenance of servants and unemployed relatives.

Nowadays, the opportunities to demonstrate wealth are diverse and more and more accessible. There are many goods that the economic theory labels as 'Veblen goods' – the usual law on demand does not apply to them, because the more expensive they are, the more attractive they become. How many of us are safe from the temptation to show off a certain brand of car, phone, clothing, exotic trip or something else that will make people wonder how much we paid for it?

This desire to show off is based on the assumption that a higher price is a sign of higher quality and greater prestige. This explains why, when we wonder what gift to choose to impress someone, we often simply choose to buy something more expensive.

SIMILAR REASONS EXPLAIN THE INTEREST TOWARDS THE SO-CALLED 'SNOB GOODS'.

In the middle of the last century, another American economist, Harvey Leibenstein, used this term to describe goods that are desired not for their practicality, but for their rarity, exclusivity, or as a sign of belonging to a prestigious community. This includes some luxury watch brands, fashion accessories, and rare or expensive works of art.

The fewer people who can afford to own such goods, the more attractive they are. And vice versa – if their price falls and they become widely available, interest in them will decline. It is clear that the conspicuous consumption and leisure are intended to demonstrate and impress. But what are the deeper motives behind such a behaviour?

This topic is of interest to Robert Frank, a modern American economist. In his theory of the 'status economy,' biological and evolutionary reasons are the main drivers. High status in the group hierarchy has given an advantage in access to food and other scarce resources, providing more opportunities for survival and procreation, respectively for the transmission of genes. In this line of thought, modern conspicuous consumption is also a mechanism for signalling belonging to a higher status. This also explains why satisfaction is not so much brought by absolute levels of income and consumption, but by relative ones. We feel more successful not because of the absolute size of our material capabilities, but if we have improved them over time or in comparison with what we see in our neighbours, friends, and loved ones.

THAT IS WHY OUR DESIRE TO CONSUME AND POSSESS MORE GOODS GROWS EVERY TIME the people we compare ourselves to

show a level of prosperity that is higher than ours.

Based on these observations, it's clear that homo consumericus is putting classic economic theories to the test. People are not always guided by the most rational considerations, optimising the use of limited resources and calculating the expected benefits and satisfaction according to the amount of expenditure and the cost of achieving them.

From this perspective, more and more trends in consumer behaviour and even labour market participation can be explained. Work is a source of resources that provide lifestyle and standard of living – but what happens when the demonstration of free time and its ostentatious spending become a leading indicator of success and status? Is this not one of the reasons for the growing interest in remote and hybrid forms of work and the search for new balances between work and personal life? Is the growing interest of individual investors in financial markets related to the expectation that income there comes faster than through 'traditional' work?

The evolution of homo consumericus happens before our eyes, but one thing is clear – just like homo sapiens, they have never like hard work. Today, however, conspicuous consumption and leisure seem more achievable than ever before in human history.

ПРАВО НА ЩАСТИЕ, ПРАВО НА ЛУКС

През миналата година сме похарчили почти 1.5 трилиона евро за луксозни стоки. Но този бизнес бързо се променя

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография iSTOCK

Най-тъжното нещо, което мога да си представя, е да привикнеш към лукса", пише Чарли Чаплин в своята автобиография. За щастие обаче луксът се грижи добре за себе си - точно когато едно негово проявление започне да ни омръзва, се появява следващото. В резултат индустрията за луксозни стоки и услуги се е превърнала в свръхгигант: ако се вярва на последното издание на Bain-Altagamma Luxury Goods Worldwide Market Study, през 2024 човечеството е похарчило за лукс 1.48 трилиона долара - или горе-долу колкото целия Брутен вътрешен продукт на България за петнайсетина години. Но вятърът на промяната духа и в тези сектори: онова, което е работило чудесно през последните два века, сега започва да губи сила, и компаниите трябва бързо да се преориентират към нови продукти и нови канали.

НО ПРЕДИ ДА СЕ ЗАДЪЛБОЧИМ по темата, един въпрос: какво точно е лукс? Поколения икономисти, търговци и философи са се препъвали в опитите да дадат ясна дефиниция. Знаем, че днешната дума lux идва от латинския глагол "luctor" - стремя се, боря се, съревновавам се. От него са се появили съществително luxuria и глаголят luxuriо, означаващи безмерен растеж, погубване или, при животни и хора, непорядъчно

поведение, пренебрегване на моралните норми. В продължение на близо две хилядолетия думата "лукс" е имала по-скоро негативен смисъл. Едва в по-ново време тя се е превърнала в нещо, за което всички мечтаем. Но така и не сме стигнали до еднотушно определение какво е това "лукс". Най-близкото обяснение, цитирано от повечето тълковни речници, гласи: "Нещо скъпо, което е приятно да имаш, но което не ти е необходимо".

НЕОБХОДИМ ИЛИ НЕ, ЛУКСЪТ СТАВА ВСЕ ПО-ЖЕЛАН. От близо четвърт век консултантската компания Bain и Fondazione Altagamma, търговската асоциация на италианските производители на луксозни стоки, изготвят своето ежегодно проучване за този сектор. Последното издание показва тенденция към стабилен растеж. През 2024 пазарът на луксозни стоки и услуги всъщност минимално се е свил - между 1 и 3% по текущи цени. Но това е по-скоро нормализация след бума в предишните години, наваксал за лишенията от времето на Covid-19. Дори и с този минимален спад обаче, пазарът през 2024 е доста по-висок от този през 2019, последната година преди Covid. Прогнозите сочат той да надхвърли 2 трилиона или дори 2.5 трилиона долара годишно до 2030. Потенциалът за развитие е огромен, защото в следващите пет годи-

ни се очаква да се появят 300 милиона нови потребители в луксозния сегмент - в Китай и другаде.

НО ПРЕДИ ДА СЕ ЗАСИЛИТЕ ДА КУПУВАТЕ АКЦИИ от модни къщи и италиански автомобилни компании, едно предупреждение: луксозният сектор ще расте, но не по начините, по които е растял досега. Приливът повдига всички лодки, разбира се - тоест всички отделни подсектори ще растат с увеличението на клиентската база. Но някои ще растат по-бързо от другите. Това се отнася до сектора на личните вещи (бижутата, козметика, часовници, грехи и пр.), който е растял средно с 6% годишно от 2010 насам - доста над средното. Но най-вече за пазара на преживявания. В този сегмент средният годишен растеж от 2010 насам е бил 9%. И ще продължи да ускорява темпото в следващите години покрай все по-големия интерес към пътувания и обществени събития.

Не толкова оптимистична е картината в по-класически сектори като луксозните автомобили или на пазара за изкуство. Там се наблюдават две противоположни тенденции - в ниския и средния сегмент на пазара има видимо свиване в търсенето. В най-високия сегмент търсенето расте неугържимо.

АВТОМОБИЛИТЕ ВСЕ ТАКА СИ ОСТАВАТ

най-големият сегмент, като през 2024 им се падат около 39% от общите разходи за луксозни стоки (579 млрд. евро). Миналата година им е донесла 5% спад, но това е след неестествено високите равнища през 2022 и 2023, годините на отърсване от Covid-стреса. Пазарът си остава по-голям, околното беше през 2019. И тук по-достъпните сегменти изпитват затруднения, най-вече заради разклатената потребителска увереност в Китай и други азиатски пазари. Но в най-високите сегменти - при марки като Rolls-Royce, Ferrari, Lamborghini - продажбите са по-добри отвсякога.

Третият най-голям сектор от икономиката на лукса е този на настаняванията, пораснал с 4% на годишна база до 242 милиарда евро. Няколко любопитни тенденции: бързо расте броят на т. нар. "мултигенерационни" пътувания - общи преживявания за няколко поколения в едно семейство. Все повече се покачва интересът към уелнес туризма и към преживявания като сафари например. Продажбите на луксозни круизи са скочили с 30%.

ВЪВ ВРЪЗКА С БУМА НА ПЪТУВАНИЯТА

расте и секторът на гурме храните и луксозните ресторанти (8% спрямо 2023). Този на скъпите вина и други алкохолни

СВЕТОВЕН ПАЗАР ЗА ЛИЧНИ ЛУКСОЗНИ ВЕЩИ, МЛРД. ЕВРО GLOBAL MARKET FOR PERSONAL LUXURY GOODS, EUR BN

напитки остава стабилен. За сметка на това пазарът на изкуство се е свил с цели 7%, този на луксозни мебели и обзавеждане - с 2%.

При личните вещи - открай време сърцето на икономиката на лукса - данните показват минимален спад. Но картината е пъстра при отделните категории. Козметиката расте с 5%, достигайки до 79 милиарда евро. Същото е положението и при кожените изделия. Добре се развиват очилата (между 3 и 5 процента растеж). Продажбите на луксозни облекла са намалели с 2%, на обувки - с 5%, на часовници - с 5 до 7%.

Всички тези числа очертават достатъчно ясна картина: луксът се променя. Потребителите вече не искат луксозни вещи, а луксозни преживявания. Или поне вещи, свързани с преживявания. Онези компании, които навреме възседнат тази тенденция, могат да спечелят много.

А на почитаемите им клиенти нека напомним едно признание на големия американски дизайнер Майкъл Корс. Колкото повече остарявам, каза той, толкова повече осъзнавам, че най-големият лукс всъщност е времето.

THE PURSUIT OF LUXURY

Last year, we spent almost 1.5 trillion euros on luxury goods.
But this business is changing rapidly

By KALIN ANGELOV / Photography iSTOCK

The saddest thing I can imagine is getting used to luxury," Charlie Chaplin wrote in his autobiography. Fortunately, luxury takes good care of itself - just when one of its manifestations begins to tire, the next one appears. As a result, the luxury goods and services industry has become a giant: if the latest edition of the Bain-Altagamma Luxury Goods Worldwide Market Study is to be believed, in 2024, humanity will have spent 1.48 trillion dollars on luxury goods, or about the same as Bulgaria's entire GDP for fifteen years. But the wind of change is blowing in these sectors too: what worked wonderfully for the past two centuries is now losing its power, and the companies must quickly orient themselves

towards new products and new channels.

BUT BEFORE WE DELVE INTO THE SUBJECT, one question: what exactly is luxury? Generations of economists, marketers and philosophers have stumbled in their attempts to give a clear definition. We know that today's word lux comes from the Latin verb "luctor" - to strive, to struggle, to compete. From it emerged the noun luxuria and the verb luxurio, meaning immoderate growth, swelling or, in animals and humans, disorderly behaviour, disregard for moral norms. For nearly two millennia, the word "luxury" had a rather negative meaning. Only in more recent times has it become something we all dream of. But we have never reached a

unanimous definition of what "luxury" is. The closest definition, cited by most dictionaries, is: "Something expensive that is nice to have but not necessary."

NECESSARY OR NOT, LUXURY is becoming increasingly desirable. For almost a quarter of a century now, the consulting firm Bain and Fondazione Altagamma, the trade association of Italian luxury goods manufacturers, have been preparing their annual study on the sector. The latest edition shows a trend of steady growth. In 2024, the market for luxury goods and services as a whole is expected to contract minimally, between 1 and 3% at current prices. But this is more of a normalisation after the boom of previ-

Ипотечен кредит

ДОМ за теб

- Ниска лихва, без скрити такси и условия
- Безплатна имуществена застраховка

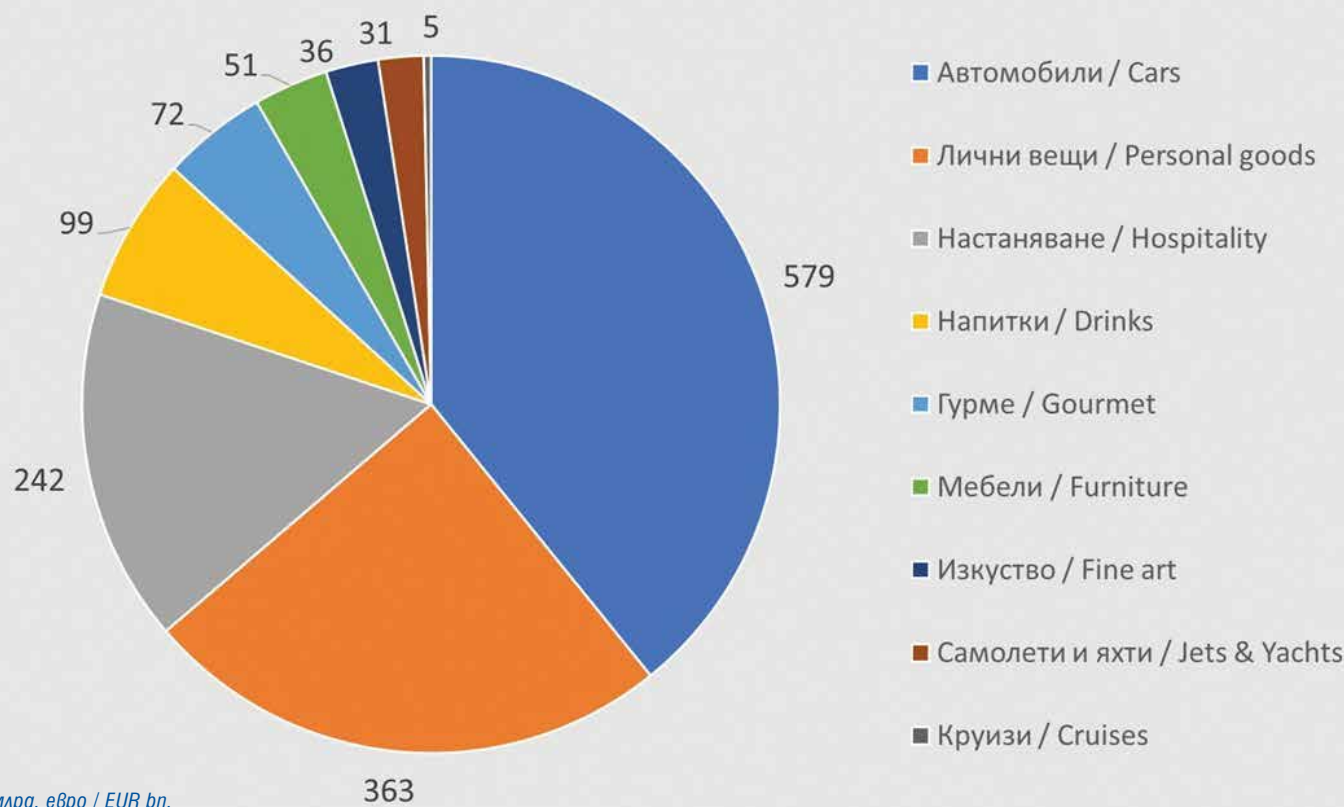

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

*5050
www.ccbank.bg

ПАЗАРЪТ ЗА ЛУКСОЗНИ СТОКИ ПО СЕКТОРИ, 2024

LUXURY MARKET BY SECTOR, 2024

ous years, when we tried to make up for the deprivations of the Covid-19 era. Even with this minimal decline, however, the market in 2024 is much higher than in 2019, the last year before Covid. Predictions are that it will exceed 2 trillion or even 2.5 trillion euros by 2030. The potential for development is huge, because in the next five years, 300 million new consumers are expected to appear in the luxury segment - in China and elsewhere.

BEFORE YOU RUSH TO BUY SHARES in fashion houses and Italian carmakers, a word of warning: the luxury sector will grow, but not in the ways it has grown so far. A rising tide lifts all boats, of course - that is, all the individual sub-sectors will grow as the customer base increases. But some will grow faster than others. This applies to the personal goods sector (jewelry, cosmetics, watches, clothing, etc.), which has grown by an average of 6% per year since 2010 - well above average. But especially to the experience market. In this segment, the average annual growth since 2010 has been 9%. And it will continue to accelerate in the coming years, along with the growing interest in travel and social events.

The picture is not so optimistic in more classic sectors such as luxury cars or the art market. There are two opposing trends - in the low and middle segments of the market, there is a visible contraction in demand. In the top segment, demand is growing unstoppably.

CARS REMAIN THE LARGEST SEGMENT, accounting for around 39% of total luxury spending in 2024 (€579 billion). Last year saw a 5% decline, but that comes after unusually high levels in 2022 and 2023, the years of recovering from Covid-stress. The market remains larger than it was in 2019. Here too, the more affordable segments are struggling, mainly due to shaky consumer confidence in China and other Asian markets. But in the top segments - with brands like Rolls-Royce, Ferrari, and Lamborghini - sales are better than ever.

The third largest sector of the luxury economy is accommodation, which grew by 4% year-on-year to €242 billion. A few noteworthy trends: the number of so-called "multi-generational" trips - shared experiences for several generations in one family - keeps on growing. Interest in wellness tourism and experiences such as safaris is rising rap-

idly. Sales of luxury cruises have jumped by 30%.

IN CONNECTION WITH THE TRAVEL BOOM, the gourmet food and fine dining sector is also growing (8% compared to 2023). Fine wines and spirits remain stable. On the other hand, the art market has shrunk by as much as 7%, and the market of luxury furniture by 2%.

Personal luxury goods, which have long been the heart of the luxury economy, show a minimal decline. But the picture is mixed in individual categories. Cosmetics grew by 5%, reaching 79 billion euros. The same is true for leather goods. Eyewear is developing well (between 3 and 5 per cent growth). Sales of luxury clothing decreased by 2%, of shoes by 5%, and of watches by 5 to 7%.

All these numbers paint a clear enough picture: luxury is changing. Consumers no longer want luxury items, but luxury experiences. Or at least items related to experiences. Those companies that seize this trend in time can gain a lot. And to their esteemed clients, we would like to remind the confession by the great American designer Michael Kors. He said: The older I get, the more I realise that the ultimate luxury is time.

Централна
Кооперативна
Банка
Важният си ти.

ЕДНА ДЕБИТНА КАРТА – БЕЗКРАЙНИ ВЪЗМОЖНОСТИ

Открий нови измерения на
картовите услуги с Visa Debit Infinite

БЪЛГАРСКА ИДЕЯ СПЕЧЕЛИ ГОЛЯМА НАГРАДА НА MOVE 2025

Българска компания спечели една от големите награди на MOVE 2025, най-голямото международно изложение за технологии в областта на транспорта и мобилността, проведено в Лондон. Стартапът PATHEARN бе отличен с AI Disruptor Award като компанията, която има най-сериозен потенциал да преобрази своята сфера. PATHEARN разработва решения за събиране на геолокационна информация чрез обикновени потребители.

"Тяхната работа е свидетелство как ИИ и ежедневната ни мобилност могат да се съчетаят, за да създадат по-безопасни, по-интелигентни градове. Нямаме търпение да видим какво ще е следващото нещо, което ще измислят", заявиха организаторите при връчването на наградата. "Мисията ни е да направим пътната информация достъпна, прозрачна и полезна за всички – от градските власти, през гражданските организации, до технологичните гиганти", заяви търговският директор на стартапа Никола Хътов.

Събирането на актуални данни за пътната мрежа е ключово за множество сек-

тори - от навигационните приложения, през таксиметрови и логистични компании, до плановите отдели на местните власти. То е и едно от главните предизвикателства по пътя към автономното управление на автомобилите. Компании като Google, Apple или Here инвестират огромни суми за осъвременяване на картите си, но го с честота от няколко седмици до месеци и дори години. Идеята на Pathearn е съвсем различна: данните да се събират не от наети изпълнители, а от обикновени потребители при ежедневното им придвижване. Трябва само да свалите приложението на компанията и да монтирате телефона си на предното стъкло на автомобила. Приложението сканира улиците, а изкуственият интелект обработва данните в реално време. В замяна на това потребителите получават точки, които могат да обменят за пари или различни награди.

Приложението на PATHEARN има вече над 50,000 събирачи на данни и покрива почти цяла Европа, Съединените щати, Бразилия, Чили, Аржентина, Близкия изток и Австралия.

BULGARIAN IDEA WINS BIG AWARD AT MOVE 2025

A Bulgarian company has won one of the big awards at MOVE 2025, the largest international exhibition for transport and mobility technologies, held in London. Startup PATHEARN was awarded the AI Disruptor Award as the company with the most serious potential to transform its field. PATHEARN develops solutions for collecting geolocation information through ordinary users.

"Their work is a testament to how AI and our everyday mobility can combine to create safer, smarter cities. We can't wait to see what they come up with next," the organizers said at the award ceremony. "Our mission is to make traffic information accessible, transparent and useful for everyone - from city authorities, through civic organizations, to technology giants," said the startup's commercial director Nikola Hutor.

Collecting up-to-date road network data is key for many sectors - from navigation applications, to taxi and logistics companies, to local government planning departments. It is also one of the main challenges on the road to autonomous driving. Companies such as Google, Apple or Here invest huge amounts of money to update their maps, but with a frequency of several weeks to months and even years.

Pathearn's idea is completely different: the data should be collected not by hired contractors, but by ordinary users during their daily commute. All you have to do is download the company's app and mount your phone on the windshield of your car. The app scans the streets, and artificial intelligence processes the data in real time. In return, users receive points that can be exchanged for money or various prizes.

PATHEARN's app already has over 50,000 data collectors and covers almost all of Europe, the United States, Brazil, Chile, Argentina, the Middle East and Australia. ■

50 | ЕДНА ПЛАНЕТА
ЗА ВСИЧКИ
ONE PLANET FOR ALL

В друг свят, от Асаф Амран, Израел
In another world, by Asaf Amran, Israel

40 | НОВИТЕ СУПЕРСИЛИ
THE NEW SUPERPOWERS

46 | ИСТОРИИ НА ГРЕШНИЯ ПРЕВОД
STORIES OF MISTRANSLATION

КЪДЕ СЕ ЖИВЕЕ НАЙ-ДОБРЕ?

WHERE IS THE BEST PLACE TO LIVE?

В кои страни се живее най-добре? Най-различни хора са се опитвали да отговорят научно на този въпрос - и са произвеждали твърде различни резултати в зависимост от използваните методики и данни. Но като цяло повечето подобни класации са скептични към достойнствата на държави като Сомалия и Афганистан, и подчертано харесват Северна Европа.

Не е изключение и най-скорошният такъв опит, дело на американското издание US.News. Класацията Quality of Life разглежда девет различни показателя: цена на живот, трудов пазар, икономическа стабилност, подходящо за семейства, равенство в доходите, политическа стабилност, сигурност, обществено образование и здравеопазване.

След като са ги сумирали, експертите са установили (вероятно без особена изненада), че най-добрата страна за живот е Дания. Отблизо я следват Швеция и Швейцария, по-назад се нареждат Норвегия, Канада и Финландия. Както вече сте се досетили, "приятен климат" не е сред разглежданите критерии. Германия, Австралия, Нидерландия и Нова Зеландия попълват челната десетка. Съединените щати са едва на 21-о място, след Португалия и Италия. От източноевропейските страни с най-предно класиране е Полша - на 24-о място, пред Южна Корея и Китай. Гърция е 29-а. България е на 43-о място в класацията, изпреварвайки с малко Румъния. Зад нас остават Русия, Литва, Кувейт и, донякъде учудващо, Словения, Словакия, Латвия, Естония и Кипър. Сърбия е чак 76-а. На последните три места са Ливан, Беларус и Украйна, но трябва да отбележим, че класацията обхваща само 90 държави, и почти

Which countries are the best places to live? A variety of people have tried to answer this question scientifically, and have produced very different results depending on the methodology and data used. But as a whole, most such rankings are sceptical of the merits of countries like Somalia and Afghanistan, and strongly favour Northern Europe.

The most recent such attempt, by the American publication US.News, is no exception. The Quality of Life ranking considers nine different indicators: cost of living, labour market, economic stability, family friendliness, income equality, political stability, security, public education and healthcare.

After summing them up, the experts found (probably without much surprise) that the best country to live in is Denmark. Sweden and Switzerland come closely behind, followed by Norway, Canada and Finland. As you may have guessed, "pleasant climate" is not among the criteria considered. Germany, Australia, the Netherlands and New Zealand complete the top ten.

The United States is only in 21st place, behind Portugal and Italy. Of the Eastern European countries, Poland has the highest ranking at 24th place, ahead of South Korea and China. Greece is 29th. Bulgaria is in 43rd place in the ranking, slightly ahead of Romania. Behind us are Russia, Lithuania, Kuwait and, somewhat surprisingly, Slovenia, Slovakia, Latvia, Estonia and Cyprus. Serbia is only 76th. Lebanon, Belarus and Ukraine are in the last three places, but it should be noted that the ranking covers only 90 countries.

СЯНКА НАД ШЕНГЕН

A SHADOW OVER SCHENGEN

Застаряването и свиването на населението на Япония е отдавна известна тенденция, но последните данни за раждаемостта шокираха дори песимистите. През 2024, за пръв път от над столетие, в страната са родени по-малко от 700,000 деца. Спадът в раждаемостта е 5.7% спрямо 2023, а коефициентът на плодовитост е 1.15 - най-ниският в историята. Ако актуалната тенденция се запази, населението на Япония ще се стопи от сегашните 124 милиона души до едва 87 милиона към 2070 година, и 40% от тези 87 милиона ще са пенсионери.

A pessimistic joke once ran that the European Union would collapse the day after Bulgaria joined it. Something similar is about to happen to the Schengen Agreement, of which Bulgaria has been a full member only since January 1 of this year. The club of countries that have introduced extraordinary border controls despite the agreement was joined in July by Poland. Authorities in Warsaw have begun checks on the borders with Germany and Lithuania in response to protests and suspicions that Germany is sending migrants to Poland. The measure is also in response to German border controls introduced in 2023 on the Polish border on similar suspicions. The Polish controls are only temporary, for a period of 30 days, but Interior Minister Tomasz Siemoniak said that if Germany does not lift the checks, the Polish ones will remain. ■

бяхме деца.

*Бяхме, но времето лети.
Планирай бъдещето с пенсионноосигурителна
компания „Съгласие“*

Професионален фонд
Универсален фонд
Доброволен фонд

 СЪГЛАСИЕ
ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНА КОМПАНИЯ

С ПОГЛЕД КЪМ ТВОЕТО БЪДЕЩЕ!

НОВИТЕ СУПЕРСИЛИ

Франция, Япония, Великобритания са вече минали величия.
Най-влиятелните страни в света пре 2050 вероятно ще са съвсем други

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотогарафия iSTOCK

От първите дни на юли вече е официално: намираме се по-близо във времето до 2050, отколкото до 2000 година. За онези от нас, родени през миналия век, това осъзнаване може да прозвучи леко шокиращо.

2000 ГОДИНА НИ СЕ СТРУВА ТОЛКОВА БЛИЗКА. Но ако се замислим какъв бе светът тогава, излиза, че междувременно е изтекла цяла епоха. През 2000 година 11 септември и войната срещу тероризма първа предстояха; израелци и палестинци преговаряха за окончателен мир в Кемп Дейвид; Садам управляваше в Ирак, Кадафи - в Либия, Сирия бе стабилна държава; Китай бе едва шестата най-голяма икономика в света; Русия бе съюзник на Запада, едва избегна фалита, а Путин за пръв път бе избран за президент. На България ѝ предстоеше да чака още три години, преди да получи официална дата за членство в Европейския съюз, и цели 7 до самото членство. Средната работна заплата според НСИ бе 238 лева, 10.2 пъти по-ниска, отколкото през март 2025. Но пак още имаме приличен национален отбор по футбол. Nokia владееше света, Google беше само на година, Facebook и Youtube още не съществуваха. Всички тези припомняния трябва да ни подсказват, че в все по-ускоряващия темпото съвременен свят четвърт век е наистина много дълъг период. Йоги Бера някога казваше: трудно се правят прогнози,

особено за бъдещето. Това важи в особена степен за опитите да предвидим какъв ще е светът след още четвърт век. Но поне някои тенденции са ясни: как се развиват икономиките, които страни инвестират най-много в знания и технологии, и кои - в отбрана и въоръжена мощ. На тази основа можем поне да се опитаме да предположим кои ще са световните суперсили през 2050 година.

ИКОНОМИКАТА, ГЛУПАКО! По всяка вероятност следващият четвърт век крие поне една икономическа криза от глобален мащаб - няма никакви причини да смятаме, че цикличната природа на икономиката е отишла. Но каквито и сътресения да предстоят, огромното мнозинство икономисти предвиждат световната икономика да расте и към 2050 година да е на практика двойно по-голяма, отколкото днес (изпреварвайки значително нарастването на световното население). Но този растеж ще е съпроводен и с радикална смяна на караула. През 2000 година петте най-големи икономики в света бяха САЩ, Япония, Германия, Великобритания и Франция. През 2050, ако се вярва на прогнозите на PwC, от тези класически икономически сили само САЩ ще е в челната петорка, и то не на върха. Германия, Япония и Великобритания с мъка ще запазват място в Топ 10, Франция ще изпадне дори оттам. Техните места ще бъдат заети от днешните развиващи се икономики.

. Китай ще измести американците от трона. Индия, Индонезия и Бразилия ще попълнят челната петица. Русия и Мексико ще са в Топ 10. Още по-съществен скок ще направят икономики, които днес рядко са във фокуса на вниманието, като Виетнам, Филипините или Нигерия. Ето пет държави, чиято роля в световните дела ще се увеличи значително до 2050 година.

КИТАЙ НАБИРА СКОРОСТ. Мнозина и днес сочат Китай като втората световна суперсила след САЩ. А китайската икономика е най-голямата в света, ако я измерваме според паритета на покупателната способност (PPP). Това е удивително за страна, в която през 1990 година над 66% от населението живееше под прага на абсолютната бедност от 1.9 долара на ден (днес най-бедните са по-малко от 0.1% от населението). Но според мнозина икономисти, Китай едва набира скорост. Благоприятната бизнес среда, огромният вътрешен пазар и, не на последно място, внушителните и добре преценени инвестиции в образование и нови технологии обещава да ускорят растежа в следващите години. Ръс очаква Брутният вътрешен продукт (PPP) да достигне 58.5 трилиона щатски долара до 2050 година - чувствително над американския. В същото време властите в Пекин продължават методично да увеличават военната си сила - институтът SIPRI прогнозира, че разходите за отбрана ще са над 500 милиарда долара годишно към 2050 (при около 290 млрд. днес). А индексът за глобални иновации на WIPO нарежда Китай на 12-о място в света като технологични възможности.

ИНДИЯ: СЪБУЖДАНЕТО НА ГИГАНТА. Прогнозите за огромния потенциал на Индия се правят още от 50-те години - и някак си до момента все не се сбъдват. Но през следващите десетилетия спящият гигант вероятно ще се пробуди. Индийците вече изпревариха китайците като най-многолюдната държава на планетата. Прогнозите са за среден годишен ръст на БВП от порядъка на 5% в следващия четвърт век, което през 2050 би превърнало Индия във втората най-голяма икономика, дори пред САЩ. Ръс предвижда брутния продукт да е над 44.1 трилиона долара, изчислен според PPP. Разходите за отбрана според SIPRI ще скочат от сегашните около 85 милиарда долара до 138.6 милиарда. WIPO нарежда Индия на 40-о място в света по технологично развитие.

БРАЗИЛИЯ, СИЛАТА НА ЮГА. Най-голямата държава в Южна Америка отдавна вече е селскостопанска суперсила, а освен това има изключителни природни богатства.

НАЙ-ГОЛЕМИТЕ ИКОНОМИКИ В СВЕТА THE WORLD'S LARGEST ECONOMIES

1960	1980	2000	2025
САЩ / US	САЩ / US	САЩ / US	САЩ / US
СССР / USSR	СССР / USSR	Япония / Japan	Китай / China
ФРГ / West Germany	Япония / Japan	Германия / Germany	Германия / Germany
Великобритания / UK	ФРГ / West Germany	Великобритания / UK	Индия / India
Франция / France	Франция / France	Франция / France	Япония / Japan
Китай / China	Великобритания / UK	Китай / China	Великобритания / UK

Това най-после започна да дава отражение през първите две десетилетия на новия век, отключвайки впечатляващ икономически растеж и създавайки солидна средна класа. Ясен признак за забогатяването на бразилците е рязко забавеният темп на увеличаване на населението. Според актуалните прогнози то ще достигне пика си около 2041 година и след това ще започне да спада. Ръс очаква брутния продукт към 2050 година да е 7.5 трилиона долара (PPP). Разходите за отбрана, които през 2022 бяха 20 милиарда долара, до 2050 ще се увеличат до 50 милиарда, и страната ще си остане най-могъщата във военно отношение не само в региона си, но и в южното полукълбо като цяло. WIPO оценява технологично развитие на 49-о място в света.

ИНДОНЕЗИЯ - ДРУГОТО ЛИЦЕ НА ИСЛЯМА. Най-многолюдната мюсюлманска държава в света - и четвърта изобщо по размер на населението - вече е с най-голямата икономика в Югоизточна Азия. През следващия четвърт век тя ще продължи да расте със стабилни темпове, достигайки през 2050 до БВП от 10.5 трилиона долара, изчислено според паритета на покупателната

способност. Разходите за отбрана ще се уловят до над 16 милиарда долара, прогнозира SIPRI. В момента като технологично развитие Индонезия се нарежда 61-ва в света. Напредъкът на Индонезия може да има благоприятно влияние върху ислямския свят като цяло, насърчавайки по-умерени форми от тези, пропагандирани на Арабския полуостров.

ПРОМИШЛЕНИЯТ ВЪЗХОД НА МЕКСИКО. Ако прогнозите се сбъднат, до 2050 Мексико ще е седмата най-голяма икономика в света - позиция, която сега се пада на Франция. Началото на този възход вече стана факт в последните години, резултат на дългогодишния фокус върху производството и износа на промишлени стоки. В следващите десетилетия населението ще порасне от днешните 132 милиона души до близо 150 милиона. Ръс предвижда 6.87 трилиона долара БВП (PPP) към 2050 година. Военните разходи ще нараснат до 13.2 милиарда долара годишно. Мексико обаче трябва още малко да навакса изоставането си в технологиите - страната вече се придвижи около 30 места нагоре, но си остава 58-а в света.

С грижа за Вас!

ИЗБЕРИ ПОАД „ЦКБ-СИЛА“:

**ПЪРВОТО УЧРЕДНО В БЪЛГАРИЯ ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНО ДРУЖЕСТВО ПРЕЗ
ФЕВРУАРИ 1994 Г.**

**КЪМ 31.03.2025 Г. – С НАД 407 ХИЛЯДИ КЛИЕНТИ И НАД 2.4 МИЛИАРДА ЛВ. УПРАВЛЯВАНИ
НЕТНИ АКТИВИ ВЪВ ФОНДОВЕТЕ „ЦКБ-СИЛА“ (ДАННИ НА КФН: WWW.FSC.BG).**

**ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ДОБРОВОЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД ОТ МАРТ 1996 Г.,
ОТ 2019 Г. ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ПРОФЕСИОНАЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД,
ОТ ОКТОМВРИ 2021 Г. ИЗПЛАЩА ПОЖИЗНЕНИ ПЕНСИИ И РАЗСРОЧЕНИ ПЛАЩАНИЯ
НА ОСИГУРЕНИ ЛИЦА В УНИВЕРСАЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД.**

**Посочените резултати нямат по необходимост връзка с бъдещи резултати.*

THE NEW SUPERPOWERS

France, Japan, and Great Britain are already past greatness. The most influential countries in the world in 2050 will probably be completely different

By KALIN ANGELOV / Photography iSTOCK, RHEINMETALL

Since the first days of July, it has been official: we are closer to 2050 than to the year 2000. For all of us born in the last century, this realisation may sound a little shocking.

THE YEAR 2000 SEEMS SO CLOSE to us. But if we think about what the world was like then, it turns out that in the meantime, an entire era has passed. In 2000, September 11 and the war on terrorism were still to come; Israelis and Palestinians were negotiating a final peace at Camp David; Saddam ruled in Iraq, Gaddafi in Libya, Syria was a stable state; China was only the sixth largest economy in the world; Russia was an ally of the West, barely avoided bankruptcy, and Putin was just elected president for the first time. Bulgaria had to wait another three years before receiving official data on membership in the low union, and a whole 7 until membership itself. According to the NSI, the average salary was BGN 238, 10.2 times lower than in March 2025. But we still had a decent national football team. Nokia ruled the world, Google was only a year old, Facebook and Youtube did not yet exist.

ALL THESE REMINDERS SHOULD TELL US that in the increasingly accelerating pace of the modern world, a quarter of a century is indeed a very long period. Yogi Berra once said: It is difficult to make predictions, especially for the

future. This is particularly true for attempts to predict what the world will be like in another quarter of a century. But at least some trends are clear: how economies develop, which countries invest the most in knowledge and technology, and which in defence and armed forces. On this basis, we can at least try to guess who the world's superpowers will be in 2050.

THE ECONOMY, STUPID! In all likelihood, the upcoming quarter of a century is hiding at least one global economic crisis - there is no reason to think that the cyclical nature of the economy has died down. But whatever the shocks ahead, the vast majority of economists expect the world economy to grow and by 2050 be practically twice as large as it is today (significantly outpacing the growth of the world population). This growth, however, will also be accompanied by a radical changing of the guard. In 2000, the five largest economies in the world were the USA, Japan, Germany, Great Britain and France. In 2050, if we are to believe the forecasts of PwC, of these classic economic powers, only the USA will be in the top five - but not at the top. Germany, Japan and the UK will barely hold onto their place in the Top 10, France will fall even further. Their places will be filled by today's emerging economies. China will displace the Americans from the throne. India, Indonesia and Brazil will round out the top five. Russia and Mexico will be in the Top 10. An even bigger jump awaits

economies that are rarely in the spotlight today, such as Vietnam, the Philippines or Nigeria.

CHINA IS GAINING SPEED. Many already consider China to be the world's second superpower after the US. China's economy is the largest in the world, if we measure it by purchasing power parity (PPP). This is astonishing for a country where in 1990, over 66% of the population lived below the absolute poverty line of \$1.90 a day (today, the poorest are less than 0.1% of the population). But according to many economists, China is barely gaining speed. A favourable business environment, a huge domestic market, and, last but not least, impressive and well-judged investments in education and new technologies promise to accelerate growth in the coming years. PwC expects Gross Domestic Product (PPP) to reach 58.5 trillion US dollars by 2050, significantly higher than the US. At the same time, the authorities in Beijing continue to methodically increase their military power - the SIPRI institute predicts that defence spending will exceed 500 billion dollars per year by 2050 (up from about 290 billion today). And the WIPO Global Innovation Index ranks China 12th in the world in terms of technological capabilities.

INDIA: THE AWAKENING OF A GIANT. Predictions of India's enormous potential have been made since the 1950s, and somehow they still haven't come true. But in the coming decades,

the sleeping giant is likely to wake up. Indians have already overtaken the Chinese as the most populous country on the planet. Forecasts call for average annual GDP growth of around 5% over the next quarter century, which would make India the second largest economy by 2050, even ahead of the United States. PwC predicts the Gross domestic product to be over \$44.1 trillion, calculated according to the PPP. Defence spending, according to SIPRI, will jump from the current \$85 billion to \$138.6 billion. WIPO ranks India 40th in the world in technological development.

BRAZIL, THE POWER OF THE SOUTH. South America's largest country has long been an agricultural superpower, and it also has exceptional natural resources. This has finally begun to pay off in the first two decades of the new century, unleashing impressive economic growth and creating a solid middle class. A clear sign of the Brazilians' wealth is the sharply slowing rate of population growth. According to current forecasts, it will peak around 2041 and then begin to decline. PwC expects gross domestic product to be \$7.5 trillion (PPP) by 2050. Defence spending, which was \$20 billion in 2022, will increase to \$50 billion by 2050, and the country will remain the most powerful militarily not only in its region but also in the southern hemisphere as a whole. WIPO rates technological development at 49th place in the world.

INDONESIA - THE OTHER FACE OF ISLAM.

The world's most populous Muslim country – and the fourth most populous in general – already has the largest economy in South-east Asia. It will continue to grow steadily over the next quarter century, reaching a GDP of \$10.5 trillion in purchasing power parity terms by 2050. Defence spending will double to more than \$16 billion, SIPRI predicts. Indonesia currently ranks 61st in the world in terms of technological development. Indonesia's progress could have a positive impact on the wider Islamic world, encouraging more moderate forms of Islam than those promoted in the Arabian Peninsula.

MEXICO'S INDUSTRIAL RISE. If forecasts are correct, Mexico will be the world's seventh-largest economy by 2050, a position currently held by France. The beginnings of this rise have already been set in recent years, the result of a long-standing focus on the production and export of manufactured goods. In the coming decades, the population will grow from today's 132 million people to nearly 150 million. PwC predicts \$6.87 trillion in GDP (PPP) by 2050. Military spending will increase to \$13.2 billion per year. However, Mexico still has some catching up to do in technology - the country has already moved up about 30 places, but remains 58th in the world.

Силата на информацията

НОВИ ЕКСПЕРТНИ КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ОТ АПИС

АПИС ЕВРОПА предлага новите си експертни консултантски услуги, които могат да подпомогнат бизнеса Ви в следните области:

- **Мерки срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма** – подготовка на документация за съответствие с изискванията на ЗМИП (Закон за мерките срещу изпирането на пари) и свързаните с него нормативни актове, както и обучения за ангажирания персонал. Изготвянето на вътрешните правила по ЗМИП и другите документи са на цена от 500 до 800 лв. без ДДС, а при изготвянето и на оценка на риска цените започват от 700 лв. без ДДС и се определят съобразно сложността и желаното време за изпълнение. Наред с това ви предлагаме онлайн обучения на персонала на цена от 200 лв. без ДДС при участие в предварително обявени дати за групово обучение, а при нужда от индивидуални и вътрешнофирмени обучения цената е по договаряне.
- **Корпоративна социална отговорност и ESG стандарти** (Environmental, social and corporate governance – околна среда, социални въпроси и управление). В тази насока ви предлагаме консултации и разработване на политики за устойчиво корпоративно и социално управление, които отговарят на съвременните изисквания за прозрачност, етика и социална отговорност. Пълният пакет документи, които предлагаме, индивидуализирани съобразно всеки клиент, може да разгледате тук. Изготвената документация покрива двата сегмента на устойчивостта – социално управление и корпоративно управление, като цената на документите от всеки сегмент е от 1500 лв. без ДДС, а при закупуването и на двата цената е от 2700 лв. без ДДС и се определя съобразно осъществяваната дейност, структурата на организацията и наличната вътрешнофирмена документация. При необходимост може да се изготвят специфицирани отделни или група документи, като в тези случаи цената е по договаряне. Гореописаните услуги допълват и досега предлаганите от АПИС услуги по съответствие в следните направления:
 - **Защита на личните данни (GDPR)** – персонализирани обучения и консултации, свързани с прилагането на Общия регламент относно защитата на данните, включително подготовка на необходимата документация и адаптиране на вътрешните процедури към изискванията на регулацията.
 - **Защита на лицата, подаващи сигнали (ЗЗЛПСНОИ)** – изготвяне на вътрешни правила, процедури и обучения за организациите, които трябва да осигурят ефективен механизъм за приемане и обработка на сигнали за нарушения.
 - **Превенция на корупцията** – разработване на политики и процедури за укрепване на антикорупционните механизми в публичния сектор и бизнеса, в съответствие с националната стратегия за борба с корупцията и международните стандарти.

За допълнителна информация относно експертните услуги на АПИС, вижте на www.apis.bg. Можете да се свържете с нас на тел.: 02/980 48 27, 02/923 98 00, или e-mail: office@apis.bg

ИСТОРИИ НА ГРЕШНИЯ ПРЕВОД

Иран и Западът са жертва на почти еднаква поредица от грешни преценки

Текст БОЙКО ВАСИЛЕВ / Фотография iSTOCK

Да преведеш означава да разбереш. А щом си превел и разбрал, значи можеш да действаш. После и да победиш.

Ето защо проблемите идват първо от лошия превод. През 1859 Едуард Фицджералд превел „Рубаят“ на великия математик и астроном Омар Хаям от Персия, днешен Иран, и Западът се прехласнал по неговите стихове за вино и меланхолия. Но кой да ти каже, че виното всъщност е метафора на душата? Както ми обърна внимание един иранец, дори аятолах Хомейни е възпял виното, все в този смисъл. По-късно учените ще направят по-точни преводи и даже ще се усъмнят, че някои от стиховете въобще са писани от Хаям. Можем ли тогава да кажем, че днес Западът познава Иран по-добре? Ако се вгледаме в близката история, ще открием предимно грешки.

НАПРИМЕР, ПРЕЗ 1953 ЦРУ СВАЛИ С ПРЕВРАТ демократично избрания ирански премиер Мохамад Мосадък, защото бе национализирал изградената от британци петролна индустрия. Шахът Мохамад Реза Пахлави се

върна на власт, раздели петрола с британците, но загуби подкрепата на населението. И когато през 1979 той на свой ред беше свален от Ислямската революция на Хомейни, Западът изтърва не само нефта. Иран, чието население харесваше западните ценности – а жените слушаха рок и носеха къси поли, стана най-големият враг на Америка. Гостите на техранските хотели пък трябваше да минават през изтиривалка с образ на актуалния американски президент.

ТОВА НЕ ПОПРЕЧИ НА ЗАПАДА да направи следващия си грешен ход. Въоръжи Ирак на Саддам Хюсеин и го насърчи да воюва с иранските молли. Над милион бяха жертвите. Иран глътна въздух. Но Саддам си въобрази, че всичко му е позволено, атакува собствените си кюрди, въведе жестока диктатура и накрая превзе Кувейт. В крайна сметка, САЩ трябваше да воюват и с него.

Премахването на Саддам създаде стратегически вакуум в Близкия изток, от който израсна Ислямска държава – и ето ти нова война. В битката срещу джихадистите решителната помощ за Запада дойде от ... Иран и неговите проксита. Основен герой се оказа шефът

на външното разузнаване на Иранската Републиканска гвардия (бригадите „Кудс“), талантивият стратег Касем Сулеймани.

ПОСЛЕДВА НОВО ЗАВЪРТАНЕ НА КОЛЕЛОТО. То си е имперски модел от паметта: виждаш опасност. Насъскваш срещу нея някой друг. Успяваш. Но онзи, който ти е помогнал, се засилва – и на свой ред се превръща в опасност. Трябва да се справяш и с него. Така, на 3 януари 2020, Америка уби ген. Сулеймани с прецизно насочен удар на летището в Багдад. Заповедта даде президентът Доналд Тръмп.

САЩ имат и свои вътрешни дилеми. Демократите разбират повече Иран, републиканците – Саудитска Арабия. Барак Обама сключи ядрената сделка с Техеран, после Тръмп се отказа от нея. И днес, когато Америка избира да удари ядрените инсталации на иранския режим, републиканската администрация помогна не само на Израел, но и на мюсюлманските конкуренти на Техеран: принц Мохамед бин Салман от Саудитска Арабия и неговите приятели от Обединените арабски емирства. Кой обаче е днешният съюзник, когото Америка трябва да усмирява утре? Салман?

Бенямин Нетаняху? И най-важният въпрос: унищожен ли е наистина потенциалът на Иран да създава атомни бомби? Или досега гледахме само увертюрата?

НО АКО ЗАПАДЪТ ГРЕШИ, то стратегическите преценки на Иран са чиста катастрофа. От 1979 тази страна е имала само двама върховни лидери – аятоласите Хомейни и Хаменеи. През 1989 Али Хаменеи, който днес е на 86, пое властта с три стратегически цели: пълен, ислямистки контрол върху населението, атомна бомба и доминация в Близкия изток със система от проксити. И трите цели уж се осъществиха, преди да се срутят напълно.

Днес иранците са 90 милиона, а само преди десетилетие бяха 80. Повечето са добре образовани, прозападни, почти половината нямат навършени 25 години. Вдигнаха се срещу режима на два пъти – през 2010 и през 2017-18. Нетаняху каза веднъж, че Арабската пролет е започнала ... в неарабски, персийски Иран. А женските бунтове още не са потушени напълно. Дали израелските и американските атаки ще катализират недоволството или ще го потушат, е добър въпрос. Но молли-

те вече никога няма да контролират сърцата и умовете на хората.

МАКАР И НЕЯСНА, СЪДБАТА НА ЯДРЕНАТА БОМБА също е съмнителна. Да, нищо не пречи на Иран да я довърши в някоя свръхсекретна локация. Но отпук нататък тя е легитимна цел на Вашингтон и Тел-Авив.

Най-грандиозен провал претърпя обаче иранското влияние, базирано върху персийската култура и шиитския ислям – малцинствено, но ключово религиозно течение, основано на вярването, че наследник на пророка Мохамед е неговият племенник Али, а не Абу Бакър, както смятат сунитите.

Така Техеран постигна решаващо влияние върху поне четири близоизточни държави с шиитско население – Сирия, Ливан, Ирак и Йемен. Опити да разбунтува шиитското мнозинство в Бахрейн, но не успя. Влияеше на шиитите в Саудитска Арабия (10-15%), комфортно разположени близо до петролните полета. Разбунтува и въоръжи йеменските хути. Поддържаше близки отношения с кюрдския клан Талабани в Ирак и с християнска Армения. В Централна Азия иранци са таджиките; ирански следи има в Узбекистан и Азер-

байджан. Най-малко три славянски държави (Полша, Хърватия и България) имат теории за иранския произход на гревните си елити.

ТЕЗИ МРЕЖИ БЯХА РАЗБИТИ ОТ ИЗРАЕЛ и сунитите, с помощ от Запада. Най-голям разгром претърпя алауитският (близък до шиизма) режим на Башар Асад в Сирия и организацията Хизбулла в Иран. Хутите още се държат, но им е вдигнат мерникът. Но дали с режима в Иран е свършено? И възможно ли е неговото амбициозно и талантливо население да възроди великата персийска цивилизация на демократична основа? Да използва нефта и газа за просперитет и щастие?

Не знам. А и не съм сигурен, че Западът разбира, колкото и да се взира в тъмнината на иранския режим. Често цитирам едно персийско стихотворение: „Тази нощ един глас ми нашепна в тъмнината: гласове, които шепнат в тъмнината, не могат да бъдат истинни“.

Чакайте, а дали тези стихове са преведени добре? Днес се усъмних и в това. Защото само добрият превод може да ни приближи до истината. ■

STORIES OF MISTRANSLATION

Iran and the West are victims of an almost identical sequence of wrong misjudgments

By BOYKO VASILEV / Photography iSTOCK

To translate means to understand. And once you have translated and understood, you can act. And then win.

This is why problems come first from bad translation. In 1859, Edward Fitzgerald translated the great mathematician and astronomer Omar Khayyam's 'Rubaiyat' from Persia, now Iran, and the West fell for his stanzas about wine and melancholy. But who's to tell you that wine is actually a metaphor for the soul? As one Iranian pointed out to me, even Ayatollah Khomeini has glorified wine, all in that sense. Later scholars will make more accurate translations and will even doubt that some of the stanzas were written by Khayyam at all. Can we then say that the West knows Iran better today? If we look at recent history, we will find mostly mistakes.

FOR EXAMPLE, IN 1953 CIA overthrew the democratically elected Iranian premier, Mohammad Mossadegh, because he had nationalised the oil industry established by the British. Shah Mohammad Reza Pahlavi returned to office, split the oil with the British, but lost the support of the population. And when in 1979 he himself was overthrown by Khomeini's Islamic revolution, the West lost more than just oil. Iran, whose population loved Western values and whose women listened to rock and wore short

skirts, became America's worst enemy. And guests at Tehran hotels had to pass through a doormat with an image of the face of the current American president.

THIS DID NOT STOP THE WEST from making its next wrong move. Arm Saddam Hussein's Iraq and encourage it to go to war with the Iranian mullahs. There were over a million casualties. Iran gasped for air. But Saddam imagined he's allowed to do anything and attacked his own Kurds, imposed a brutal dictatorship and finally overtook Kuwait. Eventually, the US had to fight them.

Saddam's removal created a strategic vacuum in the Middle East out of which emerged the Islamic State – and here it is – another war. In the battle between the jihadists, decisive help for the West came from ... Iran and its proxies. The main protagonist turned out to be the head of foreign intelligence for the Iranian Republican Guard (the Quds Brigades), the talented strategist Qassem Suleimani.

A NEW SPIN OF THE WHEEL FOLLOWED. It's an imperial pattern since time immemorial: you see danger, you turn someone else against it, you succeed. But the one who helped you is strengthened – and has in turn become a danger. You have to deal with it too. So, on January

3, 2020, America killed Gen. Suleimani with a precision-guided strike at the Baghdad airport. President Donald Trump gave the order.

The US has its own internal dilemmas. The Democrats understand Iran better, and the Republicans – Saudi Arabia. Barack Obama sealed the nuclear deal with Tehran, and then Trump backed out. And today, when America chose to strike the Iranian regime's nuclear installations, the Republican administration helped not only Israel but Tehran's Muslim rivals: Prince Mohammed bin Salman of Saudi Arabia and his friends in the United Arab Emirates. But who is today's ally that America must appease tomorrow? Salman? Benjamin Netanyahu? And the most important question: has Iran's potential to build atomic bombs really been destroyed? Or have we only watched the prelude so far?

BUT IF THE WEST MAKES MISTAKES, then Iran's strategic judgments are pure disaster. Since 1979, the country has had only two supreme leaders – the Ayatollahs Khomeini and Khamenei. In 1989, Ali Khamenei, who is 86 nowadays, took power with three strategic goals: complete Islamist control of the population, an atomic bomb, and domination of the Middle East with a proxy system. All three goals supposedly came to fruition before collapsing completely. Today, Iranians are over 90 million,

and only a decade ago, they were 80 million. Most of them are well-educated, pro-Western oriented, and more than half of them are under 25 years old. They rebelled against the regime twice – in 2010 and 2017-18. Netanyahu once said that the Arab Spring had begun ... in non-Arab, Persian Iran. And the women's riots have not yet been completely put down. Whether Israeli and American attacks will catalyse discontent or quell it is a good question. But the mullahs will never again control the hearts and minds of the people.

THOUGH UNCLEAR, THE FATE OF THE NUCLEAR BOMB is also questionable. Yes, nothing is stopping Iran from finishing it in some top-secret location. But it is a legitimate target for Washington and Tel-Aviv from here on out. The most spectacular failure, however, has been Iranian influence based on Persian culture and Shiite Islam, a minority but key religious current based on the belief that the Prophet Muhammad's successor was his nephew Ali, not Abu Bakr, as Sunnis believe. Tehran has thus achieved decisive influence over at least four Middle Eastern states with Shiite populations - Syria, Lebanon, Iraq and Yemen. It tried to revolt the Shiite majority in Bahrain but failed. It influenced the Shia in Saudi Arabia (10-15%), comfortably located

near the oil fields. He revolted and armed the Yemeni Houthis. Maintained close relations with the Kurdish Talabani clan in Iraq and with Christian Armenia. In Central Asia, Iranians are Tajiks; there are Iranian traces in Uzbekistan and Azerbaijan. At least three Slavic countries (Poland, Croatia, and Bulgaria) have theories about the Iranian origins of their ancient elites.

THESE NETWORKS WERE CUT BY ISRAEL and the Sunnis with the help of the West. The greatest defeat was suffered by the Alawite (close to Shi'ism) regime of Bashar al-Assad in Syria and the Hezbollah organisation in Iran. The Houthis are still holding out, but their sights have been raised.

But is it done with the Iranian regime? Is it possible that its ambitious and talented population to revive the great Persian civilisation on democratic bases? To use oil and gas for prosperity and happiness? I don't know. And I am not sure that the West understands, no matter how long it stares into the darkness of the Iranian regime. I frequently quote one Persian poem: "Tonight a voice whispered in the dark: voices that whisper in the dark cannot be real."

Wait, are these verses translated well? I questioned that today, too. Because only a good translation can bring us closer to the truth. ■

Надеждни куриерски услуги за страната и чужбина

Доставяме пратки навсякъде
в България на следващия
работен ден, за по-малките
населени места - по график.

Заедно с **GLS** доставяме колетни
пратки навсякъде в Европа.

ЕДНА ПЛАНЕТА ЗА ВСИЧКИ

ONE PLANET FOR ALL

Колкото повече успяваме да надникнем в тайните на Вселената, толкова повече осъзнаваме какво рядко съкровище е родната ни планета - и че би трябвало да я пазим по-старателно. Именно такава е идеята зад конкурса World Nature Photography Awards, който се провежда за шеста поредна година. Организаторите му вярват, че макар предизвикателствата пред опазването на природата са огромни, ние сме в състояние да постигнем невероятни неща, когато действаме заедно. Ето част от фотографиите, отличени в тазгодишното издание на конкурса.

The more we peer into the secrets of the universe, the more we realize what a rare treasure our home planet is - and that we should protect it more carefully. That is the idea behind the World Nature Photography Awards, now in their sixth year. The organizers believe that while the challenges facing nature conservation are enormous, we can achieve incredible things when we act together. Here are some of the images that were honored in this year's edition of the competition.

All images courtesy of World Nature Photography Awards

Цяло поле от растението Paepalanthus отразява слънчевите лъчи, от Марсио Естефес Кабрал, Бразилия
A field of Paepalanthus mirrors the sun's rays, by Marcio Esteves Cabral, Brazil

Два елена тичат през заснежено лозе, от Мариса Пухек, Словения - носител на Голямата награда
Two deer running through the snowy vineyard, by Marisa Puhek, Slovenia - Grand Prize winner

Кралско рибарче върху леда, от Винс Бъртън, Великобритания
Kingfisher on ice, by Vince Burton, UK

Симетрия, от Явор Мичев, България
Symmetry, by Yavor Michev, Bulgaria

Млада лисица, от Дона Феледичук, Канада
Young fox, by Donna Fededichuk, Canada

Маргаритке, маргаритке, от Рори Люис, Великобритания
Daisy, Daisy, by Rory Lewis, UK

"Водна лилия", от Робърт Мидълтън, Великобритания
Lily Pad, by Robert Middleton, UK

Лава тече през полуостров Рейкјанес, от
Аел Кермарек, Исландия
Lava flows through the Reykjanes peninsula.
By Ael Kermarec, Icela

Хиляди птици брегобегачи, от
Клауъ Бърнс, Великобритания
Thousands of red knot birds, by
Clive Burns, UK

Токачка, от Нгар Шън Виктор Уонг, Хонконг
Guinea fowl, by Ngar Shun Victor Wong, Hong Kong

Шепотите на зората, от Хермис Валияндиш, ОАЕ
Dawn's whispers, by Hermis Valiyandiyil, UAE

Пъстри насекоми от семейство Fulgoridae, от Хайчюн Сим, Малазия
Two brilliantly coloured lanternflies, by Khaichuin Sim, Malaysia

Хипопотами се борят, от Джонатан Ходжетс, Великобритания
Hippos fight in golden light, by Jonathan Hodgetts, UK

Летният Млечен път се отразява в
езерото Хайлайт в Монтана, от Джейк
Мошър, САЩ

The summer Milky Way reflected in
Montana's Hyalite Lake, by Jake Mosher, USA

Големият призматичен извор в
Йелоустоун, от Брайън Крийк, САЩ
The Grand Prismatic Spring in Yellowstone,
by Brian Creek, USA

Тунест скачач, от Джорджина Стайтлър, Австралия
Mudskipper, by Georgina Steytler, Australia

Полярна мечка си играе с пръчка, от Том Никълс, Финландия
Polar bear playing with a stick, by Tom Nickels, Finland

Критичен момент, от Елизабет Ичен Шен, САЩ
Critical moment, by Elizabeth Yicheng Shen, USA

Глетчерът Аустфона в Свалбард се топи, от Томас Виджаян, Канада
Austfonna ice cap in Svalbard, melting.
By Thomas Vijayan, Canada

СВЕТЪТ БИЗНЕС

с Ивайло Лаков

Всеки
делник

20:30

Bloomberg
TV Bulgaria

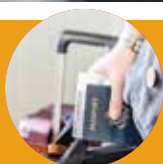

www.bloombergtv.bg

62 | **ПЕТ ПРАВИЛА, ЗА
ДА ЖИВЕЕМ ДЪЛГО**
FIVE RULES TO LIVE LONGER

66 | **ПЪТУВАЙ ЗА ЗДРАВЕ**
TRAVEL TO BE HEALTHY

72 | **ПОСЛЕДНИЯТ ЕКШЪН ГЕРОЙ**
THE LAST ACTION HERO

ВОДОРОДЪТ СТАВА ПО-ЕВТИН ОТ ПРИРОДНИЯ ГАЗ?

Специално подбрани микроорганизми са в състояние да произвеждат чист водород на цена под тази на природния газ, твърди стартап от Хюстън, който вече сключи първия си договор за реално приложение на технологията. Компанията Gold H2 започва да експлоатира изоставени петролни кладенци в басейна Сан Хоакин в Калифорния, съобщава Bloomberg NEF. Там нейните патентовани комбинации от микроби и химически агенти превръщат неопотребените остатъци от нефт в чист водород, който може да се използва от множество индустрии - от стоманодобивните предприятия до големите камиони, самолети и кораби.

Водородът отдавна изглежда привлекателна алтернатива на днешните изкопаеми горива, защото изгаря без вредни емисии, и освен това може да е удобно средство за съхранение на енергията от възобновяеми източници. Основният проблем е, че използваните промишлени методи за производството му са доста замърсяващи и изискват изкопаеми горива. Добиът чрез електролиза пък е чист, но се нуждае от много енергия, което осъществява силно получения водород (между 4 и 15 евро на килограм в зависимост от източника на използваната енергия). Вместо това, Gold H2 използва комбина-

ция от различни микроби и хранителни вещества. Тя може да се прилага в почти изчерпани петролни находища, превръщайки неизползваемите остатъци нефт във водород, който компанията може да изпомпва към повърхността. Според главния изпълнителен директор Прадип Секон, това може да става при цени от около 50 щатски цента на килограм - от 8 до 30 пъти по-евтино от сегашния добив чрез електролиза, и дори по-евтино от добиването на природен газ. Процесът не е с напълно нулеви емисии - за да пречисти получения водород, компанията все пак отделя известно количество парникови емисии. Но според Секон те са горе-долу същите като при производство чрез електролиза, и по-ниски от тези при петролния газ. Gold H2 планира да започне експлоатацията на второ изоставено петролно поле наесен в Тексас, и междуременно търси възможности да разшири дейността си в Европа, Близкия Изток и Бразилия. Най-голямата пречка е именно чистотата на получения водород - за момента тя е едва около 40%, което е "изключително нисък показател" според експерта на Bloomberg NEF Мусфика Миши. Премахването на останалите газове от получения продукт на приемлива цена е сложна задача, но напълно разрешима, твърди Секон. ■

ЕМИСИИТЕ НА GOOGLE СКОЧИЛИ С 51%

Парниковите емисии на Google са скочили с 51% от 2019 насам въпреки усилията на технологичния гигант да инвестира в зелена енергетика. Главната причина за това е нуждата от все по-големи и енергоемки центрове за данни в подкрепа на изкуствения интелект. В сравнение с 2023, потреблението на електроенергия на гиганта се е увеличило с 27%. Прогнози на Международната агенция по енергетика сочат, че потреблението на центрове за данни ще се удвои до 2026 година и ще достигне 1000 тераватчаса годишно - колкото е цялото потребление на електроенергия на държава като Япония. ■

ЯПОНИЯ СЧУПИ ИНТЕРНЕТ РЕКОРД

Япония счупи рекорда за скорост на интернет, като постигна 1.02 петабита в секунда. При такава темпо бихте могли да свалите цялото видеосъдържание в Netflix само за 1 секунда. Постижението е на японския Институт за комуникационни технологии (NICT) и Sumitomo Electric, които са използвали 19-ядрен оптичен кабел, който позволява паралелен трансфер на данни несравнимо по-бързо от обикновения кабел с едно ядро. ■

Мулти ПРОБИОТИК за жени

12
щам

12

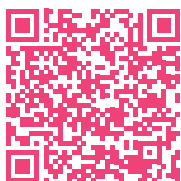
млрг.
активни
пробиотици

+

червена
боровинка

НАТУРАЛНА И ЕФИКАСНА ЗАЩИТА за вагиналната и уринарна микрофлора

- Поддържа чревната, вагинална и уринарна микрофлора.
- Потиска растежа на патогените G. Vaginalis, C. albicans и E. Coli.
- Подпомага профилактиката и лечението на бактериална вагиноза, кандидоза и цистит.

Търсете в аптеките и
онлайн на www.revita.bg

**natural
Factors**

IS HYDROGEN BECOMING CHEAPER THAN NATURAL GAS?

Specially selected microorganisms can produce pure hydrogen at a price lower than natural gas, claims a Houston startup that has already signed its first contract for a real-world application of the technology. The company Gold H2 is starting to exploit abandoned oil wells in California's San Joaquin Basin, Bloomberg NEF reports. There, its patented combinations of microbes and chemical agents convert unwanted oil residues into pure hydrogen that can be used by a range of industries, from steel mills to large trucks, aeroplanes and ships.

Hydrogen has long been seen as an attractive alternative to today's fossil fuels because it burns without harmful emissions and can also be a convenient means of storing energy from renewable sources. The main problem is that the industrial methods used to produce it are quite polluting and involve fossil fuels. Electrolysis is clean, but it requires a lot of energy, which makes the hydrogen produced very expensive (between 4 and 15 euros per kilogram, depending on the energy source used).

Instead, Gold H2 uses a combination of different microbes and nutrients. It can be applied to almost depleted oil fields, converting unusable residual oil into hydrogen, which the company can pump to the surface. According to CEO Prabhdeep Sekhon, this can be done at prices of about 50 US cents per kilogram - 8 to 30 times cheaper than current electrolysis, and even cheaper than extracting natural gas. The process is not completely zero-emission - to purify the hydrogen produced, the company still releases some greenhouse gas emissions. But according to Sekon, these are about the same as electrolysis production, and lower than those of petroleum gas.

Gold H2 plans to start operating a second abandoned oil field in Texas this fall, and is looking to expand its operations in Europe, the Middle East and Brazil.

The biggest hurdle is the purity of the hydrogen it produces, which is currently only about 40%, which is "extremely low," according to Bloomberg NEF analyst Mushfika Mishi. Removing the remaining gases from the resulting product at an affordable price is a complex task, but it can be done, says Sekhon. ■

GOOGLE EMISSIONS JUMPED 51%

Google's greenhouse gas emissions have jumped 51% since 2019 despite the tech giant's efforts to invest in green energy. The main reason for this is the need for increasingly large and energy-intensive data centres to support artificial intelligence. Compared to 2023, the giant's electricity consumption has increased by 27%. Forecasts from the International Energy Agency indicate that data centre consumption will double by 2026 and reach 1,000 terawatt hours per year - the same as the entire electricity consumption of a country like Japan. ■

JAPAN BREAKS INTERNET RECORD

Japan has broken the internet speed record, reaching 1.02 petabits per second. At that speed, you could download all of Netflix's video content in just 1 second. The achievement was accomplished by Japan's National Institute of Communications Technology (NICT) and Sumitomo Electric, who used a 19-core fibre optic cable that allows parallel data transfer at a much faster rate than a regular single-core cable. ■

180 DEGREES

Kabakum | Varna | Bulgaria

Luxury Seaside Properties for Sale

Learn more +359 888 323 432
www.my-home.bg

ПЕТ ПРАВИЛА, ЗА ДА ЖИВЕЕМ ДЪЛГО

Продължителността на живота зависи само
20% от гените, и 80% от фактори, които
можем да контролираме

Текст КАЛИН НИКОЛОВ / Фотогарафия iSTOCK

Откакто е развил разум, човекът полага огромни усилия да надхитри някак смъртта. И напоследък има известни успехи в тази област: ако през 1900 година средната очаквана продължителност на живота е било някъде около 32 години, през 2023 тя е над двойно по-дълга - 71 години. В България - 75.6 години, или дори 79 години, ако сте жена. Напредъкът на науката и медицината, както и продължаващата да намалява детска смъртност вероятно ще ни помогнат да вдигнем летвата до 85 или дори 90 години в съвсем обозримо бъдеще. Но остава другият голям въпрос: каква част от тези години изживяваме пълноценно, радвайки се на живота, и каква част са мъчителни битки с разклатеното здраве. Отговорът на този въпрос вече зависи не само от медицината, а и от нас самите. Ето пет прости правила, които ще повишат осезаемо шанса ни да живеем не само дълго, но и добре.

ФИЗИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ. Не е твърде оригинално, разбира се, но учените са все по-категорични, че тренировките, спортът и игрите са най-доброто ни оръжие срещу остаряването. Освен това могат да бъдат напълно безплатни, каквото не е случаят с разни усърдно рекламирани "новаторски" средства като криотерапия, терапия със стволни клетки и така нататък. Редовното активно движение - което означава да ходите с бързо темпо поне два часа и половина седмично - удължава живота с около 4 години. Естествено, ходенето може да бъде заменено с всякакви други физически активности. Но то е един от най-добрите варианти, защото не претоварва нито отделни мускули, нито сърцето.

Физическите упражнения имат чудотворен ефект върху множество системи в организма, не само върху мускулите и сърцето. Те са благоприятни и за мозъка, и

за черния дроб, и за панкреаса; от тях се подобрява състоянието на чревната флора и на периферните кръвоносни съдове. Доказано е, че физическата активност ограничава възпалителните процеси в организма.

Освен разходките обаче, е добре да заложите поне малко силови тренировки. Вдигането на тежести забавя загубата на костна маса, настъпваща естествено с възрастта, опазва мускулите и намалява болките в ставите (звучи парадоксално, но е така). Ако фитнесът ви е скучен, може да го замените с йога или спортни танци - два часа и половина седмично са достатъчни. А най-ефективно е плуването - там дори и час и половина на седмица покрива нуждите на тялото.

ДЪЛБОК СЪН. Качественият и продължителен сън е от решаващо значение, за да може мозъкът да се възстанови от напояванията през деня. Но с напредването на възрастта обикновено сънят се нарушава - да не говорим за негативния ефект върху него от смартфони, социални мрежи и така нататък. Някои учени смятат, че именно влошението на съня отключва процеса на стареене в тялото. Недостатъкът на сън е доказан рисков фактор за появата на сърдечносъдови заболявания, диабет, затлъстяване, Алцхаймер, високо кръвно налягане, проблеми с имунната система. Само че бъдете внимателни, защото и прекомерният сън също има отрицателен ефект. За зрели хора препоръчителното време за сън е между 7 и 8 часа на нощ, но е важно те да са по относително постоянен график. На всяка цена избягвайте да гледате екрани преди лягане, и по възможност оставете два часа между вечерята и съня.

ДОБРА ХРАНА. Всякакви строги диети, наблюдащи на един тип храна - като например прословутата "кето" - всъщност са

противопоказни. Тялото се нуждае от разнообразна храна. Идеално би било, ако тя е основно от т. нар. средиземноморски тип: с множество зеленчуци, плодове, с чесън, пълнозърнести храни, протеини и здравословни мазнини като зехтина. Всички проучвания в последните години показват, че подобно хранене намалява много риска от заболявания на сърцето, диабет и Алцхаймер. И категорично стойте настрана от т. нар. "ултраобработени храни", които съставят над половината от дневната хранителна консумация в страни като САЩ и Великобритания - но засега само 23% в България.

ПОВЕЧЕ ОБЩУВАНЕ. Едва напоследък започваме да осъзнаваме, че разумът и психиката ни са всъщност неотделими от останалите биохимични процеси в тялото. Хората са социални животни: техните жлези реагират благоприятно на човешко общуване, стимулират сърцето, мозъка и кръвоносните съдове. И обратното: усамотението и липсата на човешки контакт могат да са физиологически вредни - вредни като пушенето на пакет цигари на ден. Поддържането на силни социални връзки - дори да е само с един-двама души - има благотворен ефект и забавя стареенето.

ЗАБРАВЕТЕ ЗА ГЕНИТЕ. "Всичко е го ген" е удобното оправдание на хора, които не искат да полагат усилия за здравето си. Наследствеността е важен фактор, разбира се - но далеч не е най-важният. Ерик Топол, кардиолог и експерт по стареенето, твърди на базата на трупа с години данни, че ролята на генетиката за това колко дълго ще живеем е само около 20%. Останалите 80% идват от начина на живот, от случайни фактори и от ефектите на околната среда. Все неща, които можем да контролираме, за разлика от гените си.

FIVE RULES FOR LIVING LONGER

Life expectancy depends only 20% on genes, and 80% on factors we can control

By KALIN NIKOLOV / Photography iSTOCK

Ever since humans developed reason, they have made enormous efforts to outwit death somehow. And recently, there have been some successes in this area: if in 1900 the average life expectancy was somewhere around 32 years, in 2023 it is more than twice as long - 71 years. In Bulgaria, it is 75.6 years, or even 79 years, if you are a woman. The progress of science and medicine, as well as the continuing decline in infant mortality, will probably help us raise the bar to 85 or even 90 years in the foreseeable future. But the other big question remains: how much of these years we live to the fullest, enjoying life, and how much are painful battles with shaky health. The answer to this question now depends not only on medicine, but also on ourselves. Here are five simple rules that will significantly increase our chances of living not only long, but also well.

PHYSICAL EXERCISES. It is not too original, of course, but scientists are increasingly categorical that training, sports and games are our

best weapon against ageing. Moreover, they can be completely free, which is not the case with various diligently advertised "innovative" means such as cryotherapy, stem cell therapy and so on. Regular active movement - which means walking at a fast pace for at least two and a half hours a week - extends life by about 4 years. Naturally, walking can be replaced by any other physical activity. But it is one of the best options, because it does not overload either individual muscles or the heart.

Physical exercises have a miraculous effect on many systems in the body, not only on the muscles and the heart. They are also beneficial for the brain, the liver, and the pancreas; they improve the condition of the intestinal flora and peripheral blood vessels. It has been proven that physical activity limits inflammatory processes in the body.

However, in addition to walking, it is good to include at least some strength training. Weight lifting slows down the loss of bone mass that occurs naturally with age, preserves muscles and reduces joint pain. If fitness seems too

boring, you can replace it with yoga or sports dancing - two and a half hours a week are enough. The most effective is swimming - even an hour and a half a week covers the body's needs.

DEEP SLEEP. Quality and long sleep is crucial for the brain to recover from the stresses of the day. But as we age, sleep is usually disrupted - not to mention the negative effect on it of smartphones, social networks and so on. Some scientists believe that it is the deteriorated sleep that triggers the ageing process in the body. Insufficient sleep is a proven risk factor for cardiovascular disease, diabetes, obesity, Alzheimer's, high blood pressure, and immune system problems. But be careful, too much sleep can also have negative effects. For adults, the recommended amount of sleep is between 7 and 8 hours a night, but it's important to keep it relatively consistent. Avoid screens before bed at all costs, and if possible, leave two hours between dinner and sleep.

GOOD FOOD. Any strict diets that emphasise one type of food, such as the notorious "keto", are actually contraindicated. The body needs a variety of foods. It would be ideal if it were mainly of the so-called Mediterranean type: with lots of vegetables, fruits, garlic, whole grains, proteins and healthy fats such as olive oil. All studies in recent years have shown that such a diet greatly reduces the risk of heart disease, diabetes and Alzheimer's. Also, definitely stay away from the so-called "ultra-processed foods", which make up over half of the daily food consumption in countries like the USA and the UK - but so far only 23% in Bulgaria.

MORE COMMUNICATION. Only recently have we begun to realise that our mind and psyche are actually inseparable from the rest of the biochemical processes in the body. Humans are social animals: their glands respond favorably to human communication, stimulating the heart, brain and blood vessels. Conversely, loneliness and lack of human contact can be physiologically harmful - as harmful as smoking a pack of cigarettes a day. Maintaining strong social connections—even with just one or two people—has a beneficial effect and slows down ageing.

FORGET ABOUT GENES. "It's all about genes" is a convenient excuse for people who don't want to put in the effort to improve their health. Heredity is an important factor, of course—but it's far from the most important. Eric Topol, a cardiologist and ageing expert, argues, based on years of data, that genetics only plays about 20% of the role in how long we live. The other 80% comes from lifestyle, random factors, and environmental effects. All things we can control, unlike our genes.

EO Dent

DENTAL CLINIC

ДЕНТАЛНА ЕСТЕТИКА

DENTAL ESTHETICS

ИМПЛАНТОЛОГИЯ

IMPLANTOLOGY

ОРАЛНА ХИРУРГИЯ

ORAL SURGERY

ПАРОДОНТОЛОГИЯ

PERIODONTOLOGY

ДЕТСКА ДЕНТАЛНА

CHILDRENS

МЕДИЦИНА

DENTISTRY

ЛЕЧЕНИЕ С ЛАЗЕР

LASER TREATMENT

ОРТОДОНТИЯ

ORTHODONTICS

ОРТОПЕДИЯ

ORTHOPEDY

3D ДИАГНОСТИКА

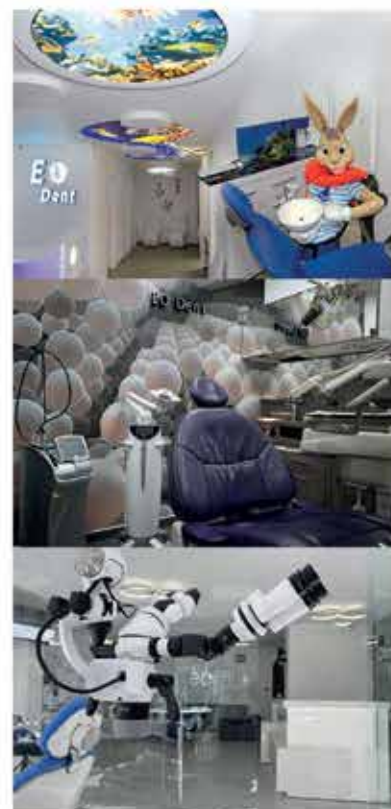
3D DIAGNOSTICS

ФИЗИОТЕРАПИЯ

PHYSIOTHERAPY

АЛЕРГОЛОГИЯ

ALLERGOLOGY

Създаваме усмивки с любов!

We create smiles with love!

ЕО Дент е най-голямата верига дентални клиники в България, която е акредитирана университетска база за специализации на лекари по дентална медицина – общо единадесет на брой клиники с екип от над 500 професионалисти в различни сфери на денталната медицина.

Много години опит, доверие и сигурност!

EO Dent is the largest chain of dental clinics in Bulgaria, which is an accredited university base for specializations of dental doctors – a total of eleven clinics with a team of over 500 professionals in various fields of dental medicine.
Many years of experience, trust and security!

www.eo-dent.com

www.eo-implant.com

info@eo-dent.com

 EODent

 @eo.dent

ПЪТУВАЙ ЗА ЗДРАВЕ

България вече има три пъти повече зболекари от САЩ.
Заслугата е и на медицинския туризъм

Текст ЕМИЛ ИВАНОВ / Фотография ISTOCK

Във Великобритания, по последни данни на СЗО, се падат по 4.9 зболекари на всеки 10,000 жители. В Съединените щати - по 5.9. А в България зболекарите са 15.61 на 10,000 - най-високият показател в региона и четвъртият най-висок в света (след Швеция, Куба и Чили). При това, ако се съди по данните, този зболекарски бум се е случил едва в последно време: през 2002 съотношението в България е било 7.7 зболекари на 10,000 пациенти - което означава 102% ръст за две десетилетия. И нищо чудно, защото Eurostat пък отчита 7.8 завършили гентални лекари на 100,000 души през 2023 в България - един от трите най-високи проценти в цяла Европа. Обяснението на този феномен всъщност е много просто и се свежда до две думи: медицински туризъм.

ВЕЧЕ ДВАЙСЕТИНА ГОДИНИ медицинският, или здравният туризъм е сочен от експертите като един от най-перспективните сектори. Да пътуваш, за да получиш здравно обслужване в друга държава, може да бъде мотивирано от много фактори: качеството на въпросната услуга; желанието да съчетаеш нужното с приятното, примерно с разглеждане на забележителности или спа туризъм; и, естествено, цената. Но до 2019 този бум, който консултанти като Deloitte прогнозираха в медицинския туризъм, така и не се случваше. Не е трудно да си обясним защо. В повечето области възможността да спестят пари е достатъчно мощен мотиватор за хората. Но когато става дума за здравето им, се намесват и други фактори - доверие, сигурност. "А какво ще правя, ако нещо

се обърка?" е най-честото възражение, когато става дума за лечение в чужда страна. Единственият сигурен начин да се преодолеят тези страхове е чрез личен опит - или чрез опита на близки и приятели. Но този опит постепенно се натрупваше през тези години, а стресът покрай Covid-19 отключи по-силна отвсякога жажда за пътувания. Резултатът е, че здравният туризъм най-сетне започва да изпълнява големите очаквания. През 2024 консултантски компании оценяват този бизнес на 41.8 милиарда долара. През 2025 се очаква да надхвърли 48 милиарда, а през следващото десетилетие да набъбне до над 186 милиарда долара годишно. Ключовите дестинации са Тайланд, Турция, Индия, но най-бързо здравният туризъм расте в Източна Европа. Включително и в България.

ПРЕДИМСТВАТА НА СТРАНАТА като здравна дестинация са много: медицински специалисти с висока квалификация, достъп до най-модерните технологии, голямо разнообразие от услуги и цени, които въпреки съществената инфлация в последните години остават чувствително по-изгодни от тези в Западна Европа или Северна Америка. Трябва да добавим към това природните богатства и особено лечебните минерални извори. А освен всичко това България има и още едно предимство, за което рядко се споменава в анализите. Тези около два и половина милиона българи, които емигрираха на Запад в последните три десетилетия, като цяло предпочитат да се връщат за лечение в родината. И обикновено съветват същото своите небългарски приятели и познати - тоест

действат като неофициални, но много ефективни посланици на здравния туризъм в България.

ЗАЩО ЗАПОЧНАХМЕ ОТ ЗЪБОЛЕКАРИТЕ ЛИ? Медицинският туризъм в България далеч не се изчерпва само с денталната помощ, разбира се. Страната е изключително популярна за операции на очите, за подмяна на стави, за третиране на разширени вени, за козметични процедури. Цените на тези услуги тук са с между 40 и 80% по-ниски от аналогичните в САЩ, например. Денталната медицина е най-яръкият пример, просто защото в нея има най-малко държавно участие. Доминиращата частна инициатива помогна този сектор да се развие с по-бързо темпо от останалите, да продължи да привлича пациенти и зад граница, и да може да

предложи на специалистите заплащане и условия, сравними с тези на Запад. Като недостатък на българския здравен туризъм винаги се е изтъквала липсата на координирано усилие в тази посока. Всяка клиника и болница се мъчи сама да привлече пациенти отвън, без особена подкрепа от държавата. От тукашния Клъстер за здравен туризъм често с огорчение правят сравнения с Турция, където има специален департамент за медицински туристи към здравното министерство и където държавата щедро поема лъвския пай от разносните за реклама и за участие по международни медицински изложения. От друга страна, успехите на българските клиники и болници, които работят в тази посока, може би подсказват, че понякога липсата на намеса от страна на държава е по-скоро за добро.

TRAVEL TO BE HEALTHY

Bulgaria now has three times more dentists than the US. The credit goes to medical tourism

By EMIL IVANOV / Photography iSTOCK

In the UK, according to the latest WHO data, there are 4.9 dentists per 10,000 inhabitants. In the United States - 5.9. And in Bulgaria there are 15.61 dentists per 10,000 - the highest indicator in the region and the fourth highest in the world (after Sweden, Cuba and Chile). Moreover, judging by the data, this dental boom has only happened recently: in 2002 the ratio in Bulgaria was 7.7 dentists per 10,000 patients - which means a 102% growth in two decades. And no wonder, because Eurostat reports 7.8 dental graduates per 100,000 people in Bulgaria in 2023 - one of the three highest percentages in all of Europe. The explanation for this phenomenon is actually very simple and comes down to two words: medical tourism.

FOR ABOUT TWENTY YEARS, medical or health tourism has been cited by experts as

one of the most promising sectors. Traveling to receive healthcare in another country can be motivated by many factors: the quality of the service in question; the desire to combine business with pleasure, for example with sight-seeing or spa tourism; and, last but not least, the price.

Until 2019, however, this boom in medical tourism that consultants like Deloitte predicted, never happened. It is not difficult to explain why. In most areas, the opportunity to save money is a powerful enough motivator for people. But when it comes to their health, other factors also come into play - trust, security. "What will I do if something goes wrong?" is the most common objection when it comes to treatment in a foreign country. The only sure way to overcome these fears is through personal experience - or through the experience

of relatives and friends. But this experience gradually accumulated over the years, and the stress of Covid-19 has triggered a stronger than ever thirst for travel.

The result is that health tourism is finally starting to meet high expectations. In 2024, consulting companies estimate this business at 41.8 billion dollars. In 2025, it is expected to exceed 48 billion, and in the next decade to swell to over 186 billion dollars annually. The key destinations are Thailand, Turkey, India, but health tourism is growing fastest in Eastern Europe. Including in Bulgaria.

THE COUNTRY'S ADVANTAGES as a health destination are many: highly qualified medical specialists, access to the most modern technologies, a wide variety of services and prices, which, despite significant inflation in recent years, remain significantly lower than those in Western Europe or North America. We must add to this the natural resources and especially the healing mineral springs. But Bulgaria also has another advantage, which is rarely mentioned in the analyses. Those about two and a half million Bulgarians who emigrated to the West in the last three decades, generally prefer to return to their homeland for treatment. And they usually advise their non-Bulgarian friends and acquaintances to do the same - that is, they act as unofficial but very effective ambassadors of health tourism in Bulgaria.

WHY DID WE START WITH DENTISTS? Medical tourism in Bulgaria is far from limited to dental care, of course. The country is extremely popular for eye surgeries, joint replacements, varicose vein treatment, and cosmetic procedures. The prices of these services here are between 40 and 80% lower than similar ones in the US, for example. Dental medicine is the most striking example, simply because it has the least state participation. The dominant private initiative has helped this sector to develop at a faster pace than the others, to continue to attract patients from abroad, and to be able to offer specialists remuneration and conditions comparable to those in the West.

The lack of a coordinated effort in this direction has always been pointed out as a shortcoming of Bulgarian health tourism. Each clinic and hospital tries to attract patients from abroad on its own, without much support from the state. The local Health Tourism Cluster often makes bitter comparisons with Turkey, where there is a special department for medical tourists at the Ministry of Health and where the state generously covers the lion's share of the costs of advertising and participation in international medical exhibitions. On the other hand, the successes of Bulgarian clinics and hospitals working in this direction perhaps suggest that sometimes the lack of state intervention is more for the better.

Свали излишното Лети по-леко

Берберин + канела

ДВОЙНА СИЛА ЗА ПО-ЛЕКА ФОРМА

- По-малко апетит
- Балансирана кръвна захар
- Контрол върху теглото

Търсете в аптеките и онлайн на www.revita.bg

ОТДАЙ СЕ НА ЛЯТНО СПОКОЙСТВИЕ

Застраховка „Защитен дом“
с 40% отстъпка.

Винаги с Вас!

Застраховка „Защитен дом“ от ЗАД „Армеец“ осигурява пълно застрахователно покритие на движимо и недвижимо имущество срещу:

- Пожар, мълния, експлозия
- Природни бедствия
- Земятресение
- Аварии от ВиК
- Късо съединение и токов удар
- Кражба и грабеж, злоумишлени действия на трети лица (вандализъм)
- Други рискове, в зависимост от конкретните нужди на застрахования.

Застраховка „Защитен дом“ е на промоционална лятна цена с 40% допълнителна отстъпка от 1 юни до 30 септември 2025 г.

За повече информация посетете интернет страницата на дружеството www.armeets.bg или се обадете на националния ни номер 0700 1 39 39.

Д-Р АНГЕЛ РАДЕВ: „ТЕХНОЛОГИИТЕ ПОСТАВЯТ НОВИ СТАНДАРТИ В МЕДИЦИНАТА“

Как се роди идеята да основате самостоятелна специализирана клиника за лечение на венозни заболявания?

Обикаляйки по света и трупайки опит от едни от най-големите имена в сферата на венозните заболявания, реших че трябва да създам структура, предлагаща медицина на световно ниво и перфектна организация, защото смятам, че всеки наш пациент заслужава най-добрите постижения на съвременната медицина. Мечтата ми бе да създам клиника, в която пациентите да бъдат лекувани по най-съвременните европейски и световни стандарти в сферата на венозните заболявания. Радвам се, че успяхме да създадем такава атмосфера и среда, в която пациентът не изпитва класическото потискащо усещане, свързано с посещението и престоя в болница.

Как и на какво залагате в развитието на висококачествена медицина?

За нас е изключително важно да не се прави компромис с качеството. Ние подхождаме комплексно, непрекъснато инвестираме в съвременна апаратура и обучения на екипа ни, даващи висока добавена стойност на медицинските ни услуги. Важен елемент от качеството на услугите, които предлагаме, е внедряването и на добавената реалност, която вече е неразделна част от ежедневната ни дейност и спомага за постигането на отлични крайни резултати.

Защо е важно да се прилагат съвременните безкръвни методи за лечение на вени?

Безкръвните методи са световният „златен стандарт“, като при тях няма оперативни разрези, шевове и обезобразяващи белези. Няма необходимост и от прилагането на обща или спинална упойка. Голямо предимство на съвременните методи е и лип-

сата на болничен престой, като повечето ни пациенти още на следващия ден могат да се върнат на работа.

Какъв съвет бихте дали на хората, страдащи от разширени вени?

Съветът ми към тях е да потърсят навременно решение на проблема си, без да се страхуват и без да го отлагат във времето с риск от потенциални усложнения на заболяването. Важно е да знаят, че разширените вени вече не означават операция.

Д-р Ангел Радев е специалист по ангиология и флебология. През 2019 г. основава най-голямата в България специализирана клиника за безкръвно лечение на разширени вени „Varix Clinic – венозен лазерен център“. Създател е на метода склеротерапия с добавена реалност и тумесцентна анестезия (методът TASAR Cryo). Има проведени множество специализации в САЩ, Германия, Австралия, Великобритания, Швейцария, Австрия, Латвия и Унгария. През 2022 г. след специализация в престижната Miyake Clinic в Сао Пауло, Бразилия, въвежда в България криолазерната криосклеротерапия (методът CLaCS) – метод номер 1 в света за лечение на козметични вени и капилари. През 2024 г. успешно завършва специализация в най-авторитетната верига венозни клиники във Великобритания – The Whiteley Clinics по програмата Fellowship in Endovenous Surgery под ръководството на световнопризнания венозен експерт prof. Mark Whiteley. Д-р Pageв е член на American Vein and Lymphatic Society и на The College of Phlebology, United Kingdom. Автор е на наръчника за хора, страдащи от венозни заболявания: „Проблемът РАЗШИРЕНИ ВЕНИ. Съвременни неоперативни решения за здрави крака с технологиите на XXI век“.

ПОСЛЕДНИЯТ. ЕКШЪН ГЕРОИ

Двигател от суперкола, по-добро ускорение от Pagani и място за две детски колички: Grecale Trofeo е най-веселият SUV на пазара

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография ROLLS-ROYCE

Преди десетина години тогавашните шефове на Maserati решиха да слязат една-две стъпки по-близо до масите, и да направят относително достъпни SUV модели, които да се конкурират не с традиционните италиански конкуренти на марката, а с топ моделите на BMW, Mercedes и Audi. Днешните шефове на Maserati смятат

това за огромен гаф. Но той все пак ни остави и няколко скрити съкровища. Като например Maserati Grecale Trofeo.

Grecale, наречено на един средиземноморски вятър, е много различно от стандартната ни представа за едно Maserati. Това е типичен SUV с двигател отпред, задвижване на четирите кола и внуши-

телен багажник. Дължината от 4,85 метра го прави малко по-голям конкурент на Porsche Macan или Mercedes GLC. Двувитровият турбомотор във версиите GT и Modena развива 300 или 330 коня, което е обичайното за този сегмент. Изцяло електрическата версия Folgore дава 550 коня и го 500 километра с едно зареждане, но и в това няма нищо извънредно. Това тук обаче не е GT, не е Modena, не е електрическото Folgore. Това е Trofeo - което значи, че тук под капака имаме най-иновативния бензинов V6, създаден в последното десетилетие. Вариант на същия мотор развива удивителните MC20 и GT2 Stradale. Тоест тук, в този семеен SUV, имаме двигател от суперкола.

В СЪРЦЕТО НА ТОЗИ ДВИГАТЕЛ, НАРЕЧЕН NETTUNO - италианското име на бога Нептун - е една технология, взета директно от Формула 1. При нормална работа, този V6 има и нормално възпламеняване. Но когато ви трябва цялата му мощ, той използва нещо, наречено "предкамерно запалване". Така наречената "предкамера" е малка кухня над цилиндъра, където се впръсква и възпламенява миниатюрно количество гориво. После пламъците се отвеждат до главната камера. Ползата е, че така горивната смес се запалва едновременно навсякъде. Което значи по-ефективно изгаряне и, естествено, повече мощност. В суперколите този Nettuno развива над 600 конски сили. Тук е на мален на 530 - от съображения за сигурност и за емисии. Но и това е достатъчно този автомобил, който има място за две детски колички отзад, да ускорява от 0 до 100 км/ч за 3.8 секунди - същото, което навремето правеше удивителното Ferrari F50, и по-бързо от Koenigsegg CCR и от Pagani Zonda Roadster.

НЕ СИ МИСЛЕТЕ ОБАЧЕ, ЧЕ ТРОФЕО Е САМО ЕДИН НЕОБИКНОВЕН ДВИГАТЕЛ, монтиран върху обикновен автомобил. Nettuno няма причина да се срамува от останалите компоненти, с които е събран тук. Чували сме като упрек към тази кола, че тя е едва ли не по-люксов-

530

к. с. максимална
мощност
hp maximum power

на Alfa Romeo. Факт е, че Gresale използва същата платформа Giorgio, върху която са построени Stelvio и Giulia, само че леко удължена. Но това не е лошо, защото това е най-добрата платформа, създавана от Alfa в последните поне 50 години. И също, смеем да кажем, най-добрата платформа в този сегмент като динамика. Окачването е от най-сложните на пазара, с активни амортизатори и система за противодействие на накланянето. В двата офроуд режима колата може да се повдигне с цели 6 см за повече проходимост (не че очакваме някой собственик на Trofeo да тръгне за ловни трофеи с него). В обратния режим Corsa (пуста) колата се снижава с 4 см за оптимална аеродинамика и стабилност.

ПИСТОВИЯТ РЕЖИМ АВТОМАТИЧНО ИЗКЛЮЧВА електронната стабилизация, привежда окачването във възможно най-кравото му състояние, и ви извежда на таблото показатели за налягането на маслото, на турбото и за странично ускорение. Шестбуталните спирачни апарати и перфорираните 360-милиметрови дискове гарантират отлично спиране въпреки тежлото,

което е малко над два тона. Воланът е фантастичен. Усеща се като италианец, който е изпил шест много къси кафета и е готов всеки миг да скочи: много бърз, много директен, даже нервен, но в добрия смисъл на думата.

ТУК ИМАТЕ ПОСТОЯННО ЗАДВИЖВАНЕ на четирите колела и заден електронен диференциал с ограничено приплъзване, с възможност за блокировка. С две думи, това е кола, която иска да бъде карана, и която ви вдига адреналина с изумителна лекота. В същото време обаче Trofeo остава стабилно и сигурно. А също и изненадващо пестеливо, когато трябва. Средният разход по WLTP в комбиниран цикъл е 11.2 литра за 100 км. За връзката между двигателя и колелата отговаря 8-степенният автоматик на ZF - най-добрият автоматик на пазара по скромното ни мнение.

ИМА И НЯКОИ МИНУСИ, естествено. Когато става дума за италиански дизайн, трябва да сте подготвени за много впечатляващи на вид решения, които невинаги са много практични. Такъв е случаят например с гигантските планки за смяна на предавките зад волана,

които са страшно удобни, когато сменяте предавките, но азски много пречат, когато се опитате да направите нещо нетипично, като например да гадете мигач. Все пак не бихме се отказали от тези планки, защото стандартният превключвател за предавките не е долу на централната конзола, където сме свикнали да го търсим, не е и малко лостче на волана, каквато е модата напоследък. Превключвателят всъщност представлява четири различни бутона на таблото там, където обикновено е контролът за климатика.

Това не е никакъв проблем при нормално движение, естествено, но може да е изнервящо при по-често маневриране. Извън превключвателя, интериорът е доста добре обмислен и интуитивен. Дори с необичайните бутони за отваряне на вратите се свиква бързо.

МУЛТИМЕДИЯТА С 12-ИНЧОВ ДИСПЛЕЙ е базирана на Google и изглежда приветливо позната. Под големия дисплей има още един, с диагонал почти 9 инча, за управление на останалите функции. Не сме големи почитатели на сензорните дисплеи като заместители на бутоните. Но този тук е

620

Нм макс. въртящ

момент

Nm max. torque

подреген и логичен, и не отвлеча твърде много вниманието ви от шофирането. Допълнителен плюс е, че можете да настроите електронните асистенти да ви предупреждават съвсем дискретно за неща като напускане на лентата - и колата запомня настройката, така че да не го правите всеки път след старт.

Качеството на материалите е безукорно - от впечатляващите шевове на кожения салон, през алуминиевите декорации, до декоративните ленти от въглероден композит. Аудиосистемата в Trofeo е специална изработка на италианските майстори от Sonus faber с 21 говорителя и мощност 1285 вата.

СПОРТНИТЕ СПОСОБНОСТИ НА TROFEO обаче не означават, че тази кола не е практична. Всъщност, колкото и да е курioзно, тук получавате дори по-голям багажник, отколкото в по-ниските версии, защото те са хибридни и отзад под пода има батерия. Товарното пространство е 570 литра - предостатъчно за всякакви семейни нужди.

Най-интересното при тази кола е, че изведнъж тя се оказва едва ли не последният оцелял в своя сег-

мент. F-Pace SVR изчезна заедно с цялата гама на Jaguar. Alfa Romeo Stelvio Quadrifoglio живее последните си дни.

BMW X3 и Audi Q5 сменяха поколения и все още нямат такива наточени версии. Porsche Macan GTS е с 90 коня по-слабо и с половин секунда по-бавно. Накрая имаме Mercedes GLC AMG 63, който наистина е малко по-мощен от Trofeo. Но е с 4-цилиндров мотор.

КАТО КАЗАХМЕ, ЧЕ С GRECALE ИТАЛИАНЦИТЕ се опитаха да слязат малко по-близо до масите, това не важи за Trofeo. Стартовата цена тук е точно четвърт милион лева - с 11,000 повече от GLC AMG 63, и доста над отиващото си BMW X4 M. Но драстично по-малко, отколкото ще ви трябва, за да получите този двигател в MC20. А и тук серийното оборудване е подчертано щедро: 21-цолови джанти, панорамен електрически покрив, кожен салон с отопление отпред. Нашата тестова кола, оборудвана с всички възможни допълнителни екстри, добавя още около 7,000 евро към цената. Солено като за бърз семеен SUV наистина. Но не и за една от последните наистина вълнуващи бензинови машини извън сегмента на суперколите.

THE LAST ACTION HERO

Supercar engine, better acceleration than a Pagani and room for two strollers: the Grecale Trofeo is the most fun SUV on the market

By KONSTANTIN TOMOV / Photography MASERATI

A decade ago, Maserati's former bosses decided to take a step or two closer to the masses and make relatively affordable SUVs that would compete with the top models from BMW, Mercedes and Audi. Today, the current Maserati bosses consider this a huge blunder. But it did leave us with a few hidden gems. Like the Maserati Grecale Trofeo.

THE GRECALE, NAMED AFTER A MEDITERRANEAN WIND, is very different from our standard idea of a Maserati. It's a typical front-engined SUV with all-wheel drive and an impressive trunk. Its length of 4.85 meters makes it a slightly larger competitor to the Porsche Macan or Mercedes GLC. The two-liter turbocharged engine in the GT

and Modena versions develops 300 or 330 horsepower, which is typical for this segment. The all-electric Folgore version gives 550 horsepower and up to 500 kilometers on a single charge, but that's no extraordinary either.

But this here is not a GT, not a Modena, and not an electric Folgore. This is a Trofeo - which means that under the hood we have the most innovative petrol V6 created in the last decade. A variant of the same engine powers the amazing MC20 and GT2 Stradale. That is, here, in this family SUV, we have an engine from a supercar.

AT THE HEART OF THIS ENGINE, CALLED NETTUNO - the Italian name for the god Neptune - is a technology taken directly from Formula 1. In

normal operation, this V6 also has normal ignition. But when you need all its power, it uses something called "pre-chamber ignition". The so-called "pre-chamber" is a small cavity above the cylinder, where a tiny amount of fuel is injected and ignited. The flames are then carried to the main chamber. The advantage is that the fuel mixture is ignited simultaneously everywhere. Which means more efficient combustion and, of course, more power.

In supercars, this Nettuno develops over 600 horsepower. Here it is reduced to 530 - for safety and emissions reasons. But even that is enough for this car, which has room for two strollers in the back, to accelerate from 0 to 100 km/h in 3.8 seconds - the same as the amazing Ferrari F50 did at the time,

and faster than the Koenigsegg CCR and the Pagani Zonda Roadster.

DON'T THINK, HOWEVER, that the Trofeo is just an extraordinary engine mounted on an ordinary car. The Nettuno has no reason to be ashamed of the other components it is assembled with here.

We have heard this car criticized as being almost a more luxurious Alfa Romeo. The fact is that the Grecale uses the same Giorgio platform that the Stelvio and Giulia are built on, only slightly lengthened. But that's not a bad thing, because it's the best platform Alfa has created in at least half a century. And also, dare we say, the best platform in this segment in terms of dynamics.

3.8

секунду 0-100 км/ч
3.8 seconds 0-100 km/h

The suspension is one of the most sophisticated on the market, with active dampers and an anti-roll system. In the two off-road modes, the car can be raised by as much as 6 cm for more cross-country ability (not that we expect any Trofeo owner to go hunting trophies with it). In the opposite Corsa (track) mode, the car is lowered by 4 cm for optimal aerodynamics and stability.

TRACK MODE AUTOMATICALLY SWITCHES OFF the electronic stability control, sets the suspension to its stiffest possible state, and displays oil pressure, turbo and lateral acceleration on the dashboard.

Six-piston brake calipers and perforated 360mm discs guarantee excellent

stopping power despite the car weighing just over two tonnes.

The steering is fantastic. It feels like an Italian who has had six very short ristrettos and is ready to jump at any moment: very fast, very direct, even nervous, but in a good way.

You have permanent four-wheel drive and a rear electronic limited-slip differential with locking. In short, this is a car that wants to be driven, and that gets your adrenaline pumping with astonishing ease. At the same time, however, the Trofeo remains stable and secure. And also surprisingly frugal when it needs to be. The average WLTP consumption in the combined cycle is 11.2 liters per 100 km. The connection between the engine and the wheels is handled by an 8-speed

ZF automatic transmission - the best automatic on the market in our humble opinion.

THERE ARE SOME DOWNSIDES, OF COURSE. When it comes to Italian design, you have to be prepared for very impressive-looking solutions that are not always very practical. This is the case, for example, with the giant gearshift paddles behind the steering wheel, which are incredibly convenient when changing gears, but get in the way a lot when you try to do something atypical, such as giving a turn signal.

However, we would not give up these paddles, because the standard gearshift lever is not located below on the center console, where we are used to looking for it, nor is it a small lever on the steering wheel, as is the fashion lately. The switch is actually four different buttons on the dashboard where the air conditioning control is usually located.

This is not a problem in normal driving, of course, but it can be unnerving when maneuvering more often. Outside of the switch, the interior is quite well thought out and intuitive. You quickly get used to the unusual buttons for opening the doors.

THE MULTIMEDIA WITH A 12-INCH

285

км/ч максимална
скорост
km/h top speed

DISPLAY is based on Google and looks welcomingly familiar. Below the large display there is another one, with a diagonal of almost 9 inches, for controlling the other functions. We are not big fans of touch displays as button replacements. But this one here is tidy and logical, and does not distract you too much from driving. An additional plus is that you can set the electronic assistants to warn you very discreetly for things like leaving your lane - and the car remembers the setting so that you do not have to do it every time after starting.

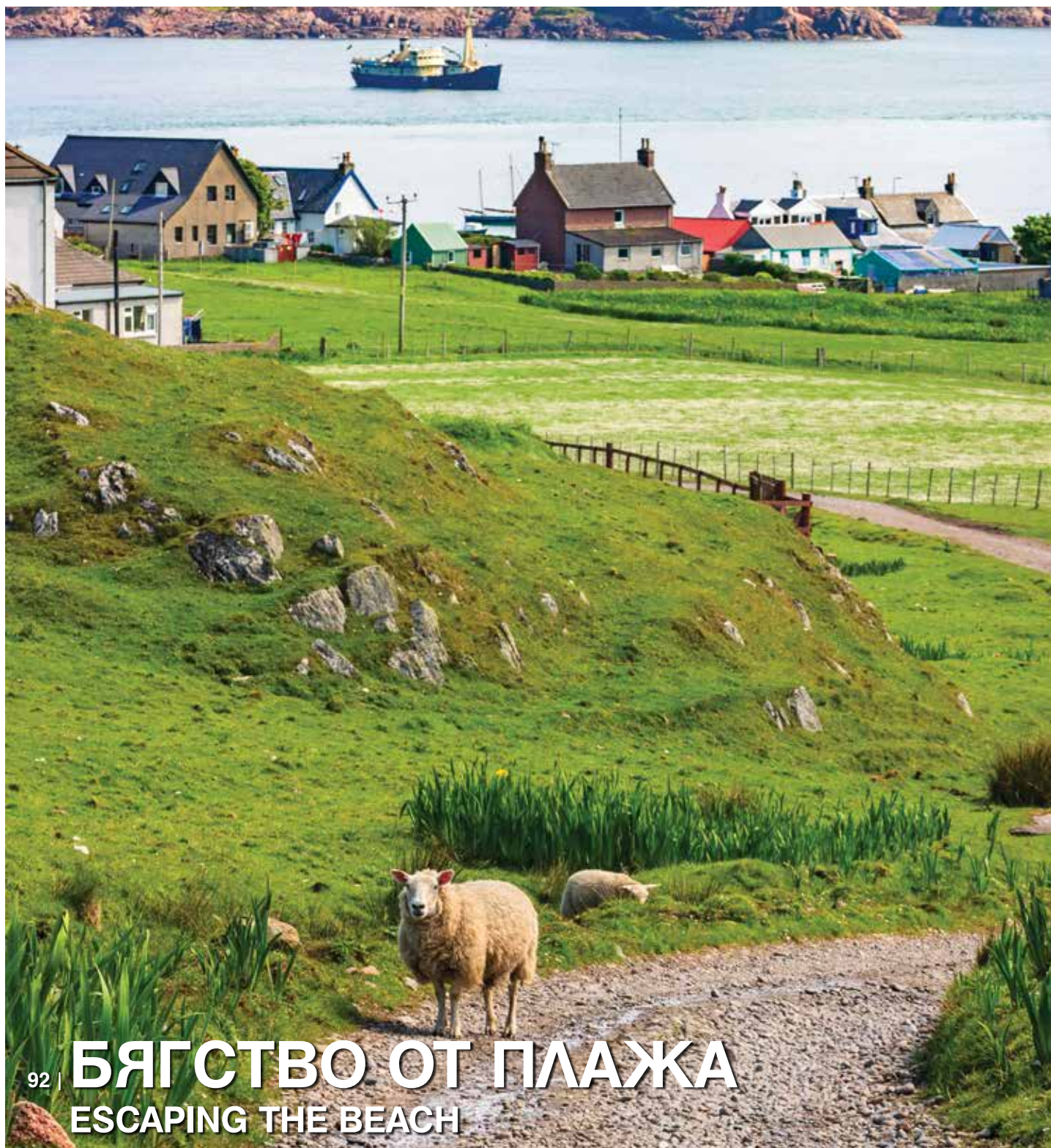
The quality of the materials is impeccable - from the impressive stitching of the leather interior, through the aluminium decorations, to the decorative strips of carbon composite. The audio system in the Trofeo is specially crafted by the Italian masters from Sonus faber with 21 speakers and a power of 1285 watts.

THE TROFEO'S SPORTING ABILITIES do not mean that this car is not practical, either. In fact, here you get an even larger trunk than in the lower versions, because they are hybrid and there is a battery under the floor in the back. The cargo space is 570 liters - enough for any family needs. The most interesting thing about this car is that suddenly it turned out to

be almost the last survivor in its segment. The F-Pace SVR disappeared along with the entire Jaguar range. The Alfa Romeo Stelvio Quadrifoglio is living its last days.

The BMW X3 and Audi Q5 have changed generations and still do not have such sharpened versions. The Porsche Macan GTS is 90 horses weaker and half a second slower. Finally, we have the Mercedes GLC AMG 63, which is indeed a little more powerful than the Trofeo. But it has a 4-cylinder engine.

HAVING SAID THAT WITH THE GRECALE the Italians tried to get a little closer to the masses, this does not apply to the Trofeo. The starting price here is exactly a quarter of a million leva - BGN 11,000 more than the GLC AMG 63, and well above the outgoing BMW X4 M. But drastically less than you would need to get this engine in the MC20. And here too the standard equipment is emphasized generously: 21-inch wheels, panoramic electric roof, leather interior with heating in the front. Our test car, equipped with all possible additional extras, adds another 7,000 euros to the price. Salty as for a fast family SUV indeed. But not for one of the last truly exciting petrol machines outside the supercar segment.

92 | **БЯГСТВО ОТ ПЛАЖА**
ESCAPING THE BEACH

82 | **ЕЛЕНА ПАПАРИЗУ**
HELENA PAPARIZOU

87 | **ЗАВРЪЩАНЕ В МИНАЛОТО**
BACK TO THE PAST

АФИШ

МЮЗИКЪЛ

ДУХ // Въдхновена от знаменития филм с Патрик Суизи и Деми Муур, тази постановка по музика на Дейв Стюарт (Eurythmics) и Глен Балард се появи през 2011 и бързо покори Бродуей и Уест Енд. Сега най-после ще я види и българската публика благодарение на Държавна опера - Варна. Режисьор е Сребрина Соколова, а в ролята на Ода Мей Браун ще видим Милица Гладнишка. Участват също Виктор Ибришимов, Валерия Василенко и други.

17 юли, Летен театър, Варна

КЛАСИКА

МОНИКА КОНЕСА // Юбилейното 20-о издание на фестивала Pravets Art Nights ще бъде увенчано от гала с участието на една от най-ярките млади звезди на световната оперна сцена - Моника Конеса. Двамата с тенора Маурицио Трехо ще изпълнят арии от Пучини, Верди и Чилеа, акомпанирани от Софийската филхармония с диригент Најден Тодоров. Ден по-рано филхармонията ще посвети един концерт и на 200-годишнината от рождението на Йохан Щраус-син.

18 и 19 юли, Правец

ДЖАЗ

JAZZMEIA HORN // Поредното издание на фестивала A to Jazz включва (няколко дни след основната програма) и дългоочакваното първо гостуване в България на Джазмия Хорн, една от най-интересните изгряващи звезди в джаза. Многократно номинирана за Грамми и сравнявана с легенди като Били Холидей, Джазмия ще представи последния си албум Messages. За разлика от повечето концерти на A to Jazz, този е с платен вход и ще се състои на терасата на "Топлоцентрала".

9 юли, София, Южен парк

EN

MUSICAL

GHOST // Inspired by the famous film with Patrick Swayze and Demi Moore, this production with music by Dave Stewart (Eurythmics) and Glenn Ballard appeared in 2011 and quickly conquered Broadway and the West End. Now the Bulgarian audience will finally see it thanks to the State Opera - Varna. The show is directed by Srebrina Sokolova, and in the role of Oda May Brown we will see Milica Gladnishka. The other leads are Viktor Ibrishimov and Valeria Vasilenko.

July 17, Summer Theater, Varna

CLASSICS

MONICA CONESA // The 20th anniversary edition of the Pravets Art Nights festival will be crowned by a gala with the participation of one of the brightest young stars of the world opera scene - Monica Conesa. Together with the tenor Maurizio Trejo, she will perform arias by Puccini, Verdi and Chilea, accompanied by the Sofia Philharmonic Orchestra conducted by Naiden Todorov. A day earlier, the Philharmonic Orchestra will also dedicate a concert to the 200th anniversary of the birth of Johann Strauss-son.

July 18 and 19, Pravets

JAZZ

JAZZMEIA HORN // The next edition of the A to Jazz festival includes (a few days after the main program) the long-awaited first visit to Bulgaria of Jazzmeia Horn, one of the most interesting rising stars in jazz. Grammy-nominated and compared to legends such as Billie Holiday, Jazzmeia will present her latest album Messages. Unlike most A to Jazz concerts, this one has a paid entrance and will take place on the terrace of the "Toplotsentrала".

July 9, Sofia, South Park

POSTER

РОК

MIDALIDARE ROCK // Рок и метъл фестивалът в старозагорското село Могилово успя да се наложи и от година на година привлича все повече публика. Голямото име тази година е на легендата Алис Купър. "Кръстникът на шок рока" е в отлична форма и продължава да се занимава не само с музика, но и с прочутото си радиошоу. Освен него тридневният фестивал представя Manowar, W.A.S.P., Michael Schenker, Doro, Brainstorm, Tungsten, Heal и още няколко по-млади, но също интересни групи.

11-13 юли, Могилово

КИНО

ГОЛО ОРЪЖИЕ // През 80-те и 90-те едноименната абсурдна комедия с Лесли Нилсън имаше колосален успех и роди две продължения. Сега заглавието се възражда с Лиъм Нийсън в главната роля. Това е не римейк, а по-скоро продължение, в което Нийсън играе сина на лейтенант Франк Дребин. Продуцент е Сет Макфарлън, режисьор - Акива Шейфър, а в другите роли ще видим изненадващи имена като Бъста Раймс и Памела Андерсън.

В кината от 1 август

КНИГИ

ВОЙНА // Боб Удуърд е може би най-влиятелният политически журналист на последния век: носител на две награди "Пулицър" и член на тангема, който разкри аферата "Уотъргейт" (заедно с Карл Бърнстийн). Последната му книга се опитва да хвърли светлина върху висшите етажи на американската политика в контекста на войната в Украйна и на опитите на Доналд Тръмп да дърпа конците в сянка по време на мандата на Джо Байдън.

Издателство "Сиела"

EN

ROCK

MIDALIDARE ROCK // The rock and metal festival in the Stara Zagora village of Mogilovo has managed to establish itself and attracts bigger crowds year after year. The big name now is the legend Alice Cooper. The "godfather of shock rock" is in excellent shape and continues to deal not only with music, but also with his famous radio show. In addition to him, the three-day festival presents Manowar, W.A.S.P., Michael Schenker, Doro, Brainstorm, Tungsten, Heal and several other younger, but also interesting bands.

July 11-13, Mogilovo

MOVIES

NAKED WEAPON // In the 80s and 90s, the absurd comedy of the same name with Leslie Nilsson was a colossal success and gave birth to two sequels. Now the title is being revived with Liam Neeson in the lead role. This is not a remake, but rather a sequel, in which Neeson plays the son of Lieutenant Frank Drebin. The producer is Seth MacFarlane, the director is Akiva Shafer, and in the other roles we will see surprising names like Busta Rhymes and Pamela Anderson.

In theaters from August 1

BOOKS

WAR // Bob Woodward is perhaps the most influential political journalist of the last century: winner of two Pulitzer Prizes and a member of the tandem that exposed the Watergate affair (together with Carl Bernstein). His latest book tries to shed light on the upper echelons of American politics in the context of the war in Ukraine and Donald Trump's attempts to pull strings from the shadows during Joe Biden's term.

Ciela Publishing House

ИСТИНСКИЯТ NUMBER ONE НА ЕЛЕНА ПАПАРИЗУ

България има специално място в сърцето ми,
казва звездата на Spice Music Festival 2025

By МАРИНА МАРТИНОВА / Photography АРХИВ

Изключително съм развълнувана да се завърна в България – това е една от страните, които заемат много специално място в сърцето ми“, казва Елена Папаризу. Гръцката певица, родена в Швеция, която спечели световна слава като част от Antique и със соловата си победа на Евровизия през 2005 (с My Number One), е една от звездите на новото издание на Spice Music Festival. Популярният фестивал е в Бургас на 8 и 9 август и освен Paparizou, в програмата ще участват Bomfunk MCs, Inna, Eagle Eye Cherry, Whigfield, Benassi Bros, Peter Andre, Alcazar и други. Елена обещава на българските си фенове няколко специални изненади в допълнение към My Number One и по-новите си хитове. „И разбира се, трябва да изпълня Haide! Знам колко много обичате тази песен и винаги е вълшебен момент, когато я пеем заедно на живо. Искам цялото шоу да се усеща като празник - не просто като концерт, а като емоционален и енергичен обмен между нас“, казва Папаризу.

Как обикновено се подготвяте за големи фестивални шоуа като това? Различна ли е енергията в сравнение с вашите самостоятелни концерти?

Съвсем различна е атмосферата. Когато се подготвям за голям фестивал като SPICE, енергията е наелектризираща. Знам, че публиката ще бъде съставена от хора, които са дошли да видят множество изпълнители. Някои от тези хора ме следват от години, а други може би ще ме видят на живо за първи път. Това разнообразие е вдъхновяващо! На фестивалите има усещане за свобода и спонтанност, което обичам. Хората са навън, забавляват се, танцуват и живеят за мига. Различно е от самостоятелния концерт, който е по-интимен и е съсредоточен около моя собствен каталог. Но и двете са еднакво възнаграждащи – просто се използват различни видове енергия.

Имате силна фен база в България. Какво е чувството да свирите пред публика, която познава и обича музиката ви толкова много?

Всеки път е завладяващо и емоционално чувство. Честно казано, сърцето ми бие по-бързо, когато видя български фенове в тълпата да пеят заедно с мен, да се усмихват, да държат плакати или просто да танцуват от чиста радост. Връзката, която сме изградили през годините, надхвърля

езика или националността; тя се основава на музиката и взаимното уважение. Много от вас са с мен още от времето на Antique и да ви наблюдавам как растете с мен, да продължавате да подкрепяте музиката ми и да я предавате на новите поколения - това е най-голямата награда, която един артист може да има. Винаги казвам, че сцената е мястото, където се чувствам най-жива, но публиката е тази, която ѝ дава живот.

Известна сте със силното си сценично присъствие и визуални ефекти. Да очакваме ли нещо взрелищно в Бургас?

Определено! Визуалното разказване на истории е огромна част от начина, по който изразявам музиката си, и за голям фестивал като SPICE исках да създам нещо незабравимо. Работя в тясно сътрудничество с моите хореографи, Чали Дженингс и Зафирия Саапоглу, които са невероятно талантиливи и наистина разбират артистичната ми визия - до най-малкия детайл. Зафирия, която е и дизайнер, създаде костюмите на танцьорите, добавяйки уникален визуален елемент към изпълнението. Заедно с моя невероятен екип от танцьори, създадохме шоу, което е изпълнено с движение, цвят и емоция.

Но това е нещо повече от танц - то е разказване на истории. Всяко произведение е създадено, за да предаде послание, да се превърне в визуална поезия, която вдъхва живот на всяка песен.

Гърция и България са съседни страни, но с различни музикални сцени. Какво ви свързва най-дълбоко с вашата българска публика?

Музиката наистина не познава граници. Няма значение дали сте грък или българин - когато чуете песен, която говори на сърцето ви, това е всичко, което има значение. Това, което ме свързва дълбоко с българската публика, е тази емоционална откритост. Имала съм фенове, които са ми казвали, че са се свързали с песен, дори когато не са разбирали всяка дума. Това е толкова важно за мен. Независимо дали е ритъмът, мелодията или емоцията, мисля, че споделяме взаимна чувствителност и страст към музиката.

Кое е най-важното послание, което искате да оставите на публиката след вашето шоу на фестивала?

Искам хората да си тръгнат, чувствайки се извисени, забелязани и подсетени за собствената им вътрешна сила. Животът често може да изглежда непосилен, но вярвам, че музиката има силата да лекува, да вдъхновява и да разпалва радост. Моето послание е просто, но дълбоко искрено: обичайте себе си без извинения, подкрепяйте се без осъждане и презгърнете настоящето, живеете пълноценно, тук и сега.

Снимка: Даниел Ахс Карлсон
Photography: Daniel Ahs Karlsson

ОПЕРНИТЕ ЗВЕЗДИ ДИАНА ДАМРАУ И АННА ПИРОЦИ ПЕЯТ ВЪВ ВАРНА ПРЕЗ ЮЛИ

Юли е месецът, в който две големи звезди на световната опера – Анна Пироци и Диана Дамрау – ще пеят във Варна. Певиците са гостували на софийска сцена, но и за двете това е първа изява в морската столица на България.

На 14 юли е Веризмо оперната гала с участието на Анна Пироци. Певицата е един от водещите драматични сопрани в света със стремителна кариера през последното десетилетие. Забележителни са нейните Лейди Макбет във Виенската опера, Амелия от „Бал с маски“ в Театро Реал Мадрид, Tosca в Ковънт Гардън. През 2026 г. ролята на Турандот Пироци ще изпълни в поредица спектакли в Метрополитън, Миланската Скала и Ковънт Гардън. В Летния театър във Варна примата ще поднесе оперни откъси от веристичния период, на сцената ще ѝ партнира тенорът Винченцо Костанцо, а оркестъра на Варненската опера ще дирижира маестро Якопо Сипари ди Пескасероли.

Оперният гала концерт „Sole e amore“ на германското сопрано Диана Дамрау е на 24 юли с диригент маестро Павел Балеф. В програмата са творби на Росини, Доницети, Делиб,

Лехар и гр. Наг две десетилетия Дамрау се изявява на големите световни оперни и концертни сцени с партии за лиричен и колоратурен сопран и богат песенен репертоар. Нейната интерпретация на Царицата на нощта е една от най-емблематичните в света. Диана Дамрау е камерзънгерин на Баварската гържавна опера, носител на баварския Орден за наука и изкуство „Максимилиан“ и на Ордена за заслуги към Федерална република Германия, а от 2020 г. един астероид носи нейното име.

В юлския афиш на фестивала Опера в Летния театър – Варна 2025 е и огнената „Кармен“ от Бизе (04.07), чието представление отбелязва 150-годишнината от първата постановка на операта и е с участието на румънското мецосопрано Флорентина Соаре, под диригентската палка на Григор Паликаров. Най-добротото от филмовите мелодии на Дисни представя концертът „Дисни – една сбъдната мечта“ (10.07), а Четиримата италиански тенори поднасят микс от популярни арии и канцонети (17.07). Гала концертът „С музиката на Щраус“ (18.07) е посветен на 200-годишнината от рожде-

нието на Йохан Щраус-син и води публиката на пищен бал с красиви мелодии и танци. Диригент е Пьотр Сулковски, а режисьор Александър Мутафчийски. Почитателите на балета ще се насладят на „Катарина, или Дъщерята на разбойника“ (15.07) и „Лебегово езеро (23.07), а мюзикълът „Дух“ (21.07) ще отведе зрителите на емоционално пътешествие.

OPERA STARS DIANA DAMRAU AND ANNA PIROZZI SING IN VARNA IN JULY

July is the month in which two bright stars of the world opera – Anna Pirozzi and Diana Damrau – will sing in Varna. The singers have performed on the Sofia stage, but for both of them this is the first performance in the sea capital of Bulgaria.

On July 14, the Verizmo Opera Gala with the participation of Anna Pirozzi will take place. The singer is one of the world's leading dramatic sopranos with a fast-paced career over the last decade. Notable are her Lady Macbeth at the Vienna Opera, Amelia from "Masked Ball" at the Teatro Real Madrid, Tosca at Covent Garden. In 2026, the role of Turandot Pirozzi will perform in a series of performances at the Metropolitan, La Scala and Covent Garden. At the Summer Theater in Varna, the prima will present operatic excerpts from the Verismo period, the tenor Vincenzo Costanzo will co-star on the stage, and the orchestra of the Varna Opera will be conducted by maestro Jacopo Sipari di Pescaseroli.

The opera gala concert "Sole e amore" with the German soprano Diana Damrau is on July 24 with conductor Pavel Balev. The program includes works by Rossini, Donizetti, Delibes, etc. For more than two decades, Damrau has performed on the world's major opera and concert stages with lyric and coloratura soprano parties and a rich song

repertoire. Her interpretation of The Queen of the Night is one of the most iconic in the world. Diana Damrau is a Kammersängerin of the Bavarian State Opera, she has been granted with the Bavarian Maximilian Order for Science and Art and The Order of Merit of the Federal Republic of Germany. In 2020 an asteroid was named after her.

In the July program of the Festival Opera at the Varna Summer Theater 2025 is the fiery "Carmen" by Bizet (04.07), whose performance marks the 150th anniversary of the first staging of the opera. It is with the Romanian mezzo-soprano Florentina Soare in the main role, under the baton of Grigor Palikarov. The best of Disney's movie tunes presents the "Disney – a wish come true" concert (10.07), and the Four Italian Tenors perform a mix of popular arias and canzonettes (17.07). The gala concert "With the Music of Strauss" (18.07) is dedicated to the 200th anniversary of the birth of Johann Strauss Jr. and leads the audience to a lavish ball with beautiful melodies and dancing. The conductor is Piotr Sulkowski and the director is Aleksandar Mutaftchyski. Ballet fans will enjoy "Katarina, or The Robber's Daughter" (15.07) and "Swan Lake" (23.07), and the musical "Ghost" (21.07) will take viewers on an emotional journey.

Анна Пироци / Anna Pirozzi

Диана Дамрау / Diana Damrau

HELENA PAPARIZOU'S REAL NUMBER ONE

Bulgaria has a special place in my heart, says the star of Spice Music Festival 2025

By MARINA MARTINOVA / Photography ARCHIVE

I'm absolutely thrilled to be coming back to Bulgaria - it's truly one of the countries that holds a very special place in my heart, says Elena Paparizou. The Swedish-born Greek singer, who gained worldwide fame as part of Antique and with her solo victory in Eurovision in 2005 (My Number One), is one of the stars of the new edition of the Spice Music Festival. The popular festival is in Burgas on August 8 and 9, and in addition to Paparizou, the line-up features Bomfunk MCs, Inna, Eagle Eye Cherry, Whigfield, Benassi Bros, Peter Andre, Alcazar, and others.

Elena promises her Bulgarian fans a few special surprises in addition to My Number One and her newer hits. "And of course, I have to perform Haide! I know how much you all love that song, and it's always a magical moment when we sing it together live. I want the whole show to feel like a celebration, not just a concert, an emotional and energetic exchange between us", says Paparizou.

How do you usually prepare for big festival shows like this one? Is the energy different compared to your solo concerts?

It's a completely different vibe. When I prepare for a big festival like SPICE, the energy is electric from the very beginning. I know the audience will be made up of people who've come to see multiple artists, some who've followed me for years, and others who might be seeing me live for the first time. That diversity is inspiring!

There's a sense of freedom and spontaneity at festivals that I love. People are out in the open, having fun, dancing, and living the moment. It's different from a solo concert, which is more intimate and centred around my own catalog. But both are equally rewarding—they just tap into different types of energy.

You have a strong fan base in Bulgaria. How does it feel to perform in front of an audience that knows and loves your music so much?

It's an overwhelming and emotional feeling

every single time. My heart honestly beats faster when I see Bulgarian fans in the crowd singing along, smiling, holding up signs, or just dancing with pure joy. That connection we've built over the years goes beyond language or nationality; it's based on music and mutual respect. Many of you have been with me since the days of Antique, and watching you grow with me, continue to support my music, and pass it down to new generations—it's the biggest reward an artist can have. I always say that the stage is where I feel most alive, but it's the audience that gives it life.

You're known for your powerful stage presence and visuals. Should we expect something visually spectacular in Burgas?

Definitely! Visual storytelling is a huge part of how I express my music, and for a major festival like SPICE, I wanted to create something unforgettable. I've been working closely with my choreographers, Chali Jennings and Zapheiria Saapoglou, who are both incredibly talented and truly understand my artistic vision—down to the smallest detail. Zapheiria, who is also a designer, created the dancers' costumes, adding a unique visual element to the performance. Alongside my amazing team of dancers, we've crafted a show that's bursting with movement, colour, and emotion.

But it's more than just dance, it's about storytelling. Each piece is designed to convey a message, to become visual poetry that brings each song to life.

Greece and Bulgaria are neighbouring countries, but with different music scenes. What connects you most deeply to your Bulgarian audience?

Music truly knows no borders. It doesn't matter if you're Greek or Bulgarian—when you hear a song that speaks to your heart, that's all that matters. What connects me deeply to the Bulgarian audience is that emotional openness. I've had fans tell me they connected with a song even when they didn't understand every word. That's so powerful to me. Whether it's the rhythm, the melody, or the emotion, I think we share a mutual sensitivity and passion for music. It's something very special, and I never take it for granted.

What's the most important message you want to leave with the audience after your show at the festival?

I want people to leave my show feeling uplifted, seen, and reminded of their own inner strength. Life can often feel overwhelming, but I believe music has the power to heal, to inspire, and to spark joy. My message is simple, yet deeply heartfelt: love yourself without apology, support one another without judgment, and embrace the present, live fully, here and now.

Елена Папаризу на конкурса "Евровизия" през 2005
Helena Paparizou at the Eurovision Song Contest in 2005

»»CLICK TO »»PAY

ЕВОЛЮЦИЯТА НА ОНЛАЙН ПАЗАРУВАНЕТО

Бързи, лесни и сигурни
плащания

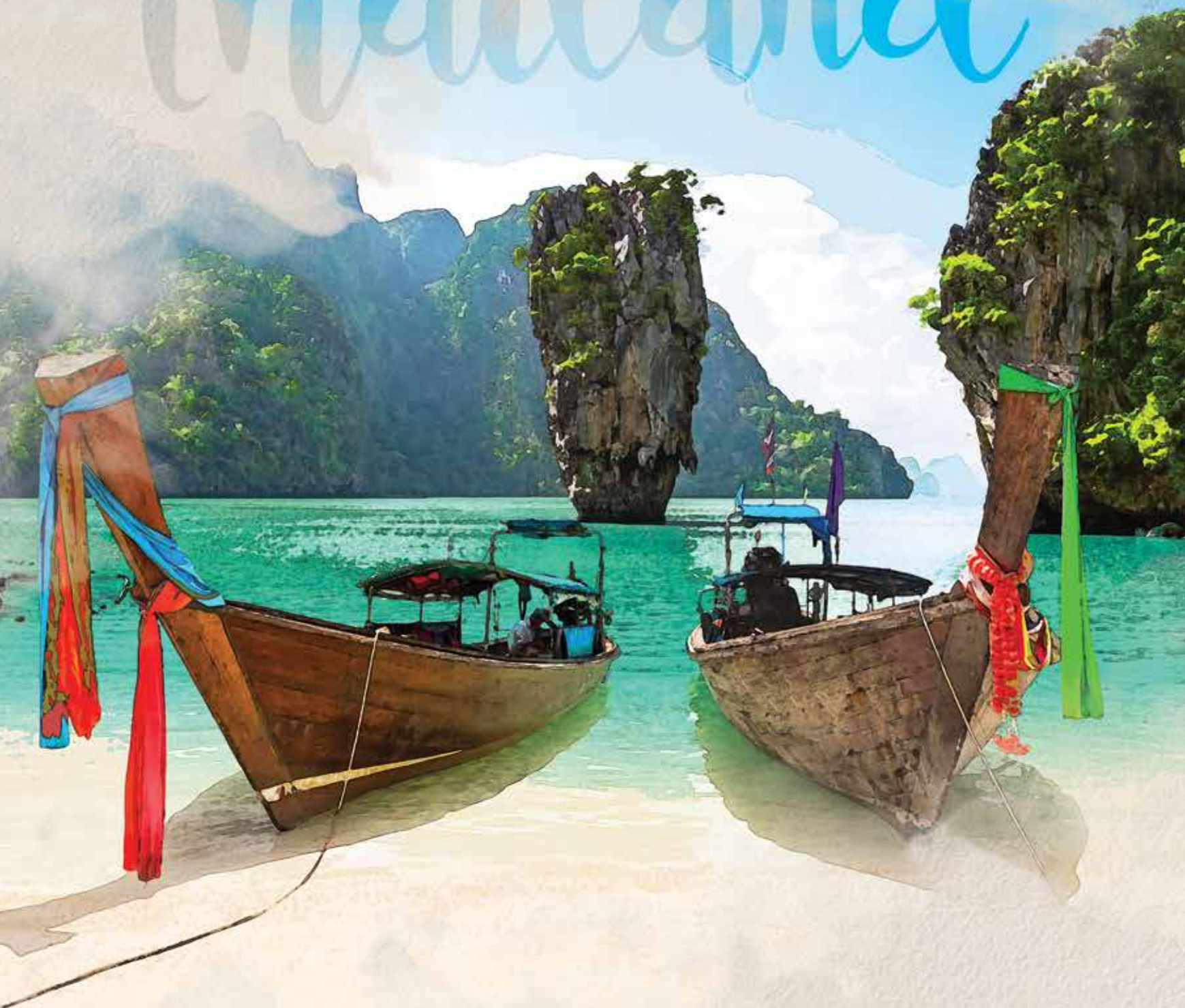
Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

POSOKA.COM

Резервирай своето вълнуващо
пътуване на www.posoka.com
или се свържи с нас на **0700 17 107**

Thailand

ЗАВРЪЩАНЕ В МИНАЛОТО

Един от най-обичаните филми за всички времена навършва 40 години. Малко непознати факти за Марти Макфлай, док Браун и кучето Айнщайн

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотогарафия iSTOCK, АРХИВ

Точно преди 40 години, през юли 1985, по екраните в Америка плахо тръгва поредният летен филм - по сценарий, отхвърлян цели 40 пъти от големите студиа, преди най-после да бъде реализиран. Само месец по-късно филмът е вече културен феномен, чули рекордите по приходи, печели "Оскар" и "Хюго", песента от него е

на върха в "Билборд", и дори самият президент Роналд Рейгън го цитира в речта си за състоянието на съюза. Четири десетилетия по-късно очарованието му ни най-малко не е отминало, а вдъхновеният от него мюзикъл е сензация на Бродуей и в лондонския Уест Енд. Името на филма е, разбира се, "Завръщане в бъдещето".

ИДЕЯТА ИДВА ОТ УЧИЛИЩЕН АЛБУМ

"Завръщане в бъдещето" е дело на сценариста Боб Гейл и режисьора Робърт Земекис - приятели още от съвместното си следване в USC School of Cinema през 1972. В началото на 80-те двамата са вече успешен тандем, продал няколко идеи за филми на Universal. Идеята за "Завръщане в бъдещето" хрумва на Гейл, докато гостува на родителите си и попада на училищния албум на баща си. Какво ли би било, замисля се той, ако едно момче можеше да се върне назад в миналото и да се запознае с родителите си като свои връстници? Дватамата със Земекис, който между-временен е нашумял с "Роман за камъка", завършват сценария. Но да го пласират, се оказва доста сложна задача. Ръкописът всъщност е върнат 40 пъти от всевъзможни студиа и продуцентски компании, най-вече с аргумента, че "филмите за пътуване във времето не печелят пари". Накрая Стивън Спилбърг, който е приятел на Гейл и Земекис, решава да го продуцира той чрез своята компания Amblin. Това най-после осигурява подкрепата на гиганта Universal.

МАШИНАТА НА ВРЕМЕТО ПЪРВО БИЛА... ХЛАДИЛНИК

Оригиналният сценарий е претърпял много промени, преди да стигне до екраните. Първоначално фамилията на главния герой Марти е била не Макфлай, а Макгермът. Машината на времето първоначално трябвало да е стая, после - хладилник. Спилбърг накрая подхвърлил идеята за автомобил, защото това давало възможност за по-динамични кадри.

Легендарната кулминационна сцена с часоовниковата кула, ударена от мълния, също не е по сценарий. Замисълът на Гейл и Земекис отначало бил през 1955 машината на времето да бъде захранена на полигон за ядрени опити в Невада. Отказали се, защото снимките щели да излязат твърде скъпо.

В оригинала домашният любимец на доктор Емет Браун е не кучето Айнщайн, а шимпанзе. Но шефът на Universal Сид Шайнбърг лично настоял това да се смени, защото "нищо един филм с шимпанзе не е спечелвал пари". Шайнбърг поискал с писмо да се смени и заглавието - вместо "Завръщане в бъдещето", филмът да се нарича "Космическият човек от Плутон". Стивън Спилбърг осуетил това, като му върнал бележка: "Сид, благодаря ти за твоето забавно писмо. Всички здравата се посмяхме. Благодарности, Стивън".

ПОП ЗВЕЗДА ПРАВИ НАЙ-КОМИЧНАТА ЕПИЗОДИЧНА РОЛЯ

Робърт Земекис си спомня, че когато

предложил музиката да се поръча на композитора Алан Силвестри, Спилбърг бил против. Омекнал, едва когато чул оркестъра да репетира прословутата основна тема от филма.

Водещата песен пък била поръчана на Huey Lewis and the News, но отначало Хюи отказал, защото никога не бил писал песен за филм. Земекис едва го убедил с обещанието, че няма да се бърка в процеса и не иска да има никакви директни препратки към филма в песента. Така се появила The Power of Love, бъдещият хит номер 1 на "Билборд". Самият Хюи Люис има много забавна епизодична поява във филма: той е учителят по музика, който в началото на историята изслушва как училищната рок група на Марти свири The Power of Love и я отхвърля за училищното тържество с думите "просто е дяволски шумна". Песента на Хюи бе номинирана за "Оскар", но загуби от Say You, Say Me на Лайънъл Ричи. В наградите Грамми бе пренебрегната заради благотворителния запис We Are the World,

в който участва и самият Хюи Люис.

ЧАРЛИ ШИЙН И ДЖОНИ ДЕП БИЛИ ОТХВЪРЛЕНИ

Майкъл Дж. Фокс, който играе Марти Макфлай, е бил първият избор на Земекис за ролята, но от студията го отхвърлили като недостатъчно популярен и заради ангажимента му към снимащия се по същото време сериал Family Ties. За ролята на Марти били прослушани Чарли Шийн, Джонни Деп и Джон Кюсак, но накрая бил избран младият Ерик Столц. След 6 седмици снимки обаче Земекис и Гейл трябвало да признаят, че нещата не вървят. "Ерик възприемаше историята не като комедия, а като трагедия", спомня си Гейл. Затова се върнали към оригиналния план и привлекли Майкъл Дж. Фокс. Майкъл не могъл да се освободи от телевизионния си ангажимент, затова в продължение на два месеца работел и за двете продукции, и спял средно по 3 часа на нощ.

МАЙКЪЛ ДЖ. ФОКС ИМА ПАРКИНСЪН, НО СВИРИ С COLDPLAY

След "Завръщане в бъдещето" и двете му продължения, Фокс бе едно от най-популярните имена в Холивуд. Но по-нататъшната му кариера бе усложнена неимоверно през 1991, когато той, едва 29-годишен, бе диагностициран със Синдрома на Паркинсън. Майкъл обаче не се отчая, създаде фондация за борба със заболяването, продължи да се снима в киното и телевизията, а миналата година дори свири на китара с Coldplay на легендарния фестивал "Гласътънбъри". Този октомври предстои да излезе от печат автобиографията му, озаглавена Future Boy.

ФИЛМЪТ НЕ СПАСИ АВТОМОБИЛИТЕ DELOREAN

Феноменалният успех на "Завръщане в бъдещето" превърна DMC DeLorean в един от най-разпознаваемите автомобили на планетата. Но това не се оказа достатъчно да спаси от банкрут компанията

DeLorean. Създадена от бившия шеф в GM Джон Делориън, тя започна много амбициозно с първия си модел - спортен автомобил с врати тип "чайка", с панели от небоядисана полирана стомана и с дизайн от самия Джорджето Джугджаро. Но поредица проблеми с производството, с двигателите и с правилата за сигурност саботираха проекта и последният DMC бе направен през декември 1982 - дълго преди появата на филма. Това не попречи на Джон Делориън да изпрати благодарствено писмо до Земекис след премиерата.

РЕЙГЪН БЕ СРЕД НАЙ-ГОЛЕМИТЕ ФЕНОВЕ

Друг човек, останал поласкан от "Завръщане в бъдещето", е тогавашният американски президент Роналд Рейгън, чиято кариера започва като актьор в уестърни. Когато за пръв път среща Марти през 1955, доктор Браун го пита кой е президент през 1985 - и остава втрещен от отговора. "Роналд Рейгън - актьорът? Кой

тогава е вицепрезидент - Джери Луис?", пита Браун. Тази шега толкова се харесала на Рейгън, че помолил да спрат филма и да я пуснат отново. По-късно в традиционната реч за Състоянието на съюза Рейгън използва цитат от филма: "Там, където отиваме, не ни трябва пътница".

С ДЕКОРА ОТ "ДА УБИЕШ ПРИСМЕХУЛНИК"

Специалните ефекти във филма са дело на Industrial Light and Magic, компанията на Джордж Лукас, работила по "Междувъздушни войни" и "Индиана Джоунс". А градчето Хил Вали, в което се развива действието през 1955, е всъщност само макет в студията на Universal - само че макет с огромни мащаби. Той не е построен за "Завръщане в бъдещето", а всъщност датира от 1948, и в него са заснети множество други легендарни филми. Като например "Да убиеш присмехулик" и "Гремлините".

ПРИХОДИТЕ СА КОЛОСАЛНИ

Още в първата си година на екран "Завръщане в бъдещето" носи приход от 389 милиона долара - чудовищна сума за онази епоха, и най-добро постижение през 1985. Заедно с двете продължения, франчайзът отдавна вече е надхвърлил границата от 1 милиард долара приходи. Първата част бе номинирана за четири награди "Оскар" и спечели една, а също и три награди Saturn и голямата награда за научна фантастика - Нуго. Когато излезе на видео, филмът струваше нечуваните 80 долара - и въпреки това продаде над 400,000 касети и бе най-наеманото заглавие в продължение на три години.

ЧЕТВЪРТИЯТ НАЙ-ОБИЧАН ФИЛМ В ИСТОРИЯТА

Филмът има кулов статут днес и е вдъхновил не само по-млади режисьори като Дж. Дж. Ейбрамс, но и романи (например Ready Player One на Ърнест Клайн и екранизацията му от Спилбърг), или рок-групи като английската McFly. Прочутото анимационно шоу "Рик и Морти" е всъщност пародия на "Док и Марти", главните герои от "Завръщане в бъдещето". 21 октомври - датата, към която отпътуват Браун и Макфлай в бъдещето, се смята за световен ден на "завръщането в бъдещето". Гилдията на сценаристите в Америка включи сценария на филма сред 100-те най-велики на всички времена, Американският филмов институт класира "Завръщане в бъдещето" сред 10-те най-велики фантастики, а гласуване на зрителите и слушателите на BBC го определи като четвъртия най-любим филм на публиката за всички времена.

BACK TO THE PAST

One of the most beloved films of all time turns 40. Little-known facts about Marty McFly, Doc Brown and Einstein the Dog

By KALIN ANGELOV / Photography iSTOCK, ARCHIVE

Exactly 40 years ago, in July 1985, another summer movie timidly began its run on American screens. It was based on a script rejected 40 times by major studios before it was finally realised. Just a month later, the film was already a cultural phenomenon, breaking records for revenue, winning an Oscar and a Hugo. Its main song was at the top of the Billboard charts, and even President Ronald Reagan himself quoted one of the lines in his State of the Union address. Four decades later, its charm has not faded in the least, and the musical inspired by it is a sensation on Broadway and in London's West End. The name of the movie is, of course, "Back to the Future".

THE IDEA CAME FROM A SCHOOL ALBUM

"Back to the Future" is the work of screenwriter Bob Gale and director Robert Zemeckis - friends since their studies together at the USC School of Cinema in 1972. By the early 80s, the two were already a successful tandem, having sold several ideas for films to Universal. The idea for "Back to the Future" came to Gale while visiting his parents and coming across his father's school album. What would it be like, he wondered, if a boy could go back in time and meet his parents as his peers? Gale and Zemeckis, who had meanwhile become famous with "Romancing the Stone", completed the script. But selling it turned out to be quite a complicated task. The manuscript was returned 40 times by all sorts of studios and production companies, mostly with the argument that "time travel films don't make money". Finally, Steven Spielberg,

who was a friend of Gale and Zemeckis, decided to produce it through his company, Amblin. This finally secured the support of the giant Universal.

THE TIME MACHINE WAS INITIALLY... A FRIDGE

The original script underwent many changes before it reached the screens. Initially, the last name of the main character, Marty, was not McFly but McDermott. The time machine was originally supposed to be a room, then a refrigerator. Spielberg finally dropped the idea of a car because this allowed for more dynamic scenes.

The legendary climactic scene with the clock tower being struck by lightning is also not according to the script. Gale and Zemeckis's original idea was to power the time machine at a nuclear test site in Nevada in 1955. They gave up because the filming would have been too expensive.

In the original, Dr. Emmett Brown's pet is not Einstein the dog, but a chimpanzee. However, Universal boss Sid Sheinberg personally insisted on changing this, because "no chimpanzee movie has ever made money." Sheinberg also requested a change of title in a letter - instead of "Back to the Future," the film should be called "Spaceman from Pluto." Steven Spielberg thwarted this by sending him a note back: "Sid, thanks for your most humorous memo. We all got a big kick out of it. Thanks, Steven."

POP STAR MAKES THE FUNNIEST CAMEO

Robert Zemeckis recalls that when he suggested

that composer Alan Silvestri be commissioned to write the music, Spielberg was against it. He only relented when he heard the orchestra rehearse the film's infamous main theme.

The lead song was commissioned from Huey Lewis and the News, but Huey initially refused because he had never written a song for a film. Zemeckis barely convinced him with the promise that he would not interfere in the process and did not want any direct references to the movie in the song. Thus was born The Power of Love, the future number 1 hit on Billboard. Huey Lewis himself has a very funny cameo appearance in the film: he is the music teacher who, at the beginning of the story, hears Marty's school rock band play The Power of Love and rejects it for the school party, saying the band was "just too darn loud". Huey's song was nominated for an Oscar but lost to Lionel Richie's Say You, Say Me. It was overlooked at the Grammy Awards because of the charity recording We Are the World, in which Huey Lewis himself participated.

CHARLIE SHEEN AND JOHNNY DEPP WERE REJECTED

Michael J. Fox, who plays Marty McFly, was Zemeckis' first choice for the role, but the studio rejected him because he was not popular enough and because of his commitment to the TV series Family Ties, which was being filmed at the same time. Charlie Sheen, Johnny Depp and John Cusack auditioned for the role of Marty, but in the

end, the young Eric Stolz was chosen. After six weeks of filming, however, Zemeckis and Gale had to admit that things were not going well. "Eric saw the story not as a comedy, but as a tragedy," Gale recalls. So they went back to the original plan and brought in Michael J. Fox. Michael could not free himself from his television commitment, so for two months, he worked on both productions, sleeping an average of 3 hours a night.

MICHAEL J. FOX HAS PARKINSON'S, BUT GIGS WITH COLDPLAY

After "Back to the Future" and its two sequels, Fox was one of the most popular names in Hollywood. But his further career was incredibly complicated in 1991, when he, only 29 years old, was diagnosed with Parkinson's Syndrome. However, Michael did not despair, created a foundation to fight the disease, continued to act in films and television, and last year even played guitar with Coldplay at the legendary Glastonbury Festival. This October, his autobiography, entitled *Future Boy*, is due to be published.

THE FILM DID NOT SAVE THE DELOREAN CARS

The phenomenal success of "Back to the Future" turned the DMC DeLorean into one of the most recognisable cars on the planet. But this was not enough to save the DeLorean company from bankruptcy. Created by former GM boss John DeLorean, it started very ambitiously with its first model - a sports car with gullwing doors, with pan-

els of unpainted polished steel, and designed by Giorgetto Giugiaro himself. But a series of production, engine, and safety issues sabotaged the project, and the last DMC was built in December 1982, long before the film was released. That didn't stop John DeLorean from sending a thank-you letter to Zemeckis after the premiere.

REAGAN WAS A BIG FAN

Another person who was flattered by *Back to the Future* was then-US President Ronald Reagan, who began his career as an actor in westerns. When he first met Marty in 1955, Dr. Brown asked him who the president was in 1985, and was stunned by his answer. "Ronald Reagan - the actor? Who's the vice president then - Jerry Lewis?" Brown asked. Reagan liked the joke so much that he asked to stop the film and play it again. Later, in his traditional State of the Union address, Reagan used a quote from the film: "Where we're going, we don't need roads."

ON THE SET OF "TO KILL A MOCKINGBIRD"

The special effects in the film were created by Industrial Light and Magic, George Lucas' company that worked on "Star Wars" and "Indiana Jones". And the town of Hill Valley, where the action takes place in 1955, is just a model at Universal Studios. It was not built for "Back to the Future", but actually dates back to 1948, and many other legendary films were filmed there, such as "To Kill a Mockingbird" and "Gremlins".

THE REVENUE WAS COLOSSAL

In its first year on the screen, "Back to the Future" brought in a revenue of 389 million dollars - a monstrous amount for that era, and the best achievement in 1985. Together with the two sequels, the franchise has long since surpassed the 1 billion dollar revenue mark. The first part was nominated for four Oscars and won one, as well as three Saturn Awards and the grand prize for science fiction - Hugo. When it was released on video, the film cost an unheard of \$ 80, and yet it sold over 400,000 VHS tapes and was the most rented title for three years in a row.

THE FOURTH MOST BELOVED FILM IN HISTORY

The film has a cult status today and has inspired not only younger directors such as J. J. Abrams, but also novels (for example, *Ready Player One* by Ernest Cline and its film adaptation by Spielberg), or rock bands such as the English McFly. The famous animated show "Rick and Morty" is actually a parody of "Doc and Marty", the main characters of "Back to the Future". October 21 - the date on which Brown and McFly travel to the future- is considered the world day of "Back to the Future".

The Writers Guild of America included the film's script among the 100 greatest of all time, the American Film Institute ranked "Back to the Future" among the 10 greatest science fiction films, and a BBC audience poll named it the fourth-most-favourite film of all time. ■

БЯГСТВО ОТ ПЛАЖА

ESCAPING THE BEACH

От Интерлакен до Беласица
и от Рига до Каракол: пет
дестинации за прохладна - и
вълшебна - ваканция

Чудесно разбираме, че цяла година сте чакали лятото и морето. Но има и един алтернативен начин да оползотворим отпуската си: начин, който елиминира 40-градусовите жеги, тълпите по плажовете и алчността на ресторантьори и магазинери. Пет дестинации, които са "извън сезона" и които ще ви предложат много повече от приятна прохлада.

From Interlaken to Belasitsa
and from Riga to Karakol: five
destinations for a cool - and
magical - vacation

We understand perfectly well that you have been waiting for summer and the seaside for a whole year. But there is an alternative way to make the most of your vacation: a way that eliminates the 40-degree heat, the crowds on the beaches and the greed of restaurateurs and shopkeepers. Five destinations that are "off season" and that will offer you much more than a pleasant coolness.

ИНТЕРЛАКЕН И ЮНГФРАУ

INTERLAKEN AND JUNGFRAU

Зелени планински ливади, ослепително сини езера и стръмни върхове като фон: районът на Интерлакен в Швейцария от двеста години вдъхновява поети и художници. Тази град, чието име буквално означава "между езерата" (по-точно, между езерата Бриенц и Тун), е сърцето на т. нар. Бернски Оберланд - може би най-живописната част от Швейцария. Тук са най-високите върхове, най-грандиозните ледници и най-очарователните традиционни алпийски селца, с романтично преживящи крави в далечината. През зимата тук е царството на скиорите, разбира се, но през лятото районът е идеален за дълги пешеходни преходи.

Достигането до Интерлакен е много лесно: той е на под 120 км от летището на Цюрих, достъпен както с автомобил, така и с безупречните швейцарски железници. Трудната работа е да решите по кой от множеството чудесни маршрути да тръгнете. Бихме препоръчали региона Юнгфрау, където са едноименният връх, а също и прочутият Айгър. Тук ще откриете и най-красивите швейцарски селца: Венген, Мюрен, Хазлитал, Гринделвалд (откъдето Дж. К. Роулинг е загинала името на един от злодеите си). В някои от тях автомобилите са забранени, така че ще можете да ги видите такива, каквито са били преди век - ако не броим туристите със смартфоните, разбира се.

Преживяването няма да е пълно, ако не покорите и прословутото "моминско седло" - Jungfraujoch. Това е седловина, свързваща върховете Юнгфрау (4158 метра) и Монх (4110 м). Снегът тук не се топи дори и през лятото, атракциите включват гворец от лед и най-високата железопътна гара в Европа (3450 метра).

Ако сте почитатели на колезденето, може вместо това да се впуснете в обиколката на Бахалпзее. Стартът от село Гринделвалд бързо се превръща в доста екстремно изкачване, но по-късно можете да си поотдохнете, а и наградата за усилията е фантастична гледка към езерото Бахалп. Ако не ви се въртят педалите, изберете по-лежерна разходка с лодка из езерото Бриенц. Районът е подходящ и за каяк, рафтинг и парапланеризъм.

Green mountain meadows, dazzling blue lakes and steep peaks as a backdrop: the Interlaken region in Switzerland has inspired poets and artists for two hundred years. This town, whose name means "between the lakes" (more precisely, between Lakes Brienz and Thun), is the heart of the so-called Bernese Oberland - perhaps the most picturesque part of Switzerland. Here are the highest peaks, the most spectacular glaciers and the most charming traditional Alpine villages, with cows grazing romantically in the distance. In winter, it is the kingdom of skiers, of course, but in summer, the area is ideal for long hikes.

Getting to Interlaken is very easy: it is less than 120 km from Zurich airport, accessible both by car and by the impeccable Swiss railways. The hard part is deciding which of the many wonderful routes to take. We would recommend the Jungfrau region, home to the eponymous peak, as well as the famous Eiger. Here you will also find the most beautiful Swiss villages: Wengen, Mürren, Hazlital, Grindelwald (from which J.K. Rowling got the name of one of her villains). In some of them, cars are banned, so you can see them as they were a century ago - if we don't count tourists with smartphones, of course.

The experience will not be complete if you don't conquer the famous "maiden's saddle" - Jungfraujoch. This is a saddle connecting the peaks of Jungfrau (4158 meters) and Monch (4110 meters). The snow here does not melt even in summer. Attractions include an ice palace and the highest railway station in Europe (3450 meters).

If you are a fan of cycling, you can instead embark on the tour of the Bachalpsee. The start from the village of Grindelwald quickly turns into a rather extreme climb, but later you can take a break, and the reward for your efforts is a fantastic view of Lake Bachalp. If you don't feel like pedalling, choose a more leisurely boat trip across Lake Brienz. The area is also suitable for kayaking, rafting and paragliding.

РИГА И АР НУВО RIGA AND ART NOUVEAU

В списъка на страните с най-ниските средни годишни температури Латвия заема почетното 12-о място. Дори през юли и август средната дневна температура е около 22-24 градуса. Но прохладата далеч не е единственият аргумент в полза на Рига като дестинация.

Този близо хилядолетен град някак все остава в сянка - вероятно защото през почти цялата си история е бил под нечия чужда власт. През XVII век идват шведите, после - Руската империя. На два пъти Рига е под германска окупация, и на два пъти - под съветска (за 48 години). Всъщност в новата история Латвия е била независима държава само между 1918 и 1940, и от 1990 насам. Затова и все още малко хора са открили особения чар на този град.

Неговият стар център ще ви напомни за Амстердам или Хамбург със своите павирани улици, старинни фасади и множество бирарии и барове. Но най-интересното нещо в Рига датира от по-скорошна епоха: така нареченият Ар-Нуво квартал. В началото на XX век градът е преобразен от цяло поколение талантиливи архитекти; сградите от този период тук са сред най-добрите образци на стила ар нуво в света. Разходете се по улица Alberta, сърцето на този район, и дори надникнете в специалния Музей на Ар Нуво, който се намира в дома на архитекта Константин Пешкенс. Ако ви вълнува по-мрачната страна на новата история, прибавете към плановете си и Музея на окупацията, чиято експозиция - без да преувеличаваме - ще ви разтърси.

Рига предлага и немалко възможности за едномеденни екскурзии. Близкият (на 25 км) морски курорт Юрмала очарова с плажове, борови гори и още една солидна доза Ар Нуво архитектура. С влак пътуването отнема само половин час.

Прямта дестинация е и националният парк Гауя, с площ близо 1000 квадратни километра, където ще се нагледате не само на живописни гори и интересни животни, но и на множество старинни замъци, крепости и палати, като например замък Тураида. Малко по-далеч, на около час с автомобил от Рига, се намира и дворецът Рундале - спиращ дъха бароков комплекс, дело на прочутия италиански архитект Бартоломео Растрели.

In the list of countries with the lowest average annual temperatures, Latvia takes an honorable 12th place. Even in July and August, the average daily temperature is around 22-24 degrees. But the coolness is far from the only argument in favor of Riga as a destination.

This nearly thousand-year-old city somehow remains in the shadows - probably because for almost its entire history it has been under someone else's rule. In the 17th century, the Swedes came, then the Russian Empire. Riga was occupied twice by Germany, and twice by the Soviets (for 48 years). In fact, in modern history, Latvia was an independent state only between 1918 and 1940, and since 1990. That may partly explain why few people have yet discovered the special charm of this city.

Its old centre will remind you of Amsterdam or Hamburg with its cobblestone streets, old facades and numerous beer halls and bars. But the most interesting thing in Riga dates back to a more recent era: the so-called Art Nouveau district. At the beginning of the 20th century, the city was transformed by a whole generation of talented architects; the buildings from this period here are among the best examples of the Art Nouveau style in the world. Walk along Alberta Street, the heart of this area, and even take a look at the special Art Nouveau Museum, which is located in the house of architect Konstantins Peskens. If you are interested in the darker side of modern history, add the Museum of Occupation to your plans. The exhibition there will shake you, without exaggeration.

Riga also offers many opportunities for day trips. The nearby (25 km) seaside resort of Jurmala charms with beaches, pine forests and another solid dose of Art Nouveau architecture. The train journey takes only half an hour.

Another pleasant destination is the Gauja National Park, with an area of nearly 1000 square kilometers, where you will see not only picturesque forests and interesting animals, but also numerous ancient castles, fortresses and palaces, such as Turaida Castle. A little further, about an hour by car from Riga, is the Rundale Palace - a breathtaking Baroque complex, the work of the famous Italian architect Bartolomeo Rastrelli.

БЕЛАСИЦА И КОНГУР BELASITSA AND KONGUR

Изборът на планини, в които да избягате от летния пек, за щастие е изобилен в България. Езерата на Рила, ефектните била на Пирин, водопадите на Стара планина, зелените пасбища на Родопите: всяка от популярните български планини си заслужава времето и усилията. Но тук ще обърнем внимание на една от не толкова популярните.

За огромното мнозинство българи планината Беласица е само последната гледка преди границата с Гърция - но те не знаят какво пропускат. Тази стръмна стена, която задържа топлия средиземноморски въздух от южната си страна, е в същото време едно от най-богатите на животни и растения кътчета от България. Климатът е далеч по-мек, отколкото в останалите български планини, и това ви дава шанс да се разходите сред разкошни кестенови, дъбови и букови гори на височина, на която другаде растат само изголилни.

Най-високата точка е връх Радомир, 2029 метра над морското равнище, но спокойно можете да се задоволите и с Конгур (1951 метра). Обичайната отправна точка е хижа Конгур, до която сравнително спокойно се стига с автомобил, макар втората половина от 15-километровия път от Петрич да е без асфалт. В хижата можете и доста вкусно да похапнете.

Оттук до Конгур водят една пряка и добре обозначена, но доста стръмна пътека, и черен път, който криволичи и удвоява дистанцията, но пък е по-полегат. При умерено темпо изкачването до върха ще ви отнеме към два - два и половина часа. Оттук, ако искате, можете да продължите по билото и до първенеца Радомир. Но и гледката от Конгур е напълно достатъчна: на север се вижда цялата долина на Струмишница с град Петрич. На юг е изкуственото езеро Керкини. Можете просто да слезете по пътеките от южната страна и да опитате биволски кебап в легендарната гостилница на жп-гарата във Вирония. Но и само гледката от върха е напълно достатъчна награда за изкачването.

The choice of mountains to escape the summer heat is fortunately plentiful in Bulgaria. The lakes of Rila, the spectacular peaks of Pirin, the waterfalls of the Stara Planina, the green pastures of the Rhodopes: each of the popular Bulgarian mountains is worth the time and effort. But here we will pay attention to one of the less popular.

For the vast majority of Bulgarians, Belasitsa Mountain is just the last sight before the border with Greece - but they do not know what they are missing. This steep wall, which retains the warm Mediterranean air on its southern side, is at the same time one of the richest in animals and plants in Bulgaria. The climate is far milder than in other Bulgarian mountains, and this gives you the chance to walk among magnificent chestnut, oak and beech forests at a height where only conifers grow elsewhere.

The highest point is Radomir Peak, 2029 meters above sea level, but you can also easily make do with Kongur (1951 meters). The usual starting point is Kongur Hut, which is relatively easy to reach by car, although the second half of the 15-kilometer road from Petrich is unpaved. You can also have a delicious meal at the hut.

From here to Kongur there is a direct and well-marked, but also quite steep path, and a dirt road that winds and doubles the distance, but is more gentle. At a moderate pace, the climb to the top will take you about two to two and a half hours. From here, if you want, you can continue along the ridge to the top of Radomir. But the view from Kongur is quite sufficient: to the north you can see the entire Strumishnitsa Valley with the town of Petrich. To the south is the artificial Kerkin Lake. You can simply descend the paths on the south side and try a buffalo kebab at the legendary Vironeia Railway station tavern. But the view from the top alone is more than enough reward for the climb.

АБЪРДИЙН И ЛОХ НЕС ABERDEEN AND LOCH NESS

Абърдийн, Сребърният град, е населен вече 6,000 години, но в ерата на туризма винаги е бил в сянката на Единбург и Глазгоу. Незаслужено, защото третият най-голям град на Шотландия има свой собствен чар - а и, донякъде неочаквано, се утвърди като културната столица на страната.

Но главната причина да дойдете на това място е, за да го напуснете. И по-точно - за да го използвате като отправна точка към прословутите шотландски Highlands, горнопланински земи. Тази неописуемо живописна пустош обхваща 40,000 квадратни километра - повече от една трета от България - и може да ви предложи множество красиви преживявания в добавка към традиционно прохладните температури. Тук е най-високият връх във Великобритания, Бен Невис, а също и прочутото езеро Лох Нес с предполагаемото мистериозно чудовище. От езерото извира едноименната река Нес, която се влива в морето край Инвърнес. Изкачването по течението ѝ е една от най-живописните разходки в региона. Можете да го направите пеш или дори на колело (с малко повече усилия). Можете, разбира се, да дебнете и чудовището - с нисък шанс за успех, меко казано, но със сериозен потенциал за забавление. За целта можете да се качите на лодка край шлюза Дохгарок, в долния край на езерото. Обиколката продължава между един и три часа, а водите на езерото обикновено са спокойни и не биха разстроили и най-чувствителния стомах. Лох Нес ви дава и редкия шанс да отседнете в истински средновековен шотландски замък - датиращият от XVI век Алдури се отдава под наем.

Недалеч от Инвърнес (административния център на Хайлендс) в посока изток ще откриете Кулодън - не само очарователно на вид, но и наситено с история градче. Тук през 1746 Хубавия принц Чарли, претендент за трона, и привържениците му оказват последен отчаян отпор на редовната английска армия. Ако уцелите момента, може да видите дори възстановка на битката. А след това ще ви остане време и за най-голямата атракция на Шотландия - дестилериите за уиски. На по-малко от час път от Инвърнес се намират легендарни производители като Glenmorangie, Dalmore и The Singleton.

Aberdeen, the Silver City, has been inhabited for 6,000 years, but in the age of tourism, it has always been in the shadow of Edinburgh and Glasgow. Undeservedly so, because Scotland's third largest city has its own charm - and, somewhat unexpectedly, has established itself as the country's culinary capital.

But the main reason to come here is to leave. Or rather, to use it as a starting point for the famous Scottish Highlands. This indescribably picturesque wilderness covers 40,000 square kilometres - more than a third of Bulgaria - and can offer you a multitude of beautiful experiences in addition to the traditionally cool temperatures. Here is the highest peak in Britain, Ben Nevis, and also the famous Loch Ness lake with the alleged mysterious monster. From the lake rises the eponymous River Ness, which flows into the sea near Inverness.

Climbing its course is one of the most picturesque walks in the region. You can do it on foot or even by bike (with a little more effort). You can, of course, also stalk the monster, with a low chance of success, to put it mildly, but with serious potential for fun. For this purpose, you can board a boat at the Dochgaroch Lock, at the lower end of the loch. The tour lasts between one and three hours, and the waters of the lake are usually calm and would not upset even the most sensitive stomach. Loch Ness also gives you the rare chance to stay in a real Scottish castle - the 16th-century Aldurie is available for rent.

Not far from Inverness (the administrative centre of the Highlands) to the east, you will find Culloden - not only charming in appearance, but also steeped in history. Here in 1746, Bonnie Prince Charlie, a pretender to the throne, and his supporters made a last desperate stand against the regular English army. If you catch the moment, you may even see a reenactment of the battle. And then you will have time for Scotland's biggest attraction - the whiskey distilleries. Less than an hour from Inverness are legendary producers such as Glenmorangie, Dalmore and The Singleton.

КАРАКОЛ И ТЯН ШАН

KARAKOL AND TIAN SHAN

Една госта по-екзотична, но спокойна и безопасна дестинация. За повечето българи Киргизстан си остава загадка: някога най-затъмнената от съветските републики, а днес - една от най-малко познатите страни в Азия. Политическата география я е замиснала между Китай, Казахстан, Узбекистан и Таджикистан. Физическата - между две гигантски планински вериги: Тяншан на изток и Памир на югозапад. Това е страна на планини, на реки и на хиляди фантастично красиви езера. Иначе казано, Киргизстан обещава да е едно от последните големи приключения, останали ни в епохата на low-cost полетите и инстаграм туристите.

Столицата Бишкек е чист и зелен, но не кой знае колко красив град в съветски стил. Може да ви послужи само като отправна точка към Каракол - на източния бряг на огромното езеро Ъсък-кул. Наричан в миналото Пржевалск, този град също няма да ви впечатли с архитектура, но тук е стартят на някои от най-впечатляващите преходи из планините Тян Шан. И също добър повод да се запознаете с киргизката кухня. Традиционните номадски ястия - като курдак (овнешко месо, задушено с картофи и лук) или бешбармак (варено месо с конски колбас и едро нарязана юфка) - са замислени по-скоро да дават енергия, отколкото удоволствие на небцето. Но местната кухня е черпила вдъхновение от китайци, узбеки и много други народи, така че храната е разнообразна, приготвена от пресни продукти и в по-голямата си част - много вкусна.

Тук могъщият Тян Шан е прорязан от безброй речни долини, коя от коя по-красиви. Във всяка ще намерите уютни лагери от юрти, където срещу госта скромно заплащане можете да пренощувате и да се нахраните. И да пояздите - конете тук са неотменна част от живота и са буквално навсякъде. Но можете да ходите и пеш. Долината при селцето Джетъ Огуз крие живописния водопад Девичи коси. Тази при Барскоон е била база на съветските космонавти и има паметник на Гагарин. Но най-голямата забележителност тук е самата природа: колосални планини, чисти като слъза планински езера, каньони с марсиански пейзажи. Само побързайте, преди нискотарифните превозвачи да са го открили.

A much more exotic, but calm and safe destination. For most Bulgarians, Kyrgyzstan remains a mystery: once the most remote of the Soviet republics, and today, one of the least known countries in Asia. Political geography has squeezed it between China, Kazakhstan, Uzbekistan and Tajikistan. Physical - between two giant mountain ranges: Tian Shan in the east and Pamir in the southwest. This is a country of mountains, rivers and thousands of fantastically beautiful lakes. In other words, Kyrgyzstan promises to be one of the last great adventures left to us in the era of low-cost flights and Instagram tourists.

The capital Bishkek is a clean and green, but not very beautiful city in the Soviet style. So you should leave for Karakol, on the eastern shore of the huge Ussuk-Kul Lake. Formerly called Przhevalsk, this city won't impress you with its architecture either, but it's the starting point for some of the most impressive treks in the Tian Shan mountains. It's also a good opportunity to get acquainted with Kyrgyz cuisine. Traditional nomadic dishes - such as kurdak (mutton stewed with potatoes and onions) or beshbarmak (boiled meat with horse sausage and coarsely chopped noodles) - are designed to give energy rather than please the palate. But the local cuisine has drawn inspiration from the Chinese, Uzbeks and many other peoples, so the food is diverse, made from fresh products and, for the most part, very tasty. Here, the mighty Tian Shan is cut through by countless river valleys, each more beautiful than the other. Everywhere you will find cosy yurt camps, where you can spend the night and eat for a fairly modest fee. And go for a ride - horses are an integral part of life here and are literally everywhere. But you can also go on foot. The valley near the village of Jety Oguz hides the picturesque Devichi Kosi waterfall. The one near Barskoon was a base for Soviet cosmonauts and has a monument to Yuri Gagarin. But the biggest attraction here is the nature itself: colossal mountains, crystal-clear mountain lakes, and canyons with Martian landscapes. Just hurry up, before the low-cost carriers have discovered it.

STS. CONSTANTINE AND HELENA RESORT

ENJOY THE BULGARIAN BLACK SEA COAST LIKE NEVER BEFORE.

STUNNING SEA-VIEWS • HEALING THERMAL WATERS • CENTURIES-OLD NATURE • PREMIUM ACCOMMODATION

Explore more at:

www.visitstconstantine.bg

ПОСЛЕДЕН ПИСЪК

Пет коктейла, под чието знак ще мине лято 2025

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография iSTOCK

Фанатичното следване на модата при облеклата изпразва джобовете ви и запълва сметниците по цялата планета с милиони тонове ненужни парцали. Но има и една мода, чието следване не вреди на никого, освен на собствената ви глава,

ако попрекалите. Това е, разбира се, модата на летните коктейли. Всяко лято си има своите популярни напитки, които, благодарение на социалните медии, са вече със статута на глобални тенденции. Ето напитките, които са на мода през лято 2025.

NAKED & FAMOUS

Популярното американско издание Delish вече обяви своя коктейл на лято 2025 след мащабно проучване сред бармани. Името му е Naked & Famous (голи и известни), което все пак е малко по-благоразлично от коктейла на 2024, който се казваше Porn Martini.

Naked & Famous е донякъде подобен на "Маргарита", но с доста по-сложен вкус. Той комбинира равни части мескал, жълт ликьор шартрьоз, "Аперол" и сок от лайм. Сладостта на шартрьоза, леката горчивина на аперола и острите нотки на лайма укротяват малко силния опушен вкус на мескала.

Съвсем доскоро мескалът бе слабо известен извън родното си Мексико - и дори малкото, което се чуваше за него, обикновено беше грешно. Като например устойчивия мит, че мескалът съдържа халюциногена мескалин. Или че той е просто допълнително опушена текила. Двете най-популярни спиртни напитки на Мексико действително са роднини, но по обратна линия: текилата е произлязла от мескала. А той на свой ред се е родил през XVI век, когато испанците започнали да внасят в колонията си в Централна Америка работници от Филипините. Те донесли със себе си своите уреди за дестилация на кокосова ракия. А местните жители в Мексико започнали да варят с тях алкохол от ферментиралата сърцевина на кактуса агаве. Има около 30 вида такива кактуси. Текилата се прави от синьо агаве, а от всички останали видове (примерно еспагин,

арокеньо, сириал) се прави мескал. За разлика от уискито и коняка, мескалът не старее добре - с времето деликатните растителни нотки изчезват. Затова за предпочитане е младият мескал-jooven. Вкусът варира и според вида на използвания кактус, и според съдовете - произведеният в медни съдове има по-мек вкус, този от глинени е землист и опушен, и изисква привикване. Само от 2020 до 2024 експортът на мескал от Мексико е пораснал със 170%.

HUGO SPRITZ

Aperol Spritz бе неоспоримият господар на летните борове в последното десетилетие - до такава степен, че стана банален. Но можете да го замените с модния Hugo Spritz, който предлага по-деликатен и интересен вкус благодарение на комбинацията между просеко, ликьор от бъз, мента и газирана вода. И лимон, по желание.

Spritz, за чието популяризиране в България главната заслуга носи незабрави-

мият Стефан Данаилов, е италиански коктейл с немско име. Мистерията е лесна за разбулване: комбинацията се родила през XIX век, когато североизточните области на Италия, родина на просекото, били под австрийска власт. Италианските вина се оказали твърде силни за австрийските войници и офицери, които молили кръчмарите да им впръснат (spritzen) и малко вода в чаши-те. В днешния си вид шприцът се родил през 1920 във Венеция като комбинация от просеко, газирана вода и популярния

местен горчив аперитив Select.

Днес най-популярните шприцови несъмнено са тези с Aperol или Campari. Но в североизточна Италия все още можете да си поръчате и така наречения "бял шприц" (Spritz bianco) - само просеко и сода, като оригинала, сервиран някога на австрийците.

ПРЕЧИСТЕНИ КОКТЕЙЛИ

Да добавиш малко топло мляко към коктейла си не звучи като най-привлекателната рецепта срещу летните жеги.

Но всъщност това е изпитана технология, която отнема по-острите вкусове в напитката, и подсилва по-деликатните. Идеята е, че млекото ще се съсири под влияние на киселинните съставки на коктейла. После остава само да прецедите твърдите остатъци от този процес, и получавате "пречистен коктейл". Въпреки усложненията и дългото време, необходимо за приготвянето им, пречистените коктейли стават все по-популярни.

Но всъщност те не са ново откритие:

за пръв път процедурата е описана още през XVIII век от легендарната Мери Рокет.

Всъщност няма пречки да си приготвите пречистен коктейл и у дома. Млекото трябва да е около една четвърт от обема на вече смесения коктейл, и не бива да е много студено, защото това ще забави процеса. Задължително добавете коктейла към млекото, а не обратното. Оставете сместа в хладилника за половин-един час, и дори за цяла нощ, ако имате търпение. После

старателно прецедете. На снимката е пречистената версия на класическия английски млечен пунш - комбинация от лимони, портокали, ананас, захар, зелен чай, подправки, бренди, ром и капки ароматен ликьор. След пречистването трайността на напитката се повишава значително.

МИЧЕЛАДА

Bloody Mary - Кървавата Мери - ни най-малко не е започнал да излиза от мода, но той не е типичният летен коктейл. В Мексико обаче се е родила една още по-пикантна алтернатива, наречена "мичелада".

Според легендата, това е станало около 1960 в град Сан Луис Потоси. Местният жител Мичел Еспер имал навика да поръчва бирата си в голяма чаша с добавени лайм, сол и лимон - сякаш е лимонада. Постепенно все повече от съгражданите му започнали също да искат от "Лимонадата на Мичел", и така се родила мичеладата.

В съвременния си вариант тя съдържа добре изстудена бира, лайм, подправки и пикантни сосове. Какви точно сосове, е ваш личен избор. Най-популярната в Мексико Сити версия използва лют сос и лют чушлета. Но има и варианти със сос Worcester, със соев сос, с Tajin, със стръкчета целина. Дайте воля на въображението си.

МОХИТО

Има и летни коктейли, които никога няма да излязат от мода - и мохито е на челно място сред тях. Точният момент на появата му не е известен, знаем само, че това е станало на остров Куба. Още през XVII век там смесвали ром и сок от лайм като предпазно средство срещу дизентерия и скорбут. Ментата и захарта се добавяли да смекчат вкуса. През XX век коктейлът вече съществувал в съвременния си вид и под съвременното си име, и според легендата бил любимата напитка на Ърнест Хемингуей (повечето му биографи оспорват това).

Класическата рецепта изисква именно бял ром, резенчета лайм, листа от мента, тръстиков захар и сода. Но има и безброй алтернативи - какво казваше един легендарен лондонски барман, човек не може да сгреси с лайм и мента. Има мохито с диня, с пасион фрукт, с печен ананас... А една особено любопитна версия всъщност е някъде по средата между Mojito и Moscow Mule. Наречена Gin Gin Mule, тя е дело на прочутата барманка Огри Сондърс и замества рома с джин, а содата - с джинджифилова бира.

TRENDY GLASSES

Five cocktails that will rule the bars during summer 2025

By KALIN ANGELOV / Photography iSTOCK

Fanatic following of fashion in clothes empties your pockets and blocks landfills all over the planet with millions of tons of unnecessary rags. But there is also a fashion, the following of which does no harm to anyone (except your own head, if you overdo it). This is, of course, the fashion of summer cocktails. Every summer has its popular drinks, which, thanks to social media, already have the status of global trends. Here are the drinks that are in fashion in summer 2025.

NAKED & FAMOUS

The popular American publication Delish has already announced its cocktail of the summer 2025 after a large-scale survey among bartenders. Its name is Naked & Famous, which is still a little more decent than the cocktail of 2024, called Porn Martini.

The Naked & Famous is somewhat similar to the Margarita, but with a much more complex flavour. It combines equal parts mezcal, yellow chartreuse, Aperol, and lime juice. The sweetness of the chartreuse, the slight bitterness of the Aperol, and the sharp notes of the lime temper the somewhat strong smoky flavour of the mezcal.

Until recently, mezcal was little known outside its native Mexico, and even the little that was heard about it was usually wrong. Like the persistent myth that mezcal contains the hallucinogen mescaline. Or that it's just extra-smoky tequila.

Mexico's two most popular spirits are indeed related, but in reverse: tequila originated from mezcal. And mezcal itself was born in the 16th century, when the Spanish began importing workers from the Philippines to their Central American colonies. The Filipinos brought with them their equipment for distilling coconut brandy. And the natives of Mexico began to brew alcohol from the fermented core of the agave cactus. There are about 30 types of such cacti. Tequila is made from blue agave, and mezcal is made from all other types (for example, espadín, agave o, and srial). Unlike whiskey and cognac, mezcal does not age well - over time, the delicate plant notes disappear. Therefore, young mezcal - joven - is preferable. The taste varies depending on the type of cactus used, and on the vessels - the one made in copper vessels has a milder taste, the one made in clay pots is earthy and smoky, and requires getting used to. From 2020 to 2024 alone, the export of

mezcal from Mexico grew by 170%.

HUGO SPRITZ

Aperol Spritz was the undisputed master of summer bars in the last decade, to the point that it became banal. But you can replace it with the trendy Hugo Spritz, which offers a more delicate and interesting taste thanks to the combination of prosecco, elderflower liqueur, mint and sparkling water. And lemon, if desired.

Spritz, for whose popularization in Bulgaria the main merit goes to the unforgettable actor Stefan Danailov, is an Italian cocktail with a German name. The mystery is easy to unravel: the combination was born in the 19th century, when the northeastern regions of Italy, the homeland of prosecco, were under Austrian rule. Italian wines turned out to be too strong for Austrian soldiers and officers, who asked the pub owners to spray (spritzen) a little water into their glasses. In its current form, the spritz was born in 1920 in Venice as a combination of prosecco, sparkling water and the popular local bitter aperitif Select.

Today, the most popular spritzes are undoubtedly those with Aperol or Campari. But in northeastern Italy, you can still order the so-called "white

spritz" (Spritz bianco) - just prosecco and soda, like the original once served to the Austrians.

CLARIFIED COCKTAILS

Adding a little warm milk to your cocktail may not sound like the most appealing way to beat the summer heat. But it's actually a tried-and-true technique that takes away the sharper flavours in your drink and enhances the more delicate ones. The idea is that the milk will curdle under the influence of the cocktail's acidic ingredients. Then all you have to do is strain the solid residue from this process, and you get a "clarified cocktail." Despite the complications and the long time it takes to prepare them, clarified cocktails are becoming increasingly popular. But they're not a new discovery: the procedure was first described in the 18th century by the legendary Mary Rocket.

You can easily prepare a clarified cocktail at home. The milk should be about a quarter of the volume of the already mixed cocktail, and it shouldn't be too cold, as this will slow down the process. Be sure to add the cocktail to the milk, not the other way around. Leave the mixture in the refrigerator for an hour or even overnight, if you have the patience. Then strain thorough-

ly. The photo shows a purified version of the classic English milk punch - a combination of lemons, oranges, pineapple, sugar, green tea, spices, brandy, rum and drops of aromatic liqueur. After purification, the durability of the drink increases significantly.

MICHELADA

Bloody Mary has not gone out of fashion in the least, but it is not the typical summer cocktail. However, in Mexico, an even spicier alternative was born, called "michelada".

According to legend, this happened around 1960 in the city of San Luis Potosí. Local resident Michel Esper had a habit of ordering his beer in a large glass with lime, salt and lemon added - as if it were lemonade. Gradually, more and more of his fellow citizens also started asking for "Michel's Lemonade", and thus the michelada was born.

In its modern version, it contains well-chilled beer, lime, spices and spicy sauces. What sauces exactly? This is your personal choice. The most popular version in Mexico City uses hot sauce and chilli peppers. But there are also variants with Worcester sauce, soy sauce, Tajín, and celery stalks. Let your imagination run wild.

MOJITO

There are summer cocktails that will never go out of style - and the mojito is at the forefront among them. The exact moment of its appearance is not known, we only know that it happened on the island of Cuba. As early as the 17th century, rum and lime juice were mixed there as a preventive measure against dysentery and scurvy. Mint and sugar were added to soften the taste. In the 20th century, the cocktail already existed in its modern form and under its modern name, and according to legend, it was Ernest Hemingway's favorite drink (most of his biographers dispute this).

The classic recipe calls for white rum, lime slices, mint leaves, cane sugar and soda. But there are countless alternatives - as a legendary London bartender once said, you can't go wrong with lime and mint. There's a watermelon mojito, a passion fruit mojito, a roasted pineapple mojito... And one particularly curious version is actually somewhere in between a Mojito and a Moscow Mule. Called the Gin Gin Mule, it's the brainchild of the famous bartender Audrey Saunders and replaces the rum with gin and the soda with ginger beer.

СТУДЕНИ ПО ХАРАКТЕР

Гаспачото и тараторът идват от различни култури и различни продукти - но са еднакво спасителни в жегите

Текст ЯСЕН БОЙЧЕВ / Фотогарафия iSTOCK

Лятната жегу неизменно събужда в съзнанията ни образа на нещо свежо и леко на вкус, но приятно пикантно, нещо с краставица и чесън. Какво друго освен студен таратор? Или пък гаспачо? Не че това са единствените възможни студени летни супи - има и разни охлаждащи версии на украинските боршоуе или на френската вишисоаз - но при таратора и гаспачото особеното е, че са студени "по душа" - тоест продуктите не преминават през никаква термична обработка.

ГАСПАЧО Е ТРАДИЦИОННО лятно ястие за горещата Андалусия. Прави се от домати, краставици, зелени чушки, чесън, хляб и зехтин, и отдавна е признато за световен принос в областта на супите. Както обичайно се случва при паметниците на кулинарната култура, неговата история е колкото стара, толкова и неясна. Преди да бъде това, което е днес, гаспачото е било нещо друго - съвсем различно и пак вкусно, но без домати и чушки (тези зарзавати са донесени след откриването на Америка, а за гаспачото се твърди, че е измислено много преди това). Според някои версии предколумбовото гаспачо се е казвало Ajo blanco и го правели от хляб, зех-

тин, бадеми, чесън, оцет и сол. Днес тази супа все още е популярна в Малага, но към споменатите продукти там добавят и зърна от зелено грозде. А край Ронда я има във версия с козе кисело мляко - доста близка до нашия таратор, но с бадеми вместо краставици.

Някои са склонни да търсят историческите корени на това ястие в римската гревност, докато други приемат, че то е по-скоро част от кулинарното наследство, завещано от маврите и евреите.

В отделните испански провинции гаспачото е познато в множество разновидности, а към това и чужди готвачи са добавили свои хрумвания. Модерното гаспачо е разнообразно (както, впрочем и модерният таратор, но за това по-нататък). Може да е зелено (от зелени домати) или с патладжан, с диня или с краставици и авокадо, или с нещо друго. Може да е леко люто или да е сладко, защото в някои рецепти има и захар.

КЛАСИЧЕСКОТО АНДАЛУСКО гаспачо се прави в хаван. Същия като хавана в известната картина на Веласкес „Христос в дома на Марта и Мария“ (1618). Сухият хляб се ма-

чка заедно с чушките, чесъна и краставицата. След това се добавят обелените домати, после зехтин и накрая оцет. Доматите предварително се претриват през цедка, за да няма семки в супата, но в домашни условия тази операция може и да се пропусне. Гаспачото пак е вкусно. Днес кухненският блендер замества хавана, но и от това гаспачото не губи.

Според някои изследователи особен принос за популяризирането на гаспачото извън Андалусия е имала жената на последния френски император Луи Бонапарт (1852-1870) Еухения де Монтихо. Традицията във френския владетелски двор да се вземат за жени чуждоземки, които да носят като зестра и нещо вкусно за ядене, започнала три века по-рано с брака между Анри II и Катерина Медичи (тя научила французите да ягат артишок, броколи, спанак и сладолед, както и да използват вилици вместо три пръста). Според други заслугите на испанката са силно преувеличени, тъй като до 30-те години на миналия век андалуското гаспачо е било напълно или почти неизвестно в северните испански области.

ДОРИ ПРОИЗХОДЪТ НА ДУМАТА газрасчо е неясен. Някои етимолози смятат, че е произходна от думата сасра, с арабски корен, която значи парченца, корички. Според други идва от газас, което на иврит означава разчупвам на парченца. Трети са склонни да търсят произхода в предримската иберийска древност, тъй като историята на това ястие, както стана ясно, е много стара, прави се от незапомнени времена. Като важен национален символ гаспачото трайно се е настанило в контактната зона между испанската и чуждите култури. Устойчив хумористичен сюжет е чужденецът, обикновено важен и с претенции, дошъл някъде от хладния англосаксонски север, който се мръщи пред студеното гаспачо и очаква да му го стоплят.

КОГАТО БЪЛГАРИН СЛУША ВИЦ, обикновено се оказва, че го знае по друг начин и бърза да си го разкаже. Същото е и с таратора. Освен класическата рецепта със ситно нарязани обелени краставици, счукан чесън, ситно нарязан копър, разрежено с вода кисело мляко, сол, зехтин и счукани орехи, има много други, стари и модерни разновидности на това класическо за нашите географски ширини ястие. Сякаш най-важният въпрос е какво друго може да се сложи в таратора или пък какво да се махне от класическата рецепта и той пак да си остане таратор. Интерпретативната свобода отваря нови и нови възможности, нови хоризонти пред тази класическа българска студена лятна супа. В интернет е пълно с рецепти за нови

версии на таратора. Някои добавят като тайна съставка стрит джоджен или черен пипер. Има също екстравагантни хрумвания за таратор от настъргани моркови, с коприва вместо с краставици или пък от краставици, предварително накуснати в узо. Може да се сложи и фино нарязан стрък от целина, макар че някои намират това за перверзно. Понякога се добавя малко стрит сух сминдух. Със сигурност вариантът с авокадо вместо краставица би бил интересен. Има също версии с варени яйца и сирене. Тъй като киселото мляко не винаги е кисело, а балансираният вкус на добрия таратор иска киселина, някои му добавят оцет. Но може да се приложи и друга хитрост.

Млякото да се разреде с газирана вода. Тя придава леко резлив привкус. И това едва ли е крайт в развитието на таратора. Погодирам, че може да се направи и таратор с ягоди. Така ястието би премнало от зоната на супите в зоната на десертите. Отделно сред ценителите на това ястие вървят и полемики относно самото приготвяне – дали орехите да са печени, или сурови, колко ситно да е нарязана краставицата, дали зехтинът да се сложи в началото, или в края. Демократичните процеси в България през 90-те години внесоха една допълнителна иновация – появи се таратор в чаша. Иначе традиционно се сервира супена чиния или паница.

ИСТОРИЯТА НА ТАРАТОРА по българските земи отвежда към Късното средновековие. Може и да е по-стар, но как е бил приготвен за първи път, не е ясно. През XVI-XVII век едно подобно ястие често се споменава от западни пътешественици, пътували през нашите земи. Наричат го „оксигала“ и го оп-

исват като кисело мляко, разбито с вода и чесън. В повечето балкански и ориенталски страни има някакви местни варианти, например салатата „гзасзики“ в Гърция. В Турция наричат таратора „джаджък“ (оттам идва и думата гзасзики), а таратор казват на един сос от чесън, кисело мляко и счукани яйца (орехи, лешиници или бадеми), който поднасят с риба. Самата дума „таратор“ е персийска, поради което историците смятат, че и самото ястие е пренесено по нашите земи от Персия, като по пътя и още повече с времето е претърпяло известни промени и развитие. Така тараторът е станал български, независимо че е познат по целите Балкани, а също и в Кипър.

В РЕЧНИКА НА НАЙДЕН ГЕРОВ думата „таратор“ е обяснена като „студена чорба от краставици, чеснов лук, орехи и оцет“. В Иран и днес се приготвя подобна студена супа от кисело мляко, краставици, чесън и черен пипер, но вместо копър ѝ слагат пресен джоджен, а понякога добавят също орехи и стафиди. В стари рецепти от разни краища на България се срещат различни варианти на таратора. В миналото някъде са го правили с вода и оцет вместо мляко, другаде са му слагали хляб или маруля. В общи линии и тараторът като гаспачото в миналото е минавал за сиромашко ястие, а сиромашките ястия обикновено се правят от каквото има. Времето е изгладило тези различия и постепенно през 60-те години се е наложил един общоприет стандарт за таратор, описан по-горе. С което развитието му не е спряло, както личи от многобройните усилия нещо в него постоянно да се променя. Светът постоянно се развива, променя се за добро или не и явно нито тараторът, нито гаспачото могат да останат назад. ■

ОБНОВЕНИЯТ Dnes.BG

Dnes.bg

www.dnes.bg

COLD BY NATURE

Gazpacho and tarator come from different cultures and different products - but are equally lifesavers in the heat

By YASEN BOYCHEV / Photography iSTOCK

Summer heat always conjures up the image of something that is fresh and light, yet piquant in taste, something with cucumbers and garlic. What, if not cold tarator? Or perhaps gazpacho? Not that these are the only possible cold summer soups - there are various refreshing variations of Ukrainian borscht or the French Vichyssoise - but the characteristic feature of tarator and gazpacho are that they are cold to start with, i.e. the ingredients are not cooked.

GAZPACHO IS A TRADITIONAL summer dish in hot Andalusia. It is made of tomatoes, cucumbers, green bell peppers, garlic, bread and olive oil, and has long been recognized as a global contribution to soups. As usually happens with monuments of culinary culture, its origin is as old as it is uncertain. Before becoming what it is today, gazpacho was something quite different and equally tasty, but without tomatoes and peppers (these vegetables were brought to Europe after the discovery of America, and gazpacho is claimed to have been invented long before that). According to some versions, the pre-Columbus gazpacho was called *ajoblanco* and was made of bread, olive oil, crushed almonds, garlic, vinegar and salt. This soup is still popular in Malaga, where green grapes are added to it. Near Ronda you

also get a variation with goat's yoghurt - pretty close to our own tarator, but with almonds instead of cucumbers.

Some believe that the historical roots of this dish date back to Roman times, others consider it to be part of the cultural heritage left by the Moors and Jews.

In some Spanish provinces there are many variations of gazpacho, often enriched with the ideas of foreign chefs. The modern gazpacho can be quite diverse (just like the modern tarator, but more of this later). It can be green (made of green tomatoes) or be prepared with aubergines, watermelon, cucumbers and avocado, or something else. It may be slightly spicy and even a bit sweet because some recipes also contain sugar.

THE CLASSIC ANDALUSIAN gazpacho is made in a mortar. The same mortar as in Velázquez's famous painting *Christ in the House of Martha and Mary* (1618). The stale bread is pounded to a paste together with the peppers, garlic and cucumber.

Then the peeled tomatoes are added, followed by the olive oil and finally the vinegar. The tomatoes should go through a sieve so as to leave no seeds in the finished dish, but at home you don't necessarily have to do this. Your gazpacho will still be tasty. Nowadays the

kitchen blender replaces the mortar, but that is not to the detriment of the gazpacho either.

The popularity of gazpacho outside Andalusia into the rest of Spain is attributed by some to Eugénie de Montijo, the wife of the last French Emperor, Napoleon III (1852-1870). The tradition at the French court to marry foreign women whose dowry also included something tasty to eat, started three centuries earlier with the marriage of Henry II and Catherine de' Medici (she taught the French to eat artichoke, broccoli, spinach and ice-cream, and to use a fork instead of three fingers). Others argue that her contribution is greatly exaggerated, for until the 1930s the Andalusian gazpacho was unknown, or little known, in the north of Spain.

EVEN THE ORIGIN OF THE WORD gazpacho is uncertain. Some etymologists believe it might be derived from the Arab word *caspa*, meaning "residue" or "fragments". Others suggest that the word comes from the Hebrew *gazaz*, meaning to break into pieces. Still others tend to seek the origin in a pre-Roman Iberian word, since the history of this dish, as we saw, is very old; it has been made since time immemorial. As an important national symbol, gazpacho has firmly established itself in the contact zone between Spanish and foreign cultures. One often repeated humorous story in this connection is

about a foreigner, usually self-important and pretentious, from the chilly Anglo-Saxon north, who frowns at the sight of the cold gazpacho and expects to have it heated up.

WHEN A BULGARIAN HEARS A JOKE, he usually happens to know a different version and is quick to tell it. It's the same with tarator. Besides the classic recipe with finely chopped peeled cucumbers, crushed garlic, finely chopped dill, yoghurt diluted with water, salt, olive oil and ground walnuts, there are many other, old and new variations of this characteristic dish in this part of the world. The key question seems to be what else can be put into tarator or what can be left out of the classic recipe. This traditional Bulgarian cold summer soup can be prepared in many different ways, giving free reign to the imagination. The Internet abounds in recipes of new variations of tarator. Some even add powdered mint leaves or black pepper as a secret ingredient. There are also exotic suggestions for tarator made of grated carrots, with nettles instead of cucumbers, or with cucumbers pre-soaked in ouzo. Another option is to add a finely chopped stalk of celery, though some find this weird. A bit of powdered dry fenugreek is sometimes added. Using avocado instead of cucumber definitely sounds interesting. There are also variations with boiled eggs and feta cheese. Be-

cause yoghurt is not always sour, as required for the balanced taste of good tarator, some people add a touch of vinegar. Another trick is to dilute the yoghurt with soda water which lends it a slightly tart taste. And this is probably not all. I suspect that even strawberries could be used to make tarator. Thus, from a soup, tarator could become a dessert. Lovers of tarator also argue about the manner of preparation – whether the walnuts should be raw or roasted, how fine to chop the cucumber, if the olive oil should be added in the beginning or at the end. The democratic processes in Bulgaria in the 1990s introduced another novelty – tarator served in a glass. Traditionally though, it is served in a soup plate or bowl.

THE HISTORY OF TARATOR in the Bulgarian lands goes back to the Late Middle Ages. It may even be older than that, but how exactly it was prepared for the first time is uncertain. In the 16th-17th century a similar dish was frequently mentioned by western travellers who journeyed in our lands. It was called “oxygala” and was described as yoghurt beaten with water and garlic. Most Balkan and Oriental countries have some local variations, for example the “tzatziki” salad in Greece. In Turkey tarator is known as “cacik”, while tarator refers to a sauce made of garlic, yoghurt and crushed nuts (walnuts, hazelnuts or

almonds), which is served with fish. The actual word tarator is Persian in origin, due to which historians believe that the dish itself was also brought here from Persia, changing and developing along the way and over time. Thus tarator became Bulgarian despite being known throughout the Balkans, as well as in Cyprus.

IN NAIDEN GEROV'S DICTIONARY the word “tarator” is explained as “cold soup of cucumbers, garlic, walnuts and vinegar”. A similar cold soup is still prepared in Iran, consisting of yoghurt, cucumbers, garlic and paprika, but instead of dill, fresh mint is added, and occasionally walnuts and raisins as well. There are different variations of tarator in old recipes from different parts of Bulgaria. In some places it was made with water and vinegar instead of yoghurt, in other places bread and lettuce were added. In general, in the past both tarator and gazpacho passed for a dish of the poor, and such dishes are usually made of what is available. Time has smoothed out these differences and gradually in the 1960s a common standard for tarator, as described above, came to be accepted. Which has not stopped its development, as evidenced by the many efforts to constantly change something in it. The world is constantly developing, changing for the better or not, and clearly neither tarator nor gazpacho can be left behind. ■

BULGARIA - SOFIA

Two restaurants serving traditional national dishes. Live folk music. Summer gardens.

HADJIDRAGANOVITE IZBITE
www.izbite.com

HADJIDRAGANOVITE KASHTI
www.kashtite.com

Hadjidragans restaurants take you on a culinary journey through time without leaving the capital. Two restaurants in the heart of Sofia function as museums, with original exhibits donated by old Bulgarian families. Thousands of household items from ancient Bulgarian villages will be brought to life before your eyes, together with stunning

costumes, painted carts, a weaving loom, and more. Come and sample some traditional Bulgarian dishes including oven roasted lamb, chicken in an egg, banitsa and shopska salad. Choose one of the two restaurants, relax, savour your meal, and take comfort in the knowledge that you have just passed by a number of Bulgaria's most exciting sights.

БЕЗГРИЖНИ ПОЛЕТИ ЗА МАЛКИ МЕЧТАТЕЛИ

- С „България Еър“ самостоятелното пътуване на Вашето дете протича комфортно и безгрижно. Служител го придружава от check-in гишето до предаването му на посрещача.
- Услугата е приложима за лица на възраст от 3 до 18 години.
- Необходима е предварителна заявка минимум 14 дни преди полет.

България Еър
Национален Превозвач www.air.bg

ПРИЯТЕН
ПОЛЕТ

ПРИЯТНИ
ЕМОЦИИ

За пълни подробности и условия посетете www.air.bg

НОВИНИТЕ ON AIR

Чисти факти без излишен шум

следете
всеки ден

**ON
AIR**
news

bgonair.bg

ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА БАГАЖ ПО ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕЪР

Всички пътници на „България Еър“ имат право на превоз на безплатен ръчен багаж 10 кг + дамска чанта/лаптоп в салона, а в зависимост от избраната класа и тарифа и на регистриран багаж (в багажника на самолета). Превозът на багаж по редовните линии е съобразен и с някои общи правила и политиката на „България Еър“ които трябва да имате предвид. Авиокомпания „България Еър“ спазва системата PIECE CONCEPT, базирана на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

BAGGAGE ALLOWANCE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

All passengers of Bulgaria Air are entitled to free carriage of cabin baggage 10 kg + personal item/laptop, as well depending on the chosen class of service and fare to a checked baggage (in the luggage compartment of the airplane). Baggage transportation on regular flights is based on some general rules and the policy of Bulgaria Air, which you should consider. Bulgaria Air baggage policy complies with the **PIECE CONCEPT** system based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

ПРЕВОЗ НА БЕЗПЛАТЕН БАГАЖ В ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕЪР

Всички пътници на България Еър имат право на превоз на безплатен ръчен багаж в салона и регистриран багаж /в багажника на самолета/, в зависимост от избраната тарифа. Безплатните норми за брой и тегло на багажа могат да бъдат различни, в зависимост от класата на пътуване /бизнес или икономична/, както и от тарифата, по която е издаден билета. Превозът на багаж по редовните линии е съобразен и с някои общи правила и политиката на България Еър, които трябва да имате предвид.

ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВОЗ НА БАГАЖ ПО ПОЛЕТИ, ИЗПЪЛНЯВАНИ ОТ БЪЛГАРИЯ ЕЪР

Авиокомпания България Еър въвежда по линиите си правила за превоз на багаж за билети, издадени след 2 май 2011г. Системата PIECE CONCEPT е базирана на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

ТАРИФИ БЕЗ РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен само ръчен багаж, има право да превози в кабината на самолета безплатен багаж, както следва:

Класа на обслужване – икономична класа

Набор на безплатен багаж - 1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина до 118 см)* и 1 дамска чанта/лаптоп.

**Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/. При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Солун, Атина, Родос, Корфу или Хераклион) регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg или телефон +359 2 40 20 400.*

ТАКСИ ЗА БАГАЖ

Първи брой регистриран багаж до 23 кг и до 158 см*:

Такса 30 EUR – Тел Авив (30 USD), Лондон (30 GBP), Магдуг, Малага, Палма де Майорка, Барселона, Лисабон, Амстердам, Брюксел, Париж (Шарл дьо Гол), Москва (Шерметиево)

Такса 20 EUR – Франкфурт, Берлин, Цюрих (20 CHF), Прага, Виена, Рим-Фiumicino, Милано, Ларнака, Родос, Хераклион, Корфу, Атина

Такса 15 EUR – Варна, Бургас

> В случай на по-тежък, по-обемен или допълнителен чекиран багаж се прилагат стандартните условия на България Еър.

> Регистриран багаж може да бъде закупен преди полет на летище или чрез издателя на билета.

> Сумата, доплатена за регистриран багаж за билети, издадени по тарифа без регистриран багаж, не подлежи на възстановяване.

> Притежанието на карти CCB Club, карта Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и България Еър, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен чекиран багаж по тарифа без багаж.

**Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/.*

При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Солун, Атина, Родос, Корфу или Хераклион) регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg или телефон +359 2 40 20 400.

ТАРИФИ С РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен регистриран багаж, има право да превози в багажниците на самолета безплатен багаж, както следва:

ПО МЕЖДУНАРОДНИ И ВЪТРЕШНИ ЛИНИИ

КЛАСА НА ОБСЛУЖВАНЕ – БИЗНЕС КЛАСА

Норма на безплатен багаж - 2 броя ръчен багаж с общо тегло до 15 кг. (размери 55x40x23см всеки) и 1 дамска чанта/лаптоп, 2 броя регистриран багаж, до 32кг и до 158 см* всеки

BAGGAGE ALLOWANCE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

All passengers of Bulgaria Air are entitled to free carriage of cabin baggage and checked baggage (in the luggage compartment of the airplane) depending on the chosen fare. Free allowances for pieces and weight of baggage may vary depending on the travel class (business or economy) and the fare on which the ticket has been issued. Baggage transportation on regular lines also conforms to some general rules and the policy of Bulgaria Air, which you should consider.

BAGGAGE POLICY ON FLIGHTS OPERATED BY BULGARIA AIR

Bulgaria Air introduces rules for baggage carriage on its destinations for all tickets, issued after May 2, 2011. The PIECE CONCEPT system is based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

FARES WITHOUT CHECKED BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a fare that includes only a hand baggage carriage, is allowed to transport in the cabin free baggage allowance as follows:

Class of service – Economy class

Allowance for free of charge baggage - 1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23cm (total length up to 118 cm)* and 1 personal item/laptop bag.

Fees for checked baggage carriage:

First piece of checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*:

Fee 30 EUR - Tel Aviv (30 USD), London (30 GBP), Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Barcelona, Lisbon, Amsterdam, Brussels, Paris (Charles de Gaulle), Moscow (Shermetievo)

Fee 20 EUR - Frankfurt, Berlin, Zurich (20 CHF), Prague, Vienna, Rome-Fiumicino, Milan, Larnaca, Rhodes, Heraklion, Corfu, Athens

Fee 15 EUR - Varna, Burgas

> In case of heavier, above volumes or additional piece of checked baggage, the standard conditions of Bulgaria Air apply.

> Checked baggage can be purchased before the flight at the airport or through the issuer of the ticket.

> The amount paid for checked baggage for tickets issued at a fare without checked baggage is non-refundable.

> Possession of CCB Club card, Visa Platinum card from CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and FLY MORE gold card does not entitle free checked baggage on tariff without baggage.

**The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/.*

When traveling from any of the Greek destinations (Thessaloniki, Athens, Rhodes, Corfu or Heraklion) checked baggage or oversize baggage can be requested only through the ticket issuer or through the Customer Service Center by email at callfb@air.bg or phone +359 2 40 20 400.

FARES WITH CHECKED-IN BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a fares that includes checked baggage, is allowed to transport in the luggage compartment of the airplane free baggage allowance as follows:

INTERNATIONAL AND DOMESTIC FLIGHTS

CLASS OF SERVICE - BUSINESS CLASS

2 pieces hand baggage with a total weight up to 15 kg (dimensions 55x40x23cm each) and 1 personal item/laptop bag, 2 pieces checked baggage, up to 32kg and 158 cm* each.

CLASS OF SERVICE - ECONOMY CLASS

1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)* and 1 personal item/laptop bag, 1 piece checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*.

**The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/.*

When traveling from any of the Greek destinations (Thessaloniki, Athens, Rhodes, Corfu or

КЛАСА НА ОБСЛУЖВАНЕ – ИКОНОМИЧНА КЛАСА

Норма на безплатен багаж - 1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина до 118 см)* и 1 дамска чанта/лаптоп, 1 брой регистриран до 23 кг и до 158 см*

ИЗКЛЮЧЕНИЯ

Златна карта FLY MORE - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**

За билети заплатени с карта VISA Platinum от ЦКБ - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**

За билети заплатени с кобрандирана карта България Еър и ЦКБ - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**

За членове на програмата „CCB Club“ - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**

Моряци - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки***

Бебета от 0-2 години - В случай, че тарифата, по която е издаден билета на възрастният, придружаващ бебето, позволява 1 брой чекиран багаж до 23 кг, то бебето има право на 1 брой чекиран багаж до 10 кг. Превозът на бебешки колички се извършва безплатно, но те следва задължително да се предават и получават непосредствено при качване/слизване на/от самолета. Авиокомпанията не носи отговорност за щети в резултат на транспортиране по багажните ленти в случай, че количката не е предадена/получена на/от самолета.

***Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l +h+w/. Пътникът може да превозва и повече от безплатната норма багаж срещу допълнително заплащане. Трети багаж се таксува по таксата за трети свръхбагаж.**

**** Ако билетите Ви са заплатени в сайта на компанията, както и в случаите на: притежание на златна карта FLY MORE, членство в програмата CCB Club, или за билети, заплатени с кобрандирана карта от ЦКБ и България Еър или карта Visa Platinum от ЦКБ, е необходимо да се свържете с нас на тел +359 2 4020 400 или на е-мейл callfb@air.bg за преиздаване на билета с право на 2 броя безплатен багаж.**

***** За да се възползвате от условията ни за превоз на моряци е необходимо билета да бъде издаден в по специална моряшка тарифа. За повече информация и резервация можете да се обърнете към Центъра за обслужване на клиенти на тел +359 2 4020 400 или на е-мейл callfb@air.bg, бората на авиокомпанията в страната и чужбина, както и чрез агентската мрежа.**

Притежанието на карти CCB Club, Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и България Еър, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен допълнителен чекиран багаж по тарифа без багаж.

Правото на два броя багаж за притежатели на златна карта FLY MORE и CCB Club и за билети, заплатени с кобрандирана карта България Еър и ЦКБ, както и карта Visa Platinum от ЦКБ, е само за полети, при които опериращ превозвач е авиокомпания България Еър.

ТАКСИ ЗА СВРЪХБАГАЖ - МЕЖДУНАРОДНИ ЛИНИИ

За тегло на багажа между 23 кг и 32 кг – цена 50 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдуг, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 60 EUR.

За големина на багажа между 158 см* и 203 см* - цена 70 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдуг, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 80 EUR.

За големина на багажа между 203 см* и 280 см* - цена 100 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдуг, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 120 EUR.

Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг до 158 см* - цена 50 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдуг, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 60 EUR

Допълнителна бройка – трети багаж до 23 кг до 158 см* - цена 100 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдуг, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 120 EUR.

***За пътуване от Лондон посочените тарифи са съответно в GBP и от Тел Авив в USD.**

При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Солун, Атина, Родос, Корфу или Хераклион) допълнителен регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg или телефон +359 2 40 20 400.

ТАКСИ ЗА СВРЪХБАГАЖ - ВЪТРЕШНИ ЛИНИИ

За тегло на багажа между 23 кг и 32 кг – 15 EUR.

За големина на багажа между 158 см* и 203 см* - 40 EUR.

За големина на багажа между 203 см* и 280 см* - 60 EUR.

Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг до 158 см* - 30 EUR.

Допълнителна бройка – трети багаж до 23 кг до 158 см* - 60 EUR.

Багаж с тегло над 32 кг може да се превозва само като карго.

В случай, че билетът дава право на безплатен превоз на два броя регистриран багаж, а пътникът превозва три броя регистриран багаж – третият багаж е в категория „Допълнителна бройка- трети багаж до 23кг до 158 см“.

За повече информация относно всички видове специален багаж, моля посетете интернет страницата на България Еър www.air.bg.

Heraklion) checked baggage or oversize baggage can be requested only through the ticket issuer or through the Customer Service Center by email at callfb@air.bg or phone +359 2 40 20 400.

EXCEPTIONS

Gold card FLY MORE - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**

For tickets paid with VISA Platinum card by CCBank - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**

For tickets paid with co-branded card Bulgaria Air / CCBank - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**

For members of the ‘CCB Club’ programme- free checked-in baggage - 2 pieces of 23 kg.

Third piece is charged as third excess baggage**

Seamen - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each***

Infants 0-2 years of age - If the fare of the ticket of the adult who is accompanying the baby allows 1 piece checked baggage up to 23 kg, the baby is entitled to 1 piece checked baggage up to 10 kg.

Transportation of baby carriages is free of charge, but it is mandatory to hand them over/to receive them immediately before embarkation / disembarkation of the aircraft.

The aviation company shall not be responsible for damages resulting from transportation on baggage belts, in case the carriage has not been handed over/received at the aircraft.

*** The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage/l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.**

**** If your tickets are paid in the company's website, as well as in the cases of: possession of gold card FLY MORE, membership in CCB Club, or tickets paid with co-branded card from CCB and Bulgaria Air or Visa Platinum card from CCB you need to contact us by phone +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg to reissue the ticket entitled to free 2 pieces of luggage.**

***** In order to take advantage of our conditions for the transportation of seamen, the ticket must be issued at a special seaman fare. For more information and reservations, please contact the Customer Service Center at +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg, any of the Bulgaria Air offices or through the travel agent network.**

Possession of card CCB Club, Visa Platinum CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and Gold Card FLY MORE does not entitle the additional free checked baggage on tariff without luggage.

The right to two pieces of luggage for holders of Gold Card FLY MORE and CCB Club and tickets paid with co-branded card CCB and Bulgaria Air and Visa Platinum card from CCB is only on flights where the operating carrier is Bulgaria Air.

EXCESS BAGGAGE FEES – INTERNATIONAL FLIGHTS

Baggage weight between 23 kg and 32 kg – 50 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 60.

For luggage sizes between 158** cm and 203 cm** - 70 EUR

For the following destinations: Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 80

For baggage size between 203 **cm and 280 cm** - 100 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 120

Extra piece – second bag up to 23 kg x 158 cm** - 50 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 60

Extra piece – third bag up to 23 kg x 158 cm** - 100 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 120

*** For travel from London these fares are respectively in GBP and from Tel Aviv in USD.**

****The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage/l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.**

EXCESS BAGGAGE FEES – DOMESTIC FLIGHTS

Baggage weight between 23 kg and 32 kg – 15 euros

Baggage dimensions between 158 cm* and 203 cm* – 40 euros

Baggage dimensions between 203 cm* and 280 cm* – 60 euros

Extra piece – second bag up to 23 kg up to 158 cm* – 30 euros

Extra piece – third bag up to 23 kg up to 158 cm* – 60 euros

Baggage with weight over 32 kg may only be carried as cargo.

In case the ticket entitles a free carriage of 2 pieces of checked baggage and the passenger carries 3 pieces of checked baggage - the third luggage is in the category " Extra piece – second bag up to 23 kg up to 158 cm**".

***The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage/l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.**

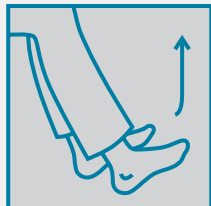
For more information please check Bulgaria Air's website www.air.bg.

ГОТОВИ ЗА ПОЛЕТ

Предлагаме ви няколко полезни съвета за това как да се чувствате добре по време на полета и след него. Изпълнявайте упражненията бавно и дишайте равномерно.

FIT TO FLY

These handy exercises enable you to stay in top form – both during and after the flight. Perform each move with steady, even breathing.

ХОДИЛА

10 пъти

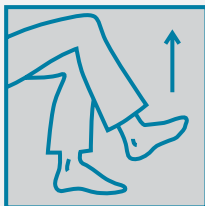
Поставете петите на пода и повдигнете нагоре пръстите на краката. После опрете пода с пръсти и повдигнете петите.

ГЛЕЗЕНИ

15 пъти

Правете кръгови движения първо с единия крак, а после с другия.

КОЛЕНЕ

30 пъти

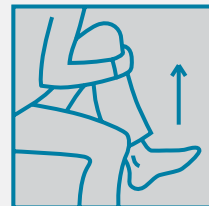
Повдигнете единия крак, докато не усетите напрежение в бедрото.

РАМЕНЕ

5 пъти

Поставете ръцете на бедрата и започнете да описвате кръгови движения с раменете.

КРАКА

10 пъти

Наведете се леко напред. Обгърнете с ръце коленете и ги повдигнете на нивото на гърдите. Задръжте така 15 секунди.

ГРЪБ И РЪЦЕ

15 пъти

Поставете и гвеметъпа на пода и стегнете корема. Навеждайте се напред, докато ръцете Ви не опрат пръстите на краката.

FEET

10 times

Placing your heels on the floor, stretch your toes upwards. Then, keeping your toes on the floor, raise your heels upwards.

ANKLES

15 times

Rotate your foot – first in one direction and then the other.

KNEES

30 times

Raise your legs, tensing the muscles in your thighs.

SHOULDERS

5 times

With your hands on your thighs, rotate your shoulders in a circular motion.

LEGS

10 times

Bend forward slightly. Wrap your hands around one knee and raise it to your chest. Hold for 15 seconds. Repeat with the other knee.

BACK AND ARMS

15 times

Place both feet flat to the floor and hold your stomach in. Bend forward, moving your hands down your legs.

ДА СЕ ЛЕТИ НЕ Е СТРАШНО

Статистиката сочи, че летенето със самолет е далеч по-безопасно от много други дейности. Екипажът на Вашия самолет е висококвалифициран и с богат опит. Самолетите на „България Еър“ са с безупречна поддръжка и могат да устоят на всякаква турбулентция.

Опитайте да се отпуснете – вдишвайте дълбоко през носа и задържайте въздуха няколко секунди, преди да го издишате.

RELAX!

Statistics show that flying is much safer than many situations in daily lives. The crew in control of the plane is highly trained and experienced. Bulgaria Air aircrafts are thoroughly maintained and designed to withstand various forms of turbulence

Try to relax – breathe in deeply through your nose, hold for three seconds before exhaling slowly.

ПО ВРЕМЕ НА ПОЛЕТ

Усещате болка в ушите? Запушете носа, затворете устата и започнете да преглъщате или да се опитвате да изкарате въздуха, без да отваряте уста. Дъвченето на дъвка също помага.

Стимулирайте кръвообращението си, като се разходите по пътеката в самолета. Избягвайте да седите с кръстосани крака, защото това може да ограничи кръвообращението. Може да се почувствате по-удобно, ако свалите обувките. Пийте повече вода и по-малко алкохол, чай или кафе.

DURING THE FLIGHT

Ear pain? Pinch your nose shut, close your mouth and swallow or blow out against your closed mouth. Alternatively, chew some gum.

Stimulate your circulation by walking around the cabin and stretching. Avoid sitting with your legs crossed as this restricts circulation. Removing your shoes may provide you with more comfort. Drink plenty of water and not too much alcohol, tea or coffee.

КАК ДА СЕ ПРИСПОСОБИМ ПО-БЪРЗО КЪМ ЧАСОВИТЕ РАЗЛИКИ

Опитайте се да настроите биологичния си часовник към времевата зона на бъдещата Ви дестинация, като вечерта преди полета си легнете един час по-рано или по-късно.

Не прекалявайте с тежката храна и не пийте твърде много алкохол или кафе вечерта преди полета. Яжте богати на протеини храни в подходящи за новата часова зона отрязъци от денонощието.

Когато пристигнете на избраната от Вас дестинация, направете си кратка разходка. Прекарайте поне 30 минути на дневна светлина.

REDUCING JETLAG

Begin adjusting your body clock to the time zone of your destination the night before departure by going to bed earlier or later.

Don't consume too much food the night before you leave, or drink too much coffee or alcohol. Eat protein-rich meals at times that are normal for your new time zone.

At your destination, take light exercise – such as a walk. Spend at least 30 minutes in daylight.

УДОБСТВО И БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ВЪЗДУХА

„България Ер“ Ви желае безопасен и удобен полет. Висококвалифицираните ни летци, стюардеси и стюарди са обучени да осигурят безопасността Ви. Ето някои основни моменти от безопасността, с които може да се запознаете, докато почивате и се наслаждавате на полета с „България Ер“.

ВАШЕТО ЗДРАВЕ

Ако имате притеснения за здравето си, свързани с пътуването, и особено ако страдате от дихателни или сърдечно-съдови заболявания, посетете лекаря си преди заминаване. Аптеките могат да Ви предложат лекар-ства без рецепта, но нашият съвет е винаги да се консултирате с лекар, който е най-подходящ за Вас.

ВАШИЯТ БАГАЖ

Избягвайте тежкия ръчен багаж. Носенето му може да претовари организма Ви. Да седнеш в креслото уморен и задъхан, означава да започнеш пътуването си зле. В ръчния багаж носете само основното, което ще Ви трябва по време на полета.

СРОКЪТ ЗА ЯВЯВАНЕ НА ЛЕТИЩЕТО

Опитайте се да пристигнете на летището рано. Оставете си достатъчно време за формалности, пазаруване и отвеждане към самолета. Времето за регистриране на пътниците е различно на различните летища и може да варира според дестинацията. Добре е да се информирате предварително за часа, в който трябва да сте на летището.

ВАШАТА СИГУРНОСТ

Запознайте се с изискванията за сигурност и ги спазвайте. Не се съгласявайте да пренасяте чужд багаж. Не оставайте багажа си без надзор. Слагайте ножове, ножици и остри предмети в куфара, който предавате за транспортиране в багажника на самолета. Ако са в ръчния Ви багаж, летищните служби за сигурност ще Ви забранят да ги качите в самолета.

ВАШИЯТ РЪЧЕН БАГАЖ

Сложете тежките предмети под седалката пред Вас, а леките – в багажните отделения над седалките. Не блокирайте с багаж пътя към аварийните изходи и пътеките между креслата. Отваряйте багажниците над седалките внимателно – ако съдържанието им е разместено по време на полета, при отваряне от тях може да паднат предмети.

ПУШЕНЕТО

Пушенето в самолета е опасно. Забранено е на всички полети на „България Ер“. На кабинния екипаж е наредено да следи за изпълнението на забраната. Не пушете в тоалетните, които са оборудвани с датчици за дим.

УПЪТВАНИЯТА ЗА БЕЗОПАСНОСТ

Преди заминаване и пристигане кабинният състав на „България Ер“ ще Ви запознае с правилата за безопасност в самолета. Упътването включва сведения за предпазните колани, кислородните маски, изходите, аварийното напускане на самолета, спасителните жилетки. Молим за Вашето внимание по време на демонстрацията. Разгледайте инструкцията за безопасност в самолета, която е в жоба на седалката пред Вас.

КАБИНЕН ЕКИПАЖ

Кабинният екипаж на „България Ер“ се грижи да Ви обслужва отлично и да осигурява безопасността му всяко време. Не се притеснявайте да повикате стюардесите и стюардите, като използвате разположения над креслото Ви бутон, да споделяте коментарите си с тях и да ги уведомявате за потребностите си.

ПРИ ПРИСТИГАНЕ

Пазете багажните си купони, за да намерите лесно багажа си. Отделете малко време, за да се аклиматизирате след пристигането си.

YOUR COMFORT AND SAFETY IN THE AIR

Bulgaria Air wishes you a safe and comfortable journey. Our highly trained flight deck and cabin crews are here to take care of your safety. While relaxing and enjoying Bulgaria Air's inflight service, you may consider the basic points that follow.

YOUR HEALTH

If you have any medical concerns about making a journey, or if you suffer from a respiratory or heart condition, see your doctor before traveling. There are over-the-counter medicines available, but we recommended always to consult a doctor to determine which are suitable for you.

YOUR LUGGAGE

Try to travel light. Carrying heavy bags can cause considerable stress you may not be used to. Arriving at your sit exhausted and perspiring is not a good start to your journey. In your hand luggage, carry only essential items which you will genuinely need during the flight.

YOUR CHECK IN DEADLINE

Arrive early at the airport. Give yourself plenty of time to check-in, shop and board. Check-in times vary from airport to airport and from destination to destination. Please, inform yourself well in advance to avoid delays/cancellations.

YOUR SECURITY

Do read and follow the security requirements. Do not agree to carry other people's items with you. Never leave your luggage unattended. Store personal knives, scissors and other sharp objects safely inside your suitcase or hold luggage. If you do not, airport security staff will stop you taking them aboard in your cabin luggage.

YOUR HAND LUGGAGE

Please store heavy items underneath the seat in front of you. Stow lighter items in the overhead luggage racks. Please ensure you do not block access to the emergency exits, and do not block the aisle. Please open the overhead lockers with caution: items there may have become disturbed and may fall onto the seats below.

SMOKING

Smoking onboard is dangerous. All Bulgaria Air flights are non-smoking and cabin crew are under strict instructions to monitor observance. Please do not smoke in the lavatories; they are equipped with smoke sensors.

THE SAFETY BRIEFING

Before departure and on approach, Bulgaria Air cabin crew will demonstrate the rules of safety on board our aircraft. The briefing includes information on your seatbelt, how to use your oxygen mask, how to locate exits, how to leave the aircraft in an emergency, and how to use your lifejacket. Please spare a moment to watch their demonstration. Please also consult the illustrated Safety on Board leaflet in the seat pocket in front of you.

YOUR CABIN CREW

The Bulgaria Air flight attendants are on board to provide you with top class inflight service and ensure your safety at all times. Please do not hesitate to use the overhead attendant call button and share comments or request service from your flight attendant.

AT THE DESTINATION AIRPORT

Have your luggage identification tags ready to help you find your luggage. Give yourself some time for initial acclimatisation with the weather and environment of your destination.

От 6 ноември 2006 г. в Европейския съюз са в сила нови мерки за сигурност, които ограничават количеството течности в ръчния багаж. Те трябва да са в самостоятелни опаковки до 100 мл. Всяка и общо до 1 л, поставени в самозапечатващ се прозрачен плик, който подлежи на проверка от служителите по сигурността. Ограниченията се отнасят за следните течности: вода, напитки, супи, сиропи, ароматизатори, кремове, лосиони, гелове, парфюми, дезодоранти, спрейове, паста за зъби, пена за бръснене и не включват медикаменти и бебешки храни за ползване по време на пътуването, но те подлежат на проверка.

Списъкът посочва някои от забранените за пренос предмети, без да бъде изчерпателен. Моля, консултирайте се с летищния персонал за по-пълна информация.

Уважаеми пътници,

В съответствие с директива на Европейската комисия 68/2004 от 15 януари 2004 г., в охраняемите зони на летищата и в ръчния багаж не бива да се слагат предмети, с които е възможно или изглежда възможно да се причини нараняване. Сред забранените предмети са:

всякакви видове огнестрелно оръжие / катапулти и харпуни / имитации на огнестрелно оръжие, в това число детски изграчки / оръжейни части, с изключение на уреди за телескопично вилждане / пожарозасителни / електрошокери уреди / бравди, секири, сатери, томахаки / лъкове, къси копия / всякакви заострени метални предмети, които могат да послужат за нараняване / ножове, независимо от предназначението им / саби, мечове / бръсначи, скалпели / ножици, с режеща част, по-дълга от 6 см / бормашини, отвертки, клещи, чукове / кърпи за лег / всички видове спортни стикове, бухалки, щек и тояги / всички видове оборудване за бойни спортове / амуниции, гранати, мини, военни експлозиви / детонатори / газ и газови контейнери / всякакви пиротехнически средства / хлор, парализиращи спрейове, съзотворен газ / терпентин, разреждател и аерозолна боя / напитки с над 70% съдържание на алкохол.

From November 6, 2006 the European Union adopted new security rules that restrict the amount of liquids you can take through security checkpoints, in addition to other prohibited articles. These liquids must be in individual containers with a maximum capacity of 100 ml each, packed in one transparent, resealable plastic bag (with a capacity of no more than one litre). The restrictions apply to liquids such as water, drinks, soups, syrups, make-up, creams, lotions, gels, perfumes, deodorants, sprays, tooth paste and shaving foam. Liquid foods for babies and any medication a passenger may need during a flight are exempt from the above restrictions but must be presented at security checkpoints.

This is not an exhaustive list. If in doubt, please, consult the airport staff who will be happy to provide you with more detailed information.

Dear passengers,

In keeping with European Commission Regulation № 68/2004 of 15 January 2004, any object capable, or appearing capable of causing injury should not be carried into the security restricted areas of the airports and into the aircraft's cabins. These include, but are not limited to:

all types of firearms / catapults and harpoons / replica or imitation firearms, toy guns / component parts of firearms (excluding telescopic sighting devices) / fire extinguishers / stun or shocking devices / axes, hatchets, meat cleavers, machetes / arrows and darts / any type of sharpened metal objects, which could cause injury / all types of knives / sabers, swords / open razors and blades, scalpels / scissors with blades more than 6 cm in length / drills, screwdrivers, crowbars, hammers / ice skates / any type of sport bats, clubs, / sticks or paddles / any martial arts equipment / ammunition, grenades, mines, explosives and explosive devices / detonators / gas and gas containers / any pyrotechnics / chlorine, disabling or incapacitating sprays, tear gas / turpentine and paint thinner, aerosol spray paint / alcoholic beverages exceeding 70% by volume.

ПОМАШНИ ЛЮБИМЦИ
FLYING WITH PETS

Защото знаем, че те са част от Вашето семейство – възползвайте се от услугата ни за превоз на домашни любимци!

При превоза на домашни любимци в пътническата кабина /PETC/ максималното допустимо тегло на животното и клетката е 8 кг, а размерите на клетката 48 x 35 x 22 см. За услугата се заплаща такса от 60 евро в посока.

При превоз на домашни любимци в багажното отделение /AVIH/ няма ограничение в теглото

на животното, а максималните размери на клетката са 110 x 65 x 70 см. При общо тегло до 32 кг се заплаща такса 100 евро, а над 32 кг – 140 евро в посока. Превозът на домашни любимци задължително подлежи на потвърждение от Авиакомпанията.

Могат да бъдат превозвани само кучета и котки, като единствено го и от Великобритания не се предлага услугата превоз на животни.

Бойните и опасни породи се приемат за превоз само като карго.

Пътниците, които желаят да пътуват с домашен любимец (куче или котка), предварително трябва да се запознаят с инструкциите за превоз на домашни любимци на авиакомпанията на www.air.bg и да спазват всички условия на регламент 576/2013. Регламентът е задължителен за всички страни членки на ЕС. По време на check-in документите на любимеца, ще бъдат обстойно проверени. Паспортият трябва да отговаря на общоприетия международен образец.

Because we know they are part of your family – take advantage of our service for animal transportation!

When transporting pets in the passenger cabin /PETC/ the maximum weight of the animal and the cage is up to 8 kg and the maximum dimensions of the cage – 48 x 35 x 22 cm. A fee of EUR 60 per direction applies.

When transporting pets in the luggage compartment /AVIH/ there are no limitations in the weight of the animal. The maximum dimensions of the

container are 110 x 65 x 70 cm.

At the weight of the animal and container up to 32 kg, a fee of EUR 100 per direction applies, if the weight is over 32 kg – EUR 140 per direction applies.

Pets' transportation is a subject to compulsory confirmation from the Airline.

Only dogs and cats are accepted for transport. Animal transportation to and from Great Britain is not allowed.

The fighting and dangerous breeds are accepted for carriage

only as cargo.

Passengers willing to travel with a pet (dog or a cat), should get acquainted in advance with the airline's instructions for traveling with pets on www.air.bg as well as to observe and follow all the conditions of Regulation 576/2013. The regulation is mandatory for all EU member countries. During check-in the pet's documents will be thoroughly checked. The passport must comply with the generally accepted international model.

UPGRADE TO BUSINESS CLASS
UPGRADE TO BUSINESS CLASS

Upgrade to business class, за да е перфектно

„България Еър“ Ви дава възможност да повишите комфорта на своето пътуване благодарение на услугата Upgrade to business class.

Upgrade може да бъде закупен от 24 часа до 40 минути преди излитане, при наличие на свободни места. Освен удобство и комфорт, услугата Ви носи още редица предимства

като приоритетни чекиране и качване в самолета, допълнителен багаж, достъп до бизнес салоните на летищата и бизнес класа кетъринг. Ако сте член на програма FLY MORE, печелите и повече точки.

Важно е да се отбележи, че при полет с прекачване трябва да се спази разрешението за превоз на багаж и на другия превозвач. Съветваме Ви да заявите UPGRADE минимум 2 часа преди излитане на полета от София, за да се насладите и на кетъринга като част от

всичките предимства. Таксата за услугата Upgrade е 50 евро* в посока по вътрешни линии и 100 евро* в посока по международни линии.

Можете да закупите Upgrade чрез Центъра за обслужване на клиенти на тел.: +(359) 2 40 20 400 или по e-mail на callfb@air.bg, както и в офисите на „България Еър“, чрез издателя на билета или на летището преди полет.

*За отсечката Лондон – София таксата е 100 паунда.

Upgrade to business class to be perfect

Bulgaria Air gives you the opportunity to increase the comfort of your trip with the Upgrade to the business class service.

The Upgrade may be purchased from 24 hours to 40 minutes before scheduled departure in case of availability.

By choosing it you get not only comfort and convenience, but also

priority check-in and boarding in the airplane, additional baggage, access to airport business lounges and business class catering. If you are a member of our frequent flyer program FLY MORE, you earn more points as well.

Please note that in case of a connecting flight, the luggage permit of the other carrier must be checked and observed with.

We also advise you to request UPGRADE at least 2 hours before the departure from Sofia in order

to enjoy catering as part of all the benefits of the service. The Upgrade fee is EUR 50 in direction for domestic flights and EUR 100 in direction for all international flights.

Upgrade can be purchased at our Customer Service Center: +(359) 2 40 20 400 or via e-mail: callFB@air.bg, and also in the Bulgaria Air offices, through the ticket issuer or at the airport before the flight.

ПОВЕЧЕ КОМФОРТ
MORE COMFORT

Добавете повече удобство към Вашето пътуване!

Как? Като запазите своето място с допълнително пространство и повече комфорт срещу такса от 20 евро на посока, или изберете своето предпочитано място, близо до изхода, срещу такса от 10 евро на посока. Услугата е налична за директните полети, изпълнявани от авиакомпанията. Седалките с повече пространство и комфорт са разположени на 3 ред и аварийен изход, а тези на 4 ред

можете да резервирате като предпочитани, поради близостта им до изхода и възможността бързо да се отправите към крайната точка или трансферния си пункт. Можете да заявите и заплатите своето място чрез Центъра за обслужване на клиенти на тел.: +(359) 2 40 20 400 или по e-mail на callfb@air.bg, както и в офисите на „България Еър“, чрез издателя на билета и на летището преди полета. Съветваме Ви да заявите услугата предварително, за да си гарантирате налично

място и да спестите време на летището. Следва да се има предвид, че има пътници, които не могат да бъдат настанявани на аварийни изходи, например хора с физически, психически и слухови увреждания, възрастни хора, деца и бебета (със или без придружител) и пътници с наднормено тегло.

** За Тел Авив таксата е в шатски долара, за Лондон в паунда, за Цюрих в швейцарски франка.*

Travel even more comfortable

Bulgaria Air gives you the opportunity to guarantee more in-flight comfort! How? Just book your seat with extra space and more comfort for 20 EUR per flight or book your preferred seat near the exit f for 10 EUR per flight. The service is available for all direct flights operated by Bulgaria Air. Seats with extra space are located on the 3rd row and emergency exit, while those at 4th row can be booked as a

preferred due to their proximity to the exit point and the availability they provide for the passenger to head straight to his final destination or transfer point. You can request and prepay your seat by contacting our Customer Service Center at +(359) 2 40 20 400 or via e-mail: callfb@air.bg, as well as in the Bulgaria Air's offices, through the ticket issuer and at the airport prior the flight. We recommend you to request the service in advance to make sure we have an available seat

for you and to save time at the airport. It should be considered that here are passengers who cannot be seated in an emergency exit row (some of the seats with extra leg space are situated next to these exits) such as people with physical, mental and hearing impairments and limitations, elderly people, children and babies (including unaccompanied minors (UMNR) and overweight passengers.

** For Tel Aviv the fee is in USD, for London in GBP, for Zurich in CHF*

ПРЕВОЗ НА НЕПРЕПРЪЖЕНО ДЕТЕ
UNACCOMPANIED MINOR

Пътуване на деца без придружител

Доверете се на услугата на „България Еър“ за превоз на непридружени деца и бъдете спокойни за своето дете по време на полет!

• За деца на възраст между 3 и 5 г. осигуряваме ескорт – стюард, който да посрещне детето от изпращача на отправното летище, да го придружи по време на всички летищни процедури до качване в самолета, да се погрижи лично за спокойното му пътуване и да го предаде на посрещача при пристигане. За детето се заплаща пълната тарифа без детско намаление, плюс 50%

от еднопосочната тарифа в М класа и двупосочни летищни такси за стюарда-придружител.

• За деца между 5 и 11 г. се осигурява служител, който да посрещне детето от изпращача на отправното летище, както и такъв, който да го предаде на посрещача при пристигане. За детето се заплаща пълната тарифа без детско намаление, плюс УМ такса в размер на 50 евро на отсечка за международни полети и 30 евро за вътрешни полети. За София – Лондон таксата е 60 евро, а за Лондон – София е 60 паунда.

• По желание на родителите, деца от 12 до 18 г. могат също да се възползват от услугата

срещу заплащане на УМ таксата. На тях се предоставя същата услуга като за деца между 5 и 11 г. За да се възползвате от услугата, е необходимо да отправите запитването си поне 2 седмици преди полета на callfb@air.bg.

Детето Ви задължително трябва да носи със себе си валиден паспорт.

Една стюаргеса може да придружава две деца от едно семейство – братя и сестри, които пътуват заедно. За тях се заплаща една УМ такса.

Unaccompanied minors flying

Trust the Bulgaria Air service for unaccompanied minors and let them flying without any worries!

• For children between 3 and 5 years old we provide an escort – flight attendant who will pick up the child from the person who is escorting him/her at the departure airport, will be next to the child during all airport procedures until boarding the plane, personally take care of the child's safe journey during the flight and will hand him/her over to the welcoming person at the arrival airport. The full ticket fare is payable for the child (without a child's discount), plus 50% of the

one-way fare in the M class and two-way airport taxes for the escort flight attendant.

• For children between 5 and 11 years old a staff member is provided to welcome the child from the escorting person at the departure airport, as well as a person to hand him over to the welcoming person at the arrival airport. The full ticket fare is payable for the child (without a child's discount), plus a UM fee of EUR 50 in direction for international flights and EUR 30 in direction for domestic flights. For Sofia – London the fee is EUR 60 and for London – Sofia is GBP 60.

• Per parents request, children between 12 and 18 years old could also take advantage of

the service, against payment of the UM fee. They are provided the same service as for children between 5 and 11 years of age.

In order to take advantage of the service, you should make your inquiry at least two weeks prior the flight at callfb@air.bg

Your child must carry a valid passport with him/her. One flight attendant can accompany two children from the same family – brothers and sisters who travel together. For them is paid a single UM fee.

THE FACE OF

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

Airbus A220-300

Airbus A220-100

Airbus A320-214

Airbus A320-214

Airbus A319-112

Boeing 737-300

Embraer 190-100

CODESHARE PARTNERS

Codeshare partnerships are an integral part of Bulgaria Air route portfolio. They enable the airline to provide its customers more frequencies to a particular destination as well as to widen its destinations list at facilitated booking procedure.

SOFIA – MADRID
MADRID – LAS PALMAS / TENERIFE

Sofia – Doha / Bucharest / Varna / Burgas

A STAR ALLIANCE MEMBER

SOFIA – ATHENS / LARNACA / VARNA / BURGAS
ATHENS – BEYRUT / TEL AVIV / EREVAN / NICE / TBILISI
LARNACA – TEL AVIV

SOFIA – BELGRADE / TEL AVIV / LARNACA / VARNA
BELGRADE – GENEVA

SOFIA – PARIS / VARNA
PARIS – NICE / LYON / BORDEAUX

SOFIA – AMSTERDAM

SOFIA – ROME / MILAN / VARNA / BURGAS
ROME – MILAN / TURIN / FLORENCE / GENOA / NAPLES /
PIZA / VENICE / BOLOGNA / TRIEST / VERONA / CATANIA /
BARI / PALERMO / LAMECIA TERME / BRINDIZI / REGGIO
CALABRIA / MADRID / BARCELONA / AMSTERDAM /
LONDON / PARIS / BRUSSELS / PRAGUE / GENEVA /
MALTA

VARNA/BURGAS – SOFIA – BUCHAREST

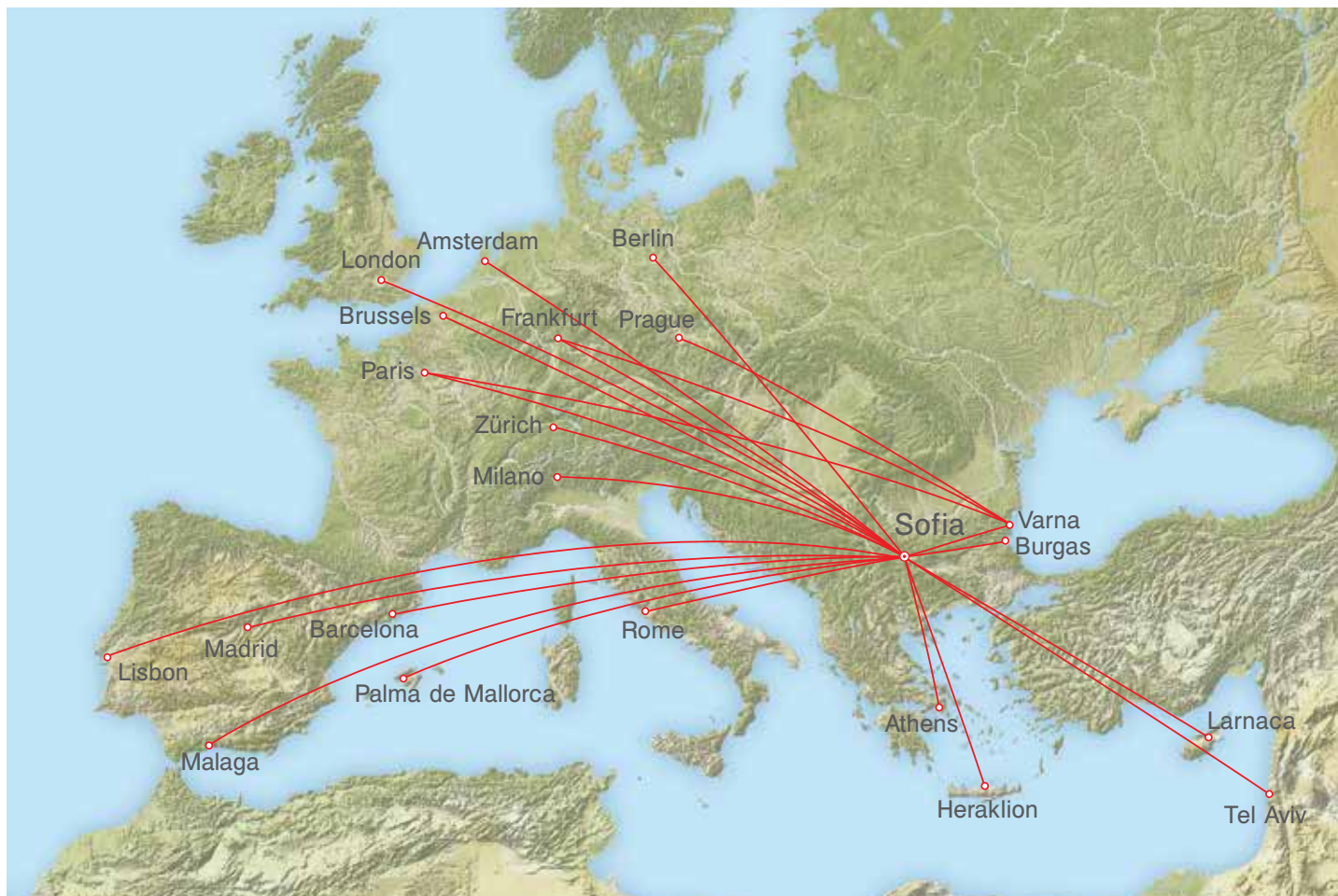

VARNA/ BURGAS/ SOFIA – RIGA
RIGA – OSLO/STOCKHOLM/COPENHAGEN/HELSINKI

SOFIA – BAKU

Дестинации Destinations

CODESHARE PARTNERS

Code share партньорството позволява на авиокомпаниите да предлагат на своите пътници повече полети до дадената дестинация при облекчена процедура за резервация, както на собствените полети, така и на полетите на партньора по маршрута.

The Code share partnership enables airlines to provide for their valuable customers more frequencies to each particular destination at facilitating booking procedure, on every own operated or marketing flight en route.

SPA PARTNERS

Special prorate agreement е сред основните търговски договори, предоставящ на партньорските авиокомпани изключителната възможност да увеличат броя на предлаганите дестинации през даден пункт и да отговорят на търсенето на клиентите с приемливи цени.

The Special prorate agreement is among the basic commercial agreements, giving partner airlines a significant opportunity to enlarge number of global beyond destinations offered in response to customer demands at reasonable prices.

INTERLINE PARTNERS:

Interline agreement позволява взаимното признаване на билетите и по този начин съществено допринася за това двете авиокомпани да могат да предлагат продукта на партньора по редовни линии.

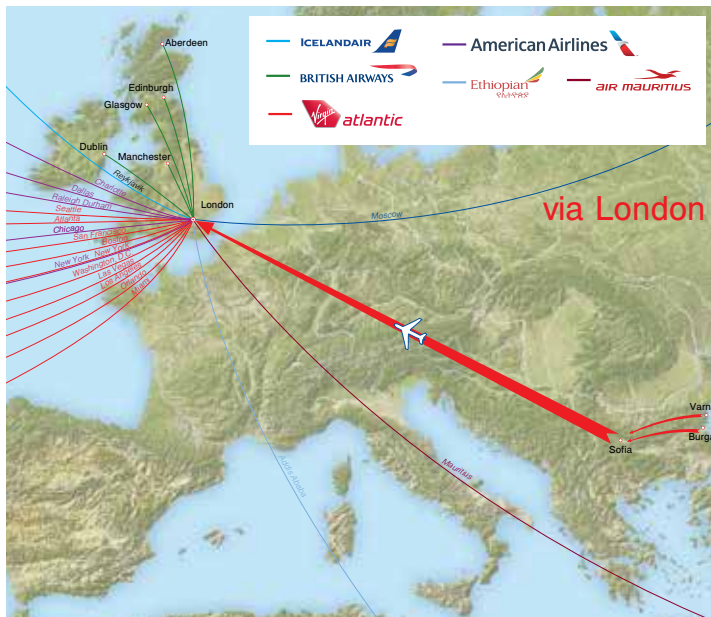
The Interline agreement permits the acceptance of each other's airtickets and that way contributes significantly both airlines to be able to offer customers reciprocally their product on schedule services.

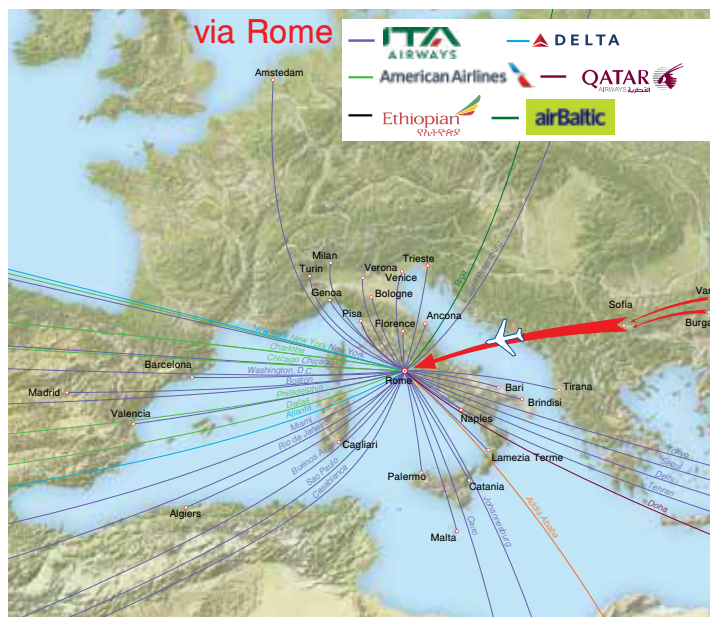
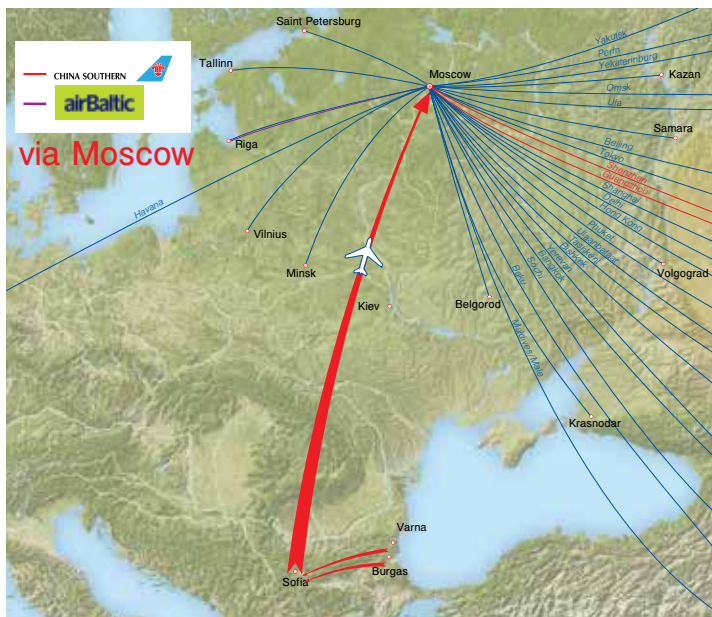
Летете до Всяка точка на света с България Еър и партньори.
Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

Летете до всяка точка на света с България Еър и партньори.

Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

БЪЛГАРИЯ ЕЪР: Къде га ни намеруме?

BULGARIA AIR: Where to find us?

SOF BOJ VAR 	Customer Service Center 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Every day 08:00-20:00 Local Time</i>	phone: +359 2 402 04 00 e-mail: callFB@air.bg www.air.bg
	Head office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i>	fax: +359 2 984 02 03 e-mail: office@air.bg www.air.bg
	Sofia City Office 2 Ivan Vazov Street <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00 - 17:30 Local time</i>	phone: +359 2 402 03 93 e-mail: tickets1@air.bg www.air.bg
	FLY MORE Office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 Every day: 9:00 a.m. to 5:00 p.m. (lunch break - 12:00 p.m. to 1:00 p.m.)	+359 2 984 02 96 e-mail: flymore@air.bg www.air.bg
	Varna Airport Office Varna Airport Terminal 2, Departures <i>Working hours: Opens 2 hours prior to scheduled departure</i>	phone: +359 52 573 321 fax: +359 52 501 039 e-mail: varna@air.bg www.air.bg
	Varna City Office 55, 8-mi primorski polk blvd <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00 - 17:00 Local time</i> (lunch break: 12:30 p.m. - 1:30 p.m.)	phone: +359 52 651 101 e-mail: varna_city@air.bg www.air.bg
	Shumen City office <i>Shumen, Patleyna 10 str.</i> <i>Monday-Friday: 09:00-17:00</i>	phone: +359 887 84 01 71 e-mail: shumen@air.bg www.air.bg
BER 	Germany, Berlin Bulgarian Air Tour Leipziger str 114-115, 10117 Berlin, Germany <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-18:00 Local Time</i>	phone.: +49 30 2514405 +49 30 2514460 fax: +49 30 2513330 e-mail: info@berlin-bat.de www.air.bg

LON 	United Kingdom, London Airport office Heathrow Ticket Pod 3 (Zone G) Terminal 4 Heathrow Airport TW6 3FB <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:30 - 17:30 Local Time</i>	phone: +44 208 745 9833 +44 788 966 4174 e-mail: LHR@bulgaria-air.co.uk www.air.bg
MOW 	Russia, Moscow City Office 3 Kuznetzkiy Most Str., Moscow, 125009, Russia <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday:</i> <i>09:00-13:00/14:00-18:00 Local Time</i> <i>Saturday: 10:00-14:00</i> <i>(between June and</i> <i>September)</i> <i>Temporarily closed</i>	phone: +7 49 5789 9607 e-mail: ticketmow@air.bg moscow@air.bg www.air.bg
	Airport office Sheremetyevo airport, Terminal F, fl. 2, ticket desks 10 and 14 <i>Working hours:</i> <i>Opens 2 hours before flight</i> <i>Temporarily closed</i>	e-mail: svoapfb@mail.ru www.air.bg
TLV 	Israel - Tel Aviv Open Sky LTD 25 Ben Yehuda Str. Israel 63806, Tel Aviv <i>Working hours:</i> <i>Sunday - Thursday:</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i>	phone: +972 379 51 355 Viber \$ WhatsApp: +972 54 5066020 fax: +972 379 51 354 e-mail: annie@open-sky.co.il www.air.bg
USA 	Mailing Address: 1819 Polk St #401 San Francisco, CA 94109 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday 9am - 5pm,</i> <i>Saturday - Sunday 9am - 1pm (EST)</i>	phone: 1-855-FLY-TO-BG (359-8624) e-mail: tickets@bulgariaairusa.com www.air.bg
VIE 	Austria, Vienna Intervega Reisen Tiefer Graben 9, A-1010 Wien, Austria <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Thursday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i> <i>Friday</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i>	phone: +43 1 5352550 0 900 220013 (domestic line) fax: +431 5352552 e-mail: intervegareisen@aon.at office@intervega.at www.air.bg

Когато дойде лятото, то носи свободата със себе си и винаги можеш да я намериш в райския залив на Къмпинг Градина.

Забравете света и открийте своя...

За повече информация и резервации:

+359 888 77 33 44

office@campinggradina.com

reservations@campinggradina.com

www.campinggradina.com

*Summer fun,
starts here!*

